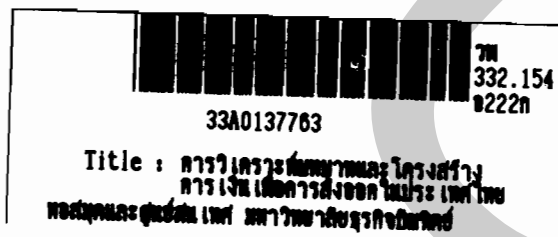




การวิเคราะห์บทบาทและโครงสร้างการเงินเพื่อการส่งออกในประเทศไทย

นายอนุวัต วิชยกมลกุล



ภาคินพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2543

ISBN 974-281-468-6

ห้องค้นคว้าบัณฑิตวิทยาลัย

**AN ANALYSIS OF ROLE AND STRUCTURE OF EXPORT FINANCING
IN THAILAND**

MR. ANUWAT WICHAYAKAMOLKUL

**A TERM PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF
MASTER OF ECONOMICS
DEPARTMENT OF ECONOMICS
GRADUATE SCHOOL, DHURAKIJPUNDIT UNIVERSITY**

2000

ISBN 974-281-468-6

เลขทะเบียน.....	0137763
วันลงทะเบียน.....	15.ค.ค.2543
เลขเรียกหนังสือ.....	QW
	339.154
	09997
	B4



ใบรับรองภาคินพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปริญญา เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ชื่อภาคินพนธ์ การวิเคราะห์บทบาทและโครงสร้างการเงินเพื่อการส่งออกในประเทศไทย

โดย นายอนุวัต วิชยกุลกุล

สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาภาคินพนธ์ รศ.ดร.ไพโรจน์ วงศ์วิภาณท์

อาจารย์ที่ปรึกษาภาคินพนธ์ร่วม

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการตรวจภาคินพนธ์แล้ว

- (ดร. ชัยวัฒน์ คนจริง) ประธานกรรมการ และผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัย
- (รศ.ดร.ไพโรจน์ วงศ์วิภาณท์) กรรมการที่ปรึกษาภาคินพนธ์
- กรรมการที่ปรึกษาภาคินพนธ์ร่วม
- (ดร. ชันนทร์ นิลกิต) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
- (ผศ.ดร.ประสาร บุญเสริม) กรรมการผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัย
- กรรมการผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

..... (ดร.พรพันธุ์ พาลุสุข) คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 30 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2543

กิตติกรรมประกาศ

ภาคนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ทำให้ผู้เขียนซาบซึ้งในพระคุณของ รองศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ วงศ์วิภานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาภาคนิพนธ์ที่ได้ตลอดเวลาอันมีค่าในการให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขข้อผิดพลาดให้เป็นอย่างดี และผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ดร.ชัชวัฒน์ คนจริง ประธานกรรมการสอบภาคนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนินทร์ มีโกศล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประสาร บุญเสริม ที่กรุณาให้คำแนะนำทางวิชาการ เพื่อให้ภาคนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบคุณบิดา มารดา และครอบครัวที่ให้การสนับสนุนในทุก ๆ เรื่อง จนสามารถทำให้ภาคนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดี

อนึ่ง หากภาคนิพนธ์นี้มีคุณค่าและประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าของผู้สนใจ ผู้เขียนขออุทิศให้แก่บุพการีและผู้มีพระคุณทุกท่าน ส่วนข้อผิดพลาดและข้อบกพร่องต่างๆ ผู้เขียนขอรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

อนุวัต วิชชกมลกุล

พฤษภาคม 2543

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญภาพ	ฐ
บทที่	
1. บทนำ	1
-ลักษณะและความสำคัญของปัญหา	1
-วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
-ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
-ขอบเขตการศึกษา	4
-ระเบียบวิธีการศึกษา	5
2. แนวคิดสถาบันการเงินในเชิงประยุกต์	9
-ปรากฏการณ์ SUPPLY-LEADING	9
-ปรากฏการณ์ DEMAND-FOLLOWING	10
3. โครงสร้างทางการเงินเพื่อการส่งออก	12
-วิวัฒนาการทางการเงินเพื่อการส่งออก	12
-โครงสร้างการเงินเพื่อการส่งออก	14
-การรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออก ของธนาคารแห่งประเทศไทย	20
-ปริมาณสินเชื่อเพื่อการส่งออก	23
4. บทบาทสถาบันการเงินในการอำนวยความสะดวกเพื่อการส่งออก	26
-ธนาคารพาณิชย์	26
-บทบาทธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าของไทยและต่างประเทศ	28

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
-บทบาทธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า	28
-EXIM BANK กับ OECD-CONSENSUS	30
-EXIM BANK กับองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจ	31
-ขอบเขตการดำเนินงาน	31
-ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าในต่างประเทศ	34
-สหรัฐอเมริกา	34
-ญี่ปุ่น	36
-ไต้หวัน	37
-ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย	38
-ประวัติธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย	38
-บทบาทธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย	43
5. ผลการศึกษา	48
-การวิเคราะห์บทบาทธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย	48
-การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของธนาคารเพื่อการส่งออก และนำเข้าแห่งประเทศไทย	53
-การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานเงินให้สินเชื่อในต่างประเทศของ ธสน.	55
-เป้าหมายการให้สินเชื่อของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย	57
-การวิเคราะห์บทบาทและโครงสร้างการเงินเพื่อการส่งออก	62
-การวิเคราะห์โครงสร้างการเงินเพื่อการส่งออก	62
-การวิเคราะห์บทบาทการเงินเพื่อการส่งออก	63
-การวิเคราะห์บทบาทผู้ส่งออกกับการเงินเพื่อการส่งออกโดยใช้แบบสอบถาม.	67
-สภาพทั่วไปของผู้ส่งออก	67
-การใช้บริการทางการเงินเพื่อการส่งออกของผู้ส่งออก	70
-การใช้บริการของผู้ส่งออกกับธนาคารเพื่อการส่งออก และนำเข้าแห่งประเทศไทย	72
-ความคิดเห็นของผู้ส่งออกเกี่ยวกับการเงินเพื่อการส่งออก	72

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ	73
-สรุป	73
-ข้อเสนอแนะ	76
บรรณานุกรม	79
ภาคผนวก	81
ประวัติผู้เขียน	84

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. มูลค่าการค้าของไทยเทียบกับผลิตภัณฑ์ในประเทศ (GDP) ปี 2521-2540	6
2. มูลค่าสินค้าออก สินค้าเข้า และดุลการค้าของประเทศไทย ปี 2521-2540	7
3. โครงสร้างการส่งออกแยกตามลักษณะเศรษฐกิจปี 2521-2540	8
4. มูลค่าสินเชื่อเพื่อการส่งออก ปี 2521-2541	25
5. ผลการดำเนินงานการเงินเพื่อการส่งออกของ ธสน.	58
6. อัตราการขยายตัวการดำเนินงานการเงินเพื่อการส่งออกของ ธสน.	59
7. การให้สินเชื่อในต่างประเทศของ ธสน.	60
8. เป้าหมายการให้สินเชื่อและการอนุมัติ ปี 2538-2541	61
9. บริการที่กระตุ้นผู้ประกอบการภาคการส่งออกของ ธสน.	66
10. สภาพทั่วไปของผู้ส่งออก	69
11. การใช้บริการทางการเงินเพื่อการส่งออกของผู้ส่งออก	71

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1. SUPPLY-LEADING HYPOTHESIS	10
2. DEMAND-FOLLOWING HYPOTHESIS	11
3. โครงสร้างการเงินเพื่อการส่งออกของไทย	19
4. ขอบเขตการดำเนินงานของ ธสน.	34
5. โครงสร้างการเงินเพื่อการส่งออกที่เปลี่ยนไป	75
6. บทบาทการเงินเพื่อการส่งออกที่เปลี่ยนไป	76

หัวข้อภาคนิพนธ์	การวิเคราะห์บทบาทและโครงสร้างการเงินเพื่อการส่งออกของไทย
ชื่อนักศึกษา	นายอนุวัต วิชชกมลกุล
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ วงศ์วิมานนท์
สาขาวิชา	เศรษฐศาสตร์
ปีการศึกษา	2542

บทคัดย่อ

บทบาทการค้าระหว่างประเทศมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะภาคการส่งออก การเงินเพื่อการส่งออกมีความสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมภาคการส่งออก รัฐบาลได้ให้ความช่วยเหลือด้านการเงินเพื่อการส่งออกครั้งแรกในปี พ.ศ. 2499 โดยธนาคารแห่งประเทศไทย ด้วยการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินผ่านธนาคารพาณิชย์ จากโครงสร้างสินค้าออกได้เปลี่ยนไป และการกล่าวอ้างการช่วยเหลือของธนาคารแห่งประเทศไทยของประเทศคู่ค้า จึงได้มีการจัดตั้งธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย หรือ ธสน. ในปี พ.ศ. 2537 และได้มีการโอนการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินผ่านธนาคารพาณิชย์จากธนาคารแห่งประเทศไทยมาดำเนินการแทน และยังมีบริการอื่นอีกในการบริการด้านการเงินเพื่อการส่งออก การดำเนินงานของ ธสน. ส่งผลต่อโครงสร้างและบทบาททางการเงินเพื่อการส่งออกของไทย

จากการศึกษาโครงสร้างและบทบาทการเงินเพื่อการส่งออกของไทย พบว่าการดำเนินงานของ ธสน. ส่งผลต่อโครงสร้างการเงินเพื่อการส่งออก ดังนี้

1. โครงสร้างอันประกอบไปด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย ได้เปลี่ยนเป็น ธสน.
2. โครงสร้างการเงินเพื่อการส่งออกได้เปลี่ยนจากบริการสินเชื่อระยะสั้น เป็นสินเชื่อที่มีระยะเวลาที่เพิ่มขึ้น คือสินเชื่อระยะปานกลางถึงระยะยาว นอกจากนี้ยังมีบริการอื่นเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากการเงินเพื่อการส่งออก เช่น การรับประกันการส่งออก การให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ภาคการส่งออก
3. โครงสร้างการให้สินเชื่อเปลี่ยนจากการให้สินเชื่อทางอ้อมผ่านธนาคารพาณิชย์ของธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นการให้สินเชื่อทั้งทางตรงและทางอ้อมของ ซึ่งเป็นการเพิ่มทางเลือกแก่ผู้ประกอบการส่งออกมากยิ่งขึ้น

บทบาทการเงินเพื่อการส่งออกของ ธสน. มีการสนับสนุนโครงการพัฒนาสำคัญ ๆ ของประเทศเพื่อนบ้าน เช่น โครงการผลิตเหล็กที่ใช้อุตสาหกรรมในเวียดนาม โครงการระเบิดหินในลาว โครงการโรงแรมในกัมพูชา โครงการก่อสร้างสนามบินมณฑลเฉิงเด้อในพม่า บทบาทการเงินเพื่อการส่งออกของ ธสน. นี้เป็นรูปแบบกระตุ้นผู้ประกอบการส่งออกในการใช้บริการทางการเงินเพิ่มขึ้น ไม่เพียงแต่ผู้ขายเท่านั้น ยังกระตุ้นผู้ซื้อในต่างประเทศในการดำเนินกิจการ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ SUPPLY-LEADING เป็นการพัฒนาการทางการเงินเพื่อการส่งออกของไทย ยกเว้นการลงทุนที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อความเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ การดำเนินงานของ ธสน. ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงบทบาทการเงินเพื่อการส่งออก จากตอบสนองผู้ประกอบการส่งออกเพียงอย่างเดียว มาเป็นทั้งตอบสนองและกระตุ้นผู้ประกอบการส่งออกในบริการทางการเงินพร้อมกันไป (DEMAND-FOLLOWING AND SUPPLY-LEADING) เป็นการเปลี่ยนแปลงบทบาทการเงินเพื่อการส่งออกในทางที่ดีขึ้น

จากแบบสอบถามพบว่าปัญหาและอุปสรรคของผู้ส่งออกก็ยังมีอยู่ เช่น ผู้ส่งออกเห็นว่าการช่วยเหลือด้านการเงินเพื่อการส่งออกยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ สถาบันการเงินเลือกปฏิบัติกับผู้ส่งออกโดยเฉพาะผู้ส่งออกรายใหญ่ ผู้ส่งออกส่วนใหญ่ขาดการให้การแนะนำด้านการเงินเพื่อการส่งออกที่เพียงพอ อัตราดอกเบี้ยที่ไม่เหมาะสม เห็นได้ว่าปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาเก่า แม้ว่าการดำเนินงานของ ธสน. จะส่งเสริมและสนับสนุนภาคการส่งออกในทางที่ดีขึ้น แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาลำดับนี้ให้หมดไป ในการแก้ปัญหาด้านการเงินเพื่อการส่งออกทางภาครัฐบาลไม่สามารถแก้ปัญหาลำดับนี้ได้หมด แต่ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ส่งออกและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของภาคการส่งออกให้ถูกลงไป

การพัฒนาบทบาทและโครงสร้างทางการเงินเพื่อการส่งออกของไทยเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น แต่ก็ยังไม่เพียงพอในการสนองตอบและการกระตุ้นผู้ประกอบการส่งออก ดังนั้นบทบาทและโครงสร้างการเงินเพื่อการส่งออกจำเป็นต้องมีการพัฒนาที่ดีขึ้นๆ ขึ้นไปอีก ซึ่งหน่วยงานของภาครัฐ และเอกชน รวมถึงผู้ประกอบการส่งออกและผู้ที่เกี่ยวข้อง ต้องช่วยกันในการส่งเสริมและสนับสนุนภาคการส่งออก ทั้งทางด้านการเงินเพื่อการส่งออก และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน ซึ่งจะส่งผลต่อดุลการค้า ดุลการชำระเงิน เศรษฐกิจของประเทศ และการพัฒนาประเทศในทางที่ดีขึ้นต่อไป

Term Paper Title **An Analysis of Role and Structure of Export Financing in Thailand**
Name **Mr. Anuwat Wichayakamolkul**
Term Paper Advisor **Assoc. Prof. Dr. Pairoj Wongwipanond**
Department **Economics**
Academic Year **1999**

ABSTRACT

International trade has an important role in the economy of the country especially exports. Export finance also is important in supporting and promoting the export sector. The government has aided the export finance sector in 1966 through the Bank Of Thailand (BOT) by purchasing promissory notes from commercial banks. The Export-Import Bank Of Thailand (EXIM THAILAND) was established in 1994 whereas there was a transfer in the purchase of promissory notes through commercial banks from BOT in place with other finance export services. The operations of EXIM THAILAND have had an impact on the structure and export financial role of Thailand.

From a study of structure and the role of export finance of Thailand shows that EXIM THAILAND operations have had the following influences:

1. The structure of export finance change from short-term credit to a longer term credit which is mid-term to long-term credit, there were also other increased services such as export guarantee and distribution of useful information for export.
2. The structure of granting credit change from granting credit in an indirect way through commercial banks of BOT to granting credit both directly and indirectly, increasing the choices for exporters.

Role of export financing of EXIM THAILAND have expanded their businesses and investments into the neighbouring countries. EXIM THAILAND also renders the support to the development projects of neighbouring countries so long that the projects have some relation with Thailand, for instance those which imported capital goods or raw materials form Thailand, those

which used Thai contractor, and those which produced raw materials or energy for Thailand. EXIM THAILAND assisting the export sector but also increased its range of service which included both satisfying the needs of export entrepreneurs but also stimulated the export entrepreneurs use of financial services not only sellers. It also stimulated buyers in foreign countries to carry on business which is a case of SUPPLY-LEADING, it is also a development of export finance of Thailand an increase of the quality of investment influences the growth of the economy of the country. The activities of EXIM THAILAND influenced a change in the role of export finance from only supporting export entrepreneurs to supporting and stimulating financial exporters at the same time (DEMAND-FOLLOWING and SUPPLY-LEADING) which is an improvement in the role of export finance.

Survey by questionnaire show that the difficulties of exporters still exist for example exporters believe that there is still not enough aid in financial export, financial institutions discriminate against large exporters, most exporters lack adequate advice concerning export finance and interest is un-proportion. It can be easily seen that these are all old problems. Even though the operation of EXIM THAILAND has promoted the export sector it has not been able to solve all problems. In solving financial problems the government has not been able to either. It requires the co-operation of exports and other related agencies to solve the problems of the export sector successfully.

The development of the role and the structure of export finance of Thailand has improved but is not yet efficient enough to stimulate export entrepreneurs. Therefore the role and structure of export finance needs more development and both government and private sector agencies including related exporters and entrepreneurs must help in the support and promotion of the export sector both in the export finance sector and others which are related which will have an impact on the trade balance, balance of payment, economy of the country and development of the country in a better way.

บทที่ 1

บทนำ

ลักษณะและความสำคัญของปัญหา

ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจแบบเปิด บทบาทของการค้าระหว่างประเทศมีผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การติดต่อการค้าระหว่างประเทศของไทยต้องประสบกับการขาดดุลการค้ากับต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการขาดดุลการชำระเงินของประเทศ ทำให้ประเทศสูญเสียเงินตราต่างประเทศออกไป

การค้าระหว่างประเทศมีบทบาทและความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก บทบาทการค้าระหว่างประเทศได้ทวีความสำคัญขึ้นเป็นลำดับ โดยพิจารณาจากสัดส่วนมูลค่าการค้ารวมต่อผลิตภัณฑ์ในประเทศ (GDP) ได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 39.3 ในปี 2521 เป็นร้อยละ 79.0 ในปี 2540 (ตารางที่ 1) ภาวะการค้าระหว่างประเทศของไทยขาดดุลการค้ามาโดยตลอด โดยมูลค่าดุลการค้าขาดดุล ในปี 2521 เป็นมูลค่า 25,834 ล้านบาท เพิ่มการขาดดุลเป็น 421,786 ล้านบาท ในปี 2539 และ ลดลงเหลือ 117,577.7 ล้านบาท ในปี 2540 เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยน ส่งผลให้การนำเข้าขยายตัวลดลง (ตารางที่ 2) รัฐบาลได้พยายามแก้ไขปัญหาการค้า โดยให้ความสนใจที่จะเร่งส่งเสริมและสนับสนุนการส่งออกมากขึ้น ภาคการส่งออก นอกจากจะเป็นแหล่งที่มาของเงินตราต่างประเทศ และลดปัญหาการค้าขาดดุลการค้าแล้ว ยังก่อให้เกิดผลดีอีกหลายประการ ก่อให้เกิดการใช้กำลังผลิตเพิ่มขึ้น การจ้างงานเพิ่มขึ้น มีการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อให้สามารถแข่งขันกับต่างประเทศ เป็นต้น

การส่งออกของไทยมีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจและได้ทวีความสำคัญขึ้นเป็นลำดับ พิจารณาจากสัดส่วนมูลค่าการส่งออกเทียบกับผลิตภัณฑ์ในประเทศ ได้สูงขึ้น จากร้อยละ 17.0 ในปี 2521 เป็นร้อยละ 38.3 ในปี 2540 (ตารางที่ 1) องค์ประกอบของสินค้าออกได้เปลี่ยนแปลงอย่างเด่นชัดตามการปรับตัวของโครงสร้างเศรษฐกิจไทย การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมมีบทบาทเพิ่มขึ้น จากเดิมการส่งออกพืชสินค้าเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยสินค้าออกผลิตผลเกษตร มีสัดส่วน ร้อยละ 54.88 ของมูลค่าการส่งออกในปี 2521 ลดลงเหลือเพียงสัดส่วนร้อยละ 14.26 ของมูลค่าการส่งออกในปี

2540 ในขณะที่สินค้าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมมีสัดส่วน ร้อยละ 29.38 ของมูลค่าการส่งออก ในปี 2521 ได้เพิ่มขึ้นเป็นสัดส่วนร้อยละ 75.38 ของมูลค่าการส่งออกในปี 2540 จะเห็นได้ว่าโครงสร้างการส่งออกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน จากที่เคยพึ่งพาสินค้าเกษตรมาเป็นสินค้าอุตสาหกรรม (ตารางที่ 3)

ปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญควบคู่ไปกับการพัฒนาการส่งออก คือแหล่งเงินทุน หรือการเงินเพื่อการส่งออก โดยมีสถาบันการเงินในประเทศอำนวยความสะดวกเพื่อการส่งออก สินเชื่อเพื่อการส่งออก เข้ามาเกี่ยวข้องกับตั้งแต่เตรียมการผลิตเพื่อส่งออก การอำนวยความสะดวกเพื่อการส่งออก อยู่ในรูปของสินเชื่อในช่วงก่อนสินค้าลงเรือ (PRE-SHIPMENT CREDIT) เพื่อผู้ส่งออกใช้สินเชื่อในการจัดเตรียมสินค้าเพื่อส่งออก และสินเชื่อในช่วงหลังสินค้าลงเรือแล้ว (POST-SHIPMENT CREDIT) เพื่อผู้ส่งออกใช้สินเชื่อเป็นเงินทุนในช่วงที่ยังไม่ได้รับชำระสินค้าที่ส่งออก นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับ การให้เครดิตแก่ผู้ซื้อในต่างประเทศ เพื่อจูงใจ และขยายปริมาณการส่งออก

ประเทศไทยได้เริ่มให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ภาคการส่งออกครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2499 โดยธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินแก่กิจการส่งออก หรือแพ็คเกจเครดิต (PACKING CREDIT) ผ่านธนาคารพาณิชย์ โดยเริ่มจากข้าวก่อน ต่อมาได้ขยายความช่วยเหลือครอบคลุมไปยังสินค้าส่งออกชนิดอื่น เพื่อช่วยสภาพคล่องแก่ธนาคารพาณิชย์ และส่งเสริมการส่งออก โดยการคิดอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าอัตราตลาด ผู้ส่งออกได้รับการสนับสนุนทางการเงินในรูปของ PACKING CREDIT จากธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นการดำเนินการโดยรัฐ เป็นเหตุให้เกิดข้อครหาจากประเทศคู่ค้า โดยกล่าวอ้างว่ารัฐบาลไทยให้การสนับสนุนการส่งออกไม่เป็นไปตามกติกาสากลของ ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีศุลกากร และการค้า หรือ GATT (GENERAL AGREEMENT ON TARIFF AND TRADE) ดังนั้นสินค้าส่งออกของไทยจึงมักถูกตอบโต้จากประเทศคู่ค้า

โครงสร้างสินค้าออกมีการเปลี่ยนแปลงจากสินค้าเกษตรกรรมมาเป็นสินค้าอุตสาหกรรม เนื่องจากสินค้าอุตสาหกรรมมีความต้องการสินเชื่อระยะปานกลางถึงระยะยาว สินเชื่อเพื่อการส่งออกในรูป PACKING CREDIT ซึ่งเป็นสินเชื่อระยะสั้น จึงไม่สามารถตอบสนองความต้องการสินเชื่อได้อย่างเหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสินค้าออกที่เปลี่ยนไป นอกจากนี้ภาคการส่งออกของไทยได้รับการสนับสนุนทางการเงินค่อนข้างจำกัด ดังนั้นเพื่อพัฒนาและสนับสนุนภาคการส่งออกของไทย รัฐบาลจึงได้มีการจัดตั้งธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทยขึ้น เพื่อ

สามารถให้การสนับสนุนทางการเงินและบริการทางการเงินที่เกี่ยวข้องให้กับธุรกิจส่งออกของไทยมากขึ้น และยังเป็น การสนับสนุนภาคการส่งออก โดยไม่ขัดกับข้อตกลงของ GATT

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย หรือ ธสน. เป็นสถาบันการเงินพิเศษ จัดตั้งขึ้นตาม “พระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2536” และได้เปิดดำเนินการในปี พ.ศ. 2537 เพื่อสนับสนุน และส่งเสริมภาคการส่งออก โดยเฉพาะการเงินเพื่อการส่งออก ซึ่งส่งผลกระทบต่อหลายฝ่ายที่มีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ บทบาทของ ธสน. มีนโยบายไม่ดำเนินงานแข่งขันกับธนาคารพาณิชย์ ธสน. จึงมีบทบาทในด้านการเงินเพื่อการส่งออกใหม่ ๆ ในสิ่งที่ธนาคารพาณิชย์ไม่ดำเนินการ หรือ ที่ธนาคารพาณิชย์ไม่ยอมเสี่ยง

การเงินเพื่อการส่งออกได้เปลี่ยนบทบาทไป จากที่ผู้ส่งออกต้องการสินเชื่อเพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียน และจัดซื้อวัตถุดิบ ในการดำเนินธุรกิจ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการเป็นครั้งแรกโดยผ่านธนาคารพาณิชย์ เพื่อตอบสนองความต้องการของภาคการส่งออก ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อการส่งออกที่ใช้อยู่เป็นสิ่งที่พื้นเกินไปในการตอบสนองความต้องการของผู้ส่งออก ถึงแม้ว่าธนาคารพาณิชย์จะมีแนวคิดในการเสนอทางด้านการเงินเพื่อการส่งออกใหม่ ๆ แต่ก็ยังอยู่ในรูปแบบเดิม ซึ่งเป็นการปรับปรุงบริการที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นกว่าเดิม ซึ่งยังอยู่ในรูปของ SUPPLY-FOLLOWING เมื่อมีการจัดตั้ง ธสน. ขึ้น การดำเนินงานไม่เพียงยังดำเนินการในรูปแบบเดิม ยังมีบริการหลากหลายขึ้น มีการดำเนินการในสิ่งที่ธนาคารพาณิชย์ยังไม่ได้ทำ เช่น สินเชื่อเพื่อสนับสนุนการขายเครื่องจักรไทยไปยังต่างประเทศ สินเชื่อพาณิชย์นาวีเพื่อผู้ประกอบการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศนำเงินไปซื้อเรือ สินเชื่อเพื่อสนับสนุนธุรกิจก่อสร้างในต่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งมีทั้งตอบสนองความต้องการของผู้ส่งออกได้เพิ่มขึ้น และพร้อมทั้งกระตุ้นเจ้าของกิจการให้บริการทางการเงินที่ ธสน. ได้ริเริ่มขึ้น ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ SUPPLY-LEADING เป็นปรากฏการณ์ใหม่ของการเงินเพื่อการส่งออกของไทย

ดังนั้นการเงินเพื่อการส่งออกจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ โดยการวิเคราะห์บทบาทและโครงสร้างการเงินเพื่อการส่งออกของไทย ในฐานะที่มีบทบาทสำคัญต่อภาคการส่งออก เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อภาคการส่งออก และเกิดการพัฒนาการส่งออกให้ขยายตัวอย่างต่อเนื่องตลอดจนเป็นแนวทางในการวางนโยบายด้านการส่งออกต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ความสำคัญของภาคการส่งออก ปัจจัยหนึ่งที่เสริมสร้างภาคการส่งออก ก็คือ การเงินเพื่อการส่งออก การวิเคราะห์บทบาทและโครงสร้างการเงินเพื่อการส่งออกในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาวิวัฒนาการของเงินเพื่อการส่งออกของไทย
2. ศึกษาบทบาทและโครงสร้างการเงินเพื่อการส่งออกของไทย
3. ศึกษาบทบาทหน้าที่ของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เสริมสร้างความเข้าใจด้านการเงินเพื่อการส่งออก
2. เพื่อทราบถึงบทบาทสถาบันการเงินที่อำนวยความสะดวกเพื่อการส่งออก
3. เข้าใจถึงปัญหา และอุปสรรคในการอำนวยความสะดวกเพื่อการส่งออก
4. คาดว่าการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อสถาบันการเงินที่อำนวยความสะดวกเพื่อการส่งออกที่ทำการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหา และอุปสรรค
5. ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการกำหนดแนวนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ในการพัฒนาการส่งออกไทยของรัฐบาล

ขอบเขตการศึกษา

ในการวิเคราะห์บทบาทและโครงสร้างการเงินเพื่อการส่งออกในประเทศไทยนี้ จะศึกษาบทบาทการเงินเพื่อการส่งออกของธนาคารพาณิชย์ และธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย ในฐานะที่มีบทบาทสำคัญด้านการเงินเพื่อการส่งออก

ระเบียบวิธีการศึกษา

วิธีการดำเนินการศึกษาโดยอาศัยการค้นคว้าและศึกษาข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะภาคการส่งออก มีวิธีการศึกษาดังนี้

1. รวบรวมสถิติ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะข้อมูลด้านการส่งออก
2. รวบรวมสถิติ และข้อมูลเกี่ยวกับการเงินเพื่อการส่งออก และสถาบันการเงินที่อำนวยความสะดวกเชื่อเพื่อการส่งออก
3. สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สถาบันการเงิน ที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกเชื่อเพื่อการส่งออก รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
4. ออกแบบสอบถามเพื่อทราบข้อมูลของผู้ส่งออกในด้านการเงินเพื่อการส่งออก รวมทั้งปัญหา และอุปสรรคในด้านการเงินเพื่อการส่งออก ตลอดจนความคิดเห็น และความต้องการของผู้ส่งออกไทย

ตารางที่ 1

มูลค่าการค้าของไทยเทียบกับผลิตภัณฑ์ในประเทศ (GDP) ปี 2521-2540

(หน่วย: พันล้านบาท)

พ.ศ.	GDP	มูลค่าการค้า รวม	มูลค่าการค้า รวมเปอร์เซ็นต์ ต่อ GDP	มูลค่าสินค้าออก	มูลค่าสินค้าออก เปอร์เซ็นต์ต่อ GDP	อัตราการ เปลี่ยนแปลง
2521	488	192	39.3	83	17.0	0.0
2522	559	254	45.4	108	19.3	2.3
2523	662	322	48.6	133	20.1	0.8
2524	760	370	48.7	153	20.1	0.0
2525	841	357	42.4	160	19.0	-1.1
2526	921	383	41.6	146	15.9	-3.2
2527	998	420	42.1	175	17.5	1.7
2528	1,056	444	42.0	193	18.3	0.7
2529	1,133	475	41.9	233	20.6	2.3
2530	1,300	634	48.8	300	23.1	2.5
2531	1,560	917	58.8	403	25.8	2.8
2532	1,857	1,179	63.5	516	27.8	2.0
2533	2,183	1,443	66.1	590	27.0	-0.8
2534	2,507	1,685	67.2	725	28.9	1.9
2535	2,835	1,858	65.5	825	29.1	0.2
2536	3,179	2,112	66.4	941	29.6	0.5
2537	3,635	2,507	69.0	1,138	31.3	1.7
2538	4,195	3,170	75.6	1,406	33.5	2.2
2539	4,690	3,244	69.2	1,411	30.1	-3.4
2540	4,724	3,731	79.0	1,807	38.3	8.2

ที่มา: กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ตารางที่ 2

มูลค่าสินค้าออก สินค้าเข้า และดุลการค้าของประเทศไทย ปี 2521-2540

หน่วย: ล้านบาท

พ.ศ.	สินค้าออก	สินค้าเข้า	ดุลการค้า
2521	83,065	108,899	(25,834)
2522	108,179	146,161	(37,982)
2523	133,197	188,686	(55,489)
2524	153,001	216,746	(63,745)
2525	159,728	196,616	(36,888)
2526	146,472	236,609	(90,137)
2527	175,237	245,155	(69,918)
2528	193,365	251,169	(57,804)
2529	233,383	241,358	(7,975)
2530	299,853	334,209	(34,356)
2531	403,570	513,114	(109,544)
2532	516,315	662,679	(146,364)
2533	589,813	852,981	(263,168)
2534	725,449	959,408	(233,959)
2535	824,643	1,033,245	(208,602)
2536	940,863	1,170,846	(229,983)
2537	1,137,602	1,369,260	(231,658)
2538	1,406,310	1,763,591	(357,281)
2539	1,411,039	1,832,825	(421,786)
2540	1,806,685	1,924,263	(117,578)

ที่มา: กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ตารางที่ 3

โครงสร้างการส่งออกแยกตามลักษณะเศรษฐกิจปี 2521-2540

	สัดส่วนมูลค่าส่งออก (%)					มูลค่าส่งออกปี 2540	หน่วย:ร้อยละ, ล้านบาท
	2521	2525	2530	2535	2540		
สินค้าส่งออก	54.88	48.20	32.12	20.73	14.26	257,563	
สินค้าเกษตร	29.38	38.34	57.62	73.17	75.38	1,361,832	
สินค้าแร่	10.84	5.46	1.72	0.74	0.49	8,935	
สินค้าอื่นๆ	4.90	8.00	8.54	5.36	9.87	178,355	
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	1,806,685	

ที่มา: กรมเศรษฐกิจพาณิชย์

บทที่ 2

แนวคิดสถาบันการเงินในเชิงประยุกต์

แนวคิดสถาบันการเงินในเชิงประยุกต์

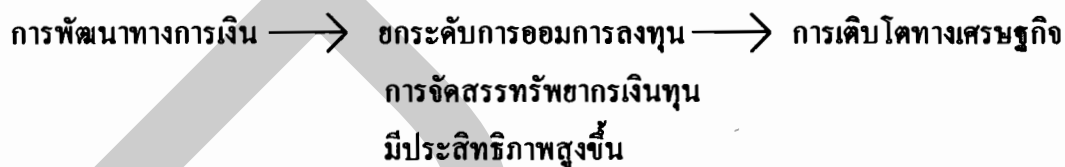
H.T. PATRICK (1980) ได้กำหนดลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทางการเงินกับการเติบโตทางเศรษฐกิจออกเป็น 2 ลักษณะ โดยรูปแบบแรก เรียกว่า “SUPPLY-LEADING” ซึ่งใช้เป็นแนวนโยบายในการพัฒนาทางการเงินของประเทศกำลังพัฒนา โดยเน้นให้มีการพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ธุรการการเงิน และบริการต่างๆ ซึ่งนำไปสู่การเติบโตทางเศรษฐกิจ และรูปแบบที่สอง เรียกว่า “DEMAND-FOLLOWING” หมายถึง ระบบการเงินจะมีการพัฒนาตามมาภายหลังจากที่ความต้องการใช้บริการทางการเงินจากนักลงทุนและผู้ออมที่เพิ่มขึ้นตามการเติบโตทางเศรษฐกิจ

ปรากฏการณ์ SUPPLY-LEADING

SUPPLY-LEADING เป็นระยะเวลาหรือช่วงเวลาที่มีการพัฒนาระบบสถาบันการเงิน และสินทรัพย์ทางการเงินขึ้นเพื่อกระตุ้นหรือยกระดับการออม และเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการออมจากสินทรัพย์ที่แท้จริง เช่น ทอง ที่ดิน มาเป็นการออมในรูปของสินทรัพย์ทางการเงิน เช่น เงินฝากธนาคาร หุ้น พันธบัตร กรมธรรม์ ประกันชีวิต ในขณะเดียวกัน ก็จะมีการจัดสรรทรัพยากรทางการเงินจากภาคเศรษฐกิจที่ไม่เติบโตไปสู่ภาคเศรษฐกิจที่กำลังเติบโตสูง โดยทั่วไป การพัฒนาระบบการเงิน ในลักษณะนี้ จะอยู่ในระยะเริ่มแรกของการพัฒนาประเทศ ซึ่งระบบเศรษฐกิจ โดยส่วนใหญ่จะมีเกษตรกรรมเป็นภาคเศรษฐกิจหลัก และการพัฒนาของภาคอุตสาหกรรมยังมีไม่มากนัก การดำเนินงานของสถาบันการเงินในช่วงของ SUPPLY-LEADING นี้ อาจจะไม่สามารถสร้างผลกำไรในระยะเริ่มแรก รัฐบาลจึงต้องเข้ามามีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือ ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม อย่างไรก็ตาม แนวคิดนี้ไม่ใช่เงื่อนไขจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจ แต่นับเป็นวิธีการที่ช่วยกระตุ้นการเติบโตที่แท้จริงในระยะเริ่มแรกของกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจโดยผ่านระบบการเงิน

ภาพที่ 1

SUPPLY-LEADING HYPOTHESIS:



ปรากฏการณ์ DEMAND-FOLLOWING

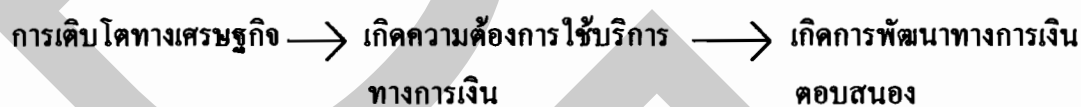
ในทางตรงกันข้าม ทางด้าน DEMAND-FOLLOWING ซึ่งว่าการขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนาระบบการเงิน เนื่องจากในช่วงที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจการมีแนวโน้มขยายตัวและความต้องการลงทุนเพิ่มขึ้น แต่ด้วยเพียงกำไรจากผลประกอบการไม่อาจทำให้การขยายตัวเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องหันมาพึ่งพาเงินทุนจากแหล่งภายนอกกิจการ ทำให้เกิดความต้องการใช้บริการทางการเงินจากสถาบันการเงินในรูปแบบต่างๆ มากขึ้น จากจุดนี้เองที่ผลักดันให้มีการพัฒนาระบบการเงิน โดยการเพิ่มจำนวนและประเภทสถาบันการเงิน ตราสารการเงิน ตลอดจนประสิทธิภาพการดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการข้างต้น ดังนั้น เมื่อภาคเศรษฐกิจสาขาต่างๆ มีการเติบโต หรือมีการกระจายการเติบโตมากขึ้นเท่าใด ความต้องการพึ่งพาสถาบันการเงินเพื่อเป็นสื่อกลางในการเคลื่อนย้ายเงินออมจากภาคเอกชน และธุรกิจที่ขยายตัวไปสู่ธุรกิจที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว และมีความต้องการใช้เงินสูงจะยิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น

ตามแนวคิด DEMAND-FOLLOWING นี้ จึงไม่จำเป็นต้องพัฒนาระบบการเงินก่อนเพราะจะเป็นผลที่ตามมาภายหลังจากที่ประเทศมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างแท้จริง ดังนั้น การขาดแคลนสถาบันการเงินในประเทศคือพัฒนาจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญถึงการขาดแคลนความต้องการใช้บริการทางการเงิน อย่างไรก็ตาม พบว่าในความเป็นจริง พฤติกรรมตอบสนองของการพัฒนาทางการเงินนี้ไม่อาจเกิดขึ้นได้โดยคล่องตัวหรือเป็นไปอย่างอัตโนมัติ เนื่องจากมีการควบคุม และกำกับการค้าดำเนินงานของสถาบันการเงิน โดยเฉพาะในส่วนของธนาคารพาณิชย์ จึงทำให้ระบบการเงินไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการใช้บริการได้อย่างสมบูรณ์ ในกรณีนี้เอง การขาดแคลนบริการ

ทางการเงินจึงเป็นสิ่งกีดขวางต่อกระบวนการพัฒนาประเทศ ดังนั้น แนวคิดของ DEMAND-FOLLOWING จะสามารถใช้ได้ดี จึงขึ้นอยู่กับสมมุติฐาน ที่สำคัญคือ จำนวนธุรกิจและกิจการในระบบการเงินต้องมีพฤติกรรม และการปรับตัวได้ดีต่อการเพิ่มโอกาสในการทำกำไร และจำเป็นต้องพึ่งพิงบริการของระบบการเงิน โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ เช่น กฎหมายข้อบังคับ สภาวะเศรษฐกิจอยู่ในสภาพที่เอื้ออำนวย ภายใต้สมมุติฐานดังกล่าวนี้ ปริมาณและประเภทของสถาบันการเงินจึงจะสามารถขยายตัวได้อย่างเต็มที่ และเพียงพอต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

ภาพที่ 2

DEMAND-FOLLOWING HYPOTHESIS:



ในทางปฏิบัติ ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทางการเงินกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ จะมีลักษณะที่ผสมผสานกันระหว่างแนวคิดทั้งสอง คือ ในช่วงที่ภาคอุตสาหกรรมของประเทศขยายตัวช้า การขยายตัวในสถาบันการเงิน จะมีส่วนสำคัญในการกระตุ้นการออมและการลงทุนที่แท้จริงในรูปของสินทรัพย์ทางการเงิน(SUPPLY-LEADING) แต่ภายหลังจากที่มีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมจนกระทั่งภาคอุตสาหกรรมกลายเป็นแกนนำที่ทำให้การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในระดับสูงแล้ว ความสำคัญของ SUPPLY-LEADING จะลดลงตามลำดับ ในขณะที่ DEMAND-FOLLOWING จะเริ่มมีบทบาทสูงขึ้นแทน

บทที่ 3

โครงสร้างทางการเงินเพื่อการส่งออกของไทย

วิวัฒนาการทางการเงินเพื่อการส่งออก

ในการดำเนินกิจการการส่งออก เงินทุนหมุนเวียนถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ส่งออก บทบาทของการเงินเพื่อการส่งออกจึงมีความจำเป็นต่อธุรกิจการส่งออก การเงินเพื่อการส่งออก มีความสำคัญต่อภาคการส่งออก เป็นสิ่งเกื้อหนุน และส่งเสริมการส่งออก การเงินเพื่อการส่งออกมีมาก่อนการจัดตั้งสถาบันการเงิน เป็นเงินทุนมาจากตลาดนอกระบบสถาบันการเงิน เป็นการกู้ยืมจากนายทุนเงินกู้ ต่อมาเมื่อมีการจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ขึ้น ผู้ส่งออกจึงนิยมมาใช้บริการเงินเพื่อการส่งออกกับธนาคารพาณิชย์ เพราะอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าตลาดเงินนอกระบบ และต่อมาเมื่อมีการจัดตั้งธนาคารแห่งประเทศไทยขึ้น ก็ได้ช่วยเหลือการเงินเพื่อการส่งออกแก่ผู้ส่งออก ในรูปของการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งออก หรือ PACKING CREDIT ปัจจุบันได้โอนให้ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย(ธสน.)ดำเนินการแทน นอกจากนี้ยังมีสถาบันการเงินอื่นอีกที่ให้สินเชื่อแต่ไม่ได้เน้นภาคการส่งออกอีก ซึ่งมีส่วนเกื้อหนุนผู้ส่งออก และพัฒนาภาคการส่งออกของไทย

การเงินเพื่อการส่งออกมีมาก่อนการจัดตั้งสถาบันการเงิน โดยการกู้ยืมจากตลาดเงินนอกระบบในรูปของเงินกู้จากนายทุนเงินกู้ ต่อมาเมื่อมีการจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ขึ้น มีการให้สินเชื่อแก่ภาคส่งออก ผู้ส่งออกจึงนิยมมาใช้บริการมากขึ้น ประเทศไทยเริ่มเปิดนโยบายการค้ากับต่างประเทศในสมัยรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ โดยสนธิสัญญาบาวริง ผลของสนธิสัญญาบาวริงได้ทำให้การค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศตะวันตกได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว การขยายตัวของการค้าระหว่างประเทศทำให้มีความจำเป็นต้องใช้บริการของธนาคารพาณิชย์เกิดขึ้น ในช่วงระยะเวลานี้ชาวอังกฤษได้เริ่มมาเปิดกิจการธนาคารของคนจีนในการดำเนินความสะดวกในด้านการค้าระหว่างประเทศ ลักษณะการดำเนินการของธนาคารพาณิชย์ในระยะแรกยังอยู่ในลักษณะการเป็นสำนักงานตัวแทนของธนาคารแม่ที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศเป็นสำคัญ ขอบเขตการดำเนินงานจำกัดอยู่ในกลุ่มของลูกค้าซึ่งเป็นธุรกิจของชาวต่างประเทศเป็นหลัก ต่อมาก็ได้มีการจัดตั้งธนาคารพาณิชย์สมบูรณ์แบบกว่าเดิม การก่อตั้งธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยเริ่มแรก ต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวง

การคลัง ธนาคารพาณิชย์มีเสรีภาพอย่างเต็มที่ ในการก่อตั้งสาขาต่างๆ ทั่วประเทศ จนกระทั่งมีการตราพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ขึ้น ธนาคารพาณิชย์เริ่มก่อตั้งขึ้นในประเทศไทยครั้งแรก เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2431 ธนาคารแห่งแรก ได้แก่ ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ (HONG KONG & SHANGHAI BANKING CORP.) เป็นสาขาตัวแทนของ ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ แบงกิ้ง คอร์ปอเรชั่น ซึ่งเป็นธนาคารของอังกฤษ

การดำเนินการของธนาคารพาณิชย์ ส่วนใหญ่เป็นการให้บริการด้านการส่งสินค้าออกและการนำเข้า การให้บริการการเงินเพื่อการส่งออก ผู้ส่งออกได้ใช้สินเชื่อส่วนใหญ่ในรูปเงินเบิกเกินบัญชีเพื่อการชำระระหว่างประเทศ จากสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ และบริษัทการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งมักมีข้อตกลงกันผ่านทางสำนักงานใหญ่ ก่อนที่บริษัทการค้าเหล่านั้น จะให้สินเชื่อในประเทศไทย ส่วนการให้สินเชื่อแก่ผู้ส่งออกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศ มักจะต้องมีหลักทรัพย์จำนองเป็นประกัน หรือใช้บุคคลที่ธนาคารนั้น ๆ เชื้อถือเป็นผู้หาลูกค้า และเป็นผู้ค้าประกันสินเชื่อของธนาคารอีกต่อหนึ่ง หรือที่เรียกว่า ระบบตัวแทน (COMPRADORE)

ต่อมาธนาคารแห่งประเทศไทย ได้เปิดดำเนินการในปี พ.ศ. 2485 และเริ่มทำหน้าที่สำคัญ ๆ ของธนาคารกลางผ่านไปไ้ระยะเวลาหนึ่ง ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อส่งสินค้าออก โดยการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงิน ซึ่งนับว่าเป็นความช่วยเหลือทางการเงินแก่ภาคเศรษฐกิจประเภทแรก จากที่รัฐบาลได้เห็นความสำคัญของการส่งออก รัฐบาลได้มีนโยบายส่งเสริมการส่งออก โดยมีมาตรการต่าง ๆ ในการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ส่งออก เช่น มาตรการให้สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษี มาตรการทางด้านเขตส่งเสริมการผลิตเพื่อส่งออก นอกจากนี้ ยังมีมาตรการด้านสินเชื่อราคาถูกเพื่อการส่งออก (SUBSIDIZED EXPORT CREDIT INSTRUMENT) ซึ่งได้ดำเนินการครั้งแรกเมื่อ วันที่ 2 มกราคม พ.ศ. 2499 โดยธนาคารแห่งประเทศไทยเริ่มให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ภาคการส่งออกครั้งแรก โดยการออกประกาศรับช่วงซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินอันเกิดจากการค้าข้าว วัตถุประสงค์หลักเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ส่งออกข้าว สาเหตุที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเริ่มให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ส่งออกข้าวก่อน เนื่องจากในปี พ.ศ. 2498 รัฐบาลได้เปลี่ยนแปลงนโยบายการส่งออกข้าว โดยยอมให้เอกชนส่งออกข้าวได้อย่างเสรี ทำให้ผู้ส่งออกข้าวในเวลานั้นจำเป็นต้องใช้เงินมากในการซื้อข้าวเพื่อส่งออก และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ประกอบกับข้าวเป็นสินค้าออกที่สำคัญของไทยในขณะนั้น ในระยะแรกการขายช่วงลดแก่ธนาคารแห่งประเทศไทยยังไม่แพร่หลาย เพราะผู้ส่งออกยังไม่คุ้นเคยกับวิธีการออกตั๋วสัญญาใช้เงิน นอกจากนั้น ผู้ส่งออกรายใหญ่มักได้เครดิตบางส่วนจากธนาคารพาณิชย์จากต่างประเทศแล้ว รวมทั้งทางด้านธนาคารพาณิชย์ก็เกรงว่ารายได้ของตนจะลดลงจากการที่นำตัวมาขายต่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทย

ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2501 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ขยายบริการออกไป โดยการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งออกทั่วไป นอกจากนี้ยังได้เพิ่มการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินจากการส่งออกข้าว ให้ครอบคลุมถึงกรณีหลังการส่งออก คือ ได้เพิ่มการรับช่วงซื้อลดภายหลังการส่งออกที่มีต่อการออกตั๋วสัญญาที่กำหนดไปเรียกเก็บเงิน และธนาคารแห่งประเทศไทยยังได้เพิ่มวงเงินรับช่วงซื้อสำหรับสินค้าทุกชนิด

การส่งออกของไทยได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว และมีบทบาทสำคัญเพิ่มขึ้นตามลำดับ จากโครงสร้างสินค้าออกได้เปลี่ยนไป ประกอบเกิดภาวะการแข่งขันในการค้าระหว่างประเทศอย่างรุนแรง และสินค้าออกของไทย ถูกกีดกันทางการค้า จากการกล่าวอ้างว่ารัฐบาลไทยให้การสนับสนุนภาคการส่งออกของธนาคารแห่งประเทศไทย ไม่เป็นไปตามกติกาสากล ของข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีศุลกากรและการค้า หรือ GATT และความช่วยเหลือด้านการเงินแก่ผู้ส่งออกมีจำกัด ส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ที่รายใหญ่ จึงทำให้รัฐบาลเกิดแนวคิดในการจัดตั้งสถาบันการเงินเพื่อแก้ไขปัญหา และส่งเสริมสนับสนุนภาคการส่งออกของไทย

ในต้นปี พ.ศ. 2535 ได้มีการพิจารณาพระราชบัญญัติในการจัดตั้งธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย และได้ผ่านการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี ใน ปี พ.ศ. 2536 และได้เปิดดำเนินการในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2537 และได้รับโอนการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินจากธนาคารแห่งประเทศไทยมาดำเนินการแทน พร้อมทั้งได้เพิ่มบริการที่หลากหลายยิ่งขึ้น

โครงสร้างการเงินเพื่อการส่งออก

การเงินเพื่อการส่งออก มีบทบาทสำคัญต่อภาคการส่งออก โดยเข้ามาเกี่ยวข้องกับ ตั้งแต่เตรียมการผลิตเพื่อส่งออก มีโครงสร้างการเงินเพื่อการส่งออก ประกอบไปด้วย

ธนาคารพาณิชย์

หลังประกาศการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งออกผ่านธนาคารพาณิชย์ของธนาคารแห่งประเทศไทย นอกจากธนาคารพาณิชย์จะสินเชื่อแก่ผู้ส่งออกในรูปของเงินกู้แล้ว ธนาคารยังได้รับซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งออก จากผู้ส่งออก โดยรับซื้อไว้เอง และนำไปขายลดกับธนาคารแห่งประเทศไทย นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์ยังได้อาศัยเงินจากต่างประเทศเข้ามา

สนับสนุนภาคการส่งออก โดยอาศัยการค้าระหว่างประเทศเป็นสื่อ โดยเฉพาะช่วงที่อัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศมีอัตราที่ถูกกว่าอัตราดอกเบี้ยในประเทศ ธนาคารพาณิชย์ยังเป็นตัวกลางในการเก็บเรียกเงินกับผู้จ่ายเงินหรือผู้ซื้อในต่างประเทศ ให้กับผู้ส่งออกหรือลูกค้าของธนาคาร และยังรับซื้อลดตั๋วส่งออกที่ผู้ส่งออกกำลังรอการชำระเงินอยู่ โดยมี LETTER OF CREDIT ที่ออกโดยธนาคารในต่างประเทศ รับรองว่าจะจ่ายเงินให้กับธนาคารที่รับซื้อตั๋วส่งออกนี้

ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่สำคัญ โดยมีการให้สินเชื่อแก่ผู้ส่งออกเป็นสัดส่วนมากที่สุด ธนาคารให้สินเชื่อสนับสนุนผู้ส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ PACKING CREDIT ซึ่งเป็นสินเชื่อระยะสั้น มีกำหนดไม่เกิน 180 วัน โดยแบ่งเป็นสินเชื่อก่อนการส่งออก (PRE-SHIPMENT FINANCE) และสินเชื่อหลังการส่งออก (POST-SHIPMENT FINANCE) รูปแบบในการอำนวยความสะดวกเพื่อการส่งออกของธนาคารพาณิชย์ประกอบไปด้วย

1. เงินกู้แบบมีกำหนดระยะเวลา (LOANS)
2. เงินเบิกเกินบัญชี (OVERDRAFTS)
3. รับซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงิน (PACKING CREDIT)
 - 3.1 รับซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินไว้เอง (SELF-FINANCE)
 - 3.2 รับซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินแล้วนำไปขายลดต่อธนาคารแห่งประเทศไทย
4. รับซื้อลดตั๋วสินค้าขาออก (EXPORT BILLS DISCOUNTED)

การให้สินเชื่อเพื่อการส่งออกของธนาคารพาณิชย์ ส่วนใหญ่เป็นสินเชื่อการรับซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงิน (PACKING CREDIT) ซึ่งเป็นสินเชื่อระยะสั้น วัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ส่งออกใช้เป็นทุนหมุนเวียนระยะสั้นเพื่อดำเนินธุรกิจ และช่วยลดต้นทุนการดำเนินการธุรกิจการส่งออก พร้อมทั้งเป็นการสนับสนุนภาคการส่งออกของไทย

บริษัทเงินทุนและบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์

บริษัทเงินทุน และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ เป็นธุรกิจการเงินที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ประมาณ พ.ศ. 2509 ได้มีกลุ่มพ่อค้า นักธุรกิจได้มองเห็นวิธีการที่จะระดมเงินจากประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น จัดหาเงินทุน กิจการรับรองหรือรับซื้อตั๋วเงิน ในขณะนั้นยังไม่มีกฎหมายใดที่จะมาควบคุมดูแลกิจการนี้ พวกพ่อค้า นักธุรกิจจัดตั้งในรูปแบบของบริษัทจำกัด ต่อมาได้มีการออกประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 26 มกราคม พ.ศ.2515 กำหนดให้กิจการดังกล่าวต้องได้รับอนุญาต

จากกระทรวงการคลัง จากการเผชิญเพดานอัตราดอกเบี้ยที่สูงในระบบธนาคารพาณิชย์ จึงทำให้เกิดบริษัทเงินทุน และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ขึ้น ทั้งนี้เพราะ ขณะนั้นยังไม่มีกฎหมายควบคุมการดำเนินงานของบริษัทเงินทุน

รูปแบบในการอำนวยความสะดวกเพื่อการส่งออกของบริษัทเงินทุน และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ เป็นในรูปของเงินกู้ และการรับซื้อตั๋วสัญญาใช้เงิน แต่ไม่สามารถนำไปขายลดกับธนาคารแห่งประเทศไทยได้ บริษัทเงินทุน และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ไม่สามารถทำธุรกรรมเกี่ยวกับเอกสารการค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะ LETTER OF CREDIT ได้เช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์ การให้สินเชื่อเพื่อการส่งออกของบริษัทเงินทุน และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ จึงเป็นสินเชื่อที่ไม่มีเอกสาร L/C เข้ามาเกี่ยวข้อง

บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ เมื่อปี พ.ศ. 2502 โดยมีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม และพัฒนาอุตสาหกรรมในภาคเอกชน โดยรับบทบาทเป็นธนาคารพัฒนาของประเทศไทย มีหน้าที่จัดหาเงินทุนระยะปานกลาง และระยะยาวให้แก่ธุรกิจอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการเร่งรัดให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในระยะแรกเริ่ม รัฐบาลได้จัดตั้งธนาคารอุตสาหกรรมขึ้นก่อน เมื่อปี พ.ศ. 2495 แต่เนื่องจากปัญหาการดำเนินงาน จึงได้เปลี่ยน ธนาคารอุตสาหกรรม เป็น สถาบันการเงินเพื่อการพัฒนา เมื่อปี พ.ศ. 2500 และต่อมาในปี พ.ศ. 2502 ได้เปลี่ยนแปลงเป็นบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

จากวัตถุประสงค์ของบริษัทฯ เพื่อส่งเสริม และพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ รูปแบบการส่งเสริมมีทั้ง การให้ความช่วยเหลือที่ไม่ใช่ทางการเงิน กับ การให้ความช่วยเหลือทางการเงิน สำหรับการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน บริษัทฯจะให้กู้ในระะยะปานกลาง และระยะยาว โดยคิดอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าท้องตลาด โดยมีหลักทรัพย์เป็นหลักประกัน นอกจากบริษัทฯ จะส่งเสริมกิจการขนาดกลางขึ้นไปแล้ว ยังได้สนับสนุนแก่ธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งรวมทั้ง โครงการอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก

บริษัทฯ ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรม และตลาดทุน เนื่องจากในขณะที่มีการก่อตั้งบริษัทฯ นั้น ตลาดทุนในประเทศยังไม่มีการพัฒนาแต่อย่างใด และเนื่องจากความขาดแคลนเงินทุนในประเทศ (โดยเฉพาะเงินทุนระยะยาว)

เนื่องจากธนาคารแห่งประเทศไทย และธนาคารพาณิชย์ อำนวยสินเชื่อแก่ผู้ส่งออก เป็นการสินเชื่อแก่ผู้ส่งออกระยะสั้น ดังนั้น ผู้ส่งออกที่ต้องการสินเชื่อระยะปานกลางถึงระยะยาว เพื่อนำไปขยายการผลิตจึงจำเป็นต้องอาศัยบริษัทฯ เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อใช้ในการหมุนเวียน แต่บริษัทฯ ให้ความสนใจสนับสนุนสินเชื่อโครงการอื่นมากกว่า จนกระทั่งได้มีการจัดตั้ง ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย ซึ่งจัดให้มีสินเชื่อแก่ผู้ส่งออกระยะยาวโดยตรง รวมทั้งสินเชื่อระยะกลางเพื่อขยายกำลังการผลิต

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย ได้เปิดดำเนินการในปี พ.ศ. 2537 มีนโยบายไม่แข่งขันกับธนาคารพาณิชย์ โดยจะมุ่งส่งเสริมและสนับสนุนการส่งออก โดยเฉพาะการเงินเพื่อการส่งออก ด้วยการกระจายประเภทของสินค้าออกให้มากขึ้น การขยายตลาดสินค้าทั้งในตลาดเดิมและตลาดใหม่ แบ่งการช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ส่งออกได้ดังนี้

1.เงินทุนหมุนเวียน

-สินเชื่อเพื่อเตรียมการส่งออก เพื่อให้ผู้ส่งออกนำไปจัดซื้อวัตถุดิบ ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการส่งออก

-สินเชื่อ PACKING CREDIT โดยการรับซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินแก่ผู้ส่งออกโดยตรง และการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินผ่านธนาคารพาณิชย์

2.สินเชื่อระยะกลาง-ยาว

-สินเชื่อเพื่อขยายกำลังการผลิต ได้แก่ สินเชื่อเพื่อปรับเปลี่ยนเครื่องจักร

-สินเชื่อพาณิชย์นาวี เป็นสินเชื่อให้ผู้ประกอบการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ นำไปซื้อเรือในการดำเนินกิจการ

-บริการสนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศ การบริการขึ้นอยู่กับความเหมาะสม และความต้องการตามลักษณะของโครงการ

-บริการสนับสนุนธุรกิจก่อสร้างในต่างประเทศ เป็นสินเชื่อให้กับผู้ว่าจ้างในต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในก่อสร้าง

3.บริการอื่น ๆ

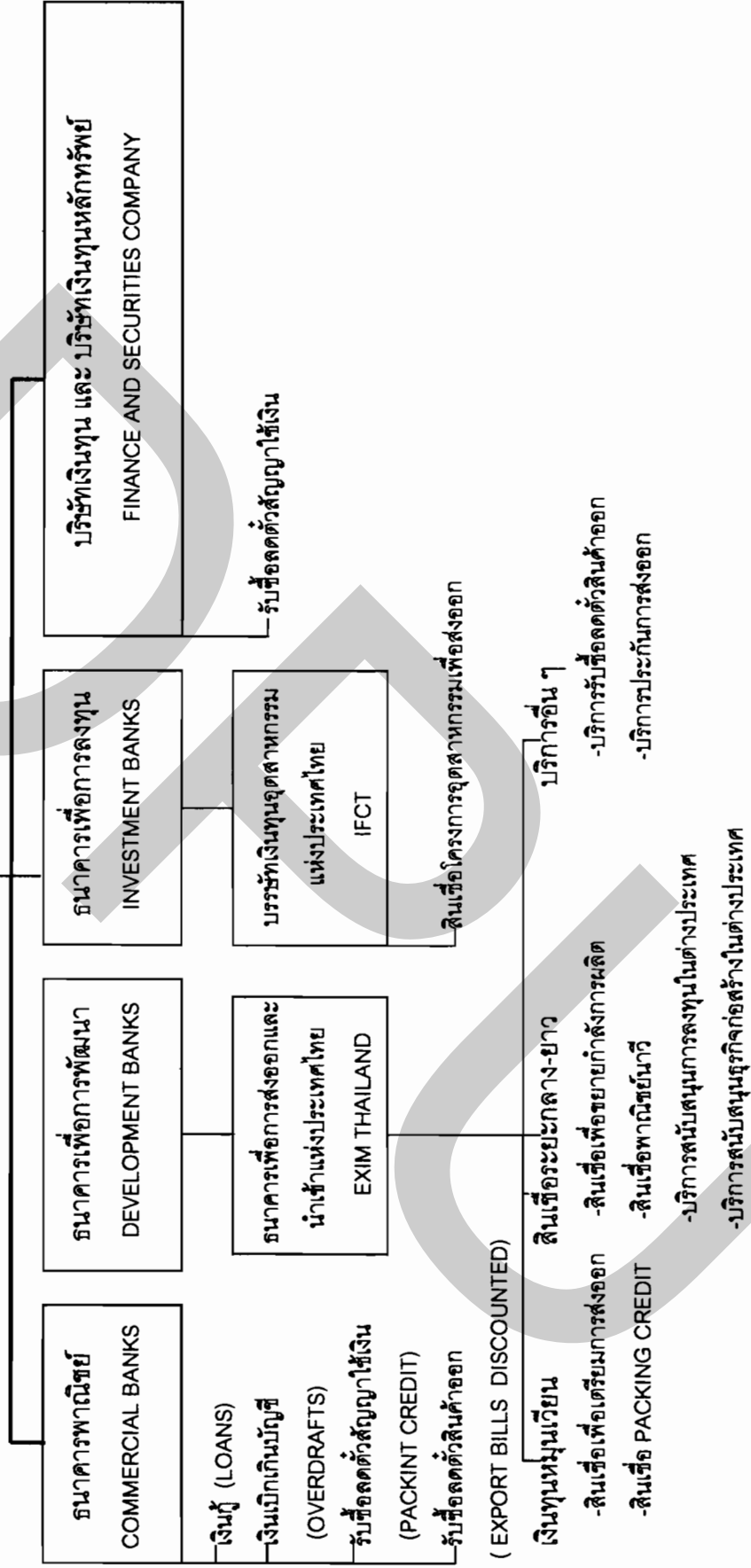
-บริการรับซื้อลดตั๋วสินค้าออกเพื่อช่วยให้ผู้ส่งออกได้รับเงินก่อน โดยไม่ต้องรอการชำระเงินจากผู้ซื้อหลังจากส่งสินค้าออกไปแล้ว

-บริการประกันการส่งออก เป็นการรับประกันแก่ผู้ส่งออกว่า ในกรณีที่ส่งสินค้าให้แก่ผู้ซื้อแล้ว หากไม่ได้รับเงินค่าสินค้า ธนาคารจะชดเชยความเสียหายให้

ภาพที่ 3

โครงสร้างการเงินเพื่อการส่งออกของไทย

STRUCTURE OF EXPORT FINANCING IN THAILAND



การรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งออกของธนาคารแห่งประเทศไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้เปิดดำเนินการในปี พ.ศ. 2485 และเริ่มทำหน้าที่สำคัญ ๆ ของธนาคารกลางผ่านไปไ้ระยะเวลาหนึ่ง ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อส่งสินค้าออก โดยการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงิน ซึ่งนับว่าเป็นความช่วยเหลือทางการเงินแก่ภาคเศรษฐกิจประเภทแรก

รัฐบาลได้เห็นความสำคัญของการส่งออก รัฐบาลได้มีนโยบายส่งเสริมการส่งออก โดยมีมาตรการต่าง ๆ ในการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ส่งออก เช่น มาตรการให้สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษี มาตรการทางด้านเขตส่งเสริมการผลิตเพื่อส่งออก นอกจากนี้ ยังมีมาตรการด้านสินเชื่อราคาถูกเพื่อการส่งออก (SUBSIDIZED EXPORT CREDIT INSTRUMENT) ซึ่งได้ดำเนินการครั้งแรกเมื่อ วันที่ 2 มกราคม พ.ศ. 2499 โดยธนาคารแห่งประเทศไทยเริ่มให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ภาคการส่งออกครั้งแรก โดยการออกประกาศรับช่วงซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินอันเกิดจากการค้าข้าว วัตถุประสงค์หลักเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ส่งออกข้าว โดยรับซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินจากธนาคารพาณิชย์ในอัตราร้อยละ 7 ต่อปี และธนาคารพาณิชย์รับซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินจากผู้ส่งออกได้ไม่เกินอัตราร้อยละ 9 ต่อปี และตั๋วสัญญาใช้เงินนี้มีอายุไม่เกิน 90 วัน สาเหตุที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเริ่มให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ส่งออกข้าวก่อน เนื่องจากในปี พ.ศ. 2498 รัฐบาลได้เปลี่ยนแปลงนโยบายการส่งออกข้าว โดยยอมให้เอกชนส่งออกข้าวได้อย่างเสรี ทำให้ผู้ส่งออกข้าวในเวลานั้นจำเป็นต้องใช้เงินมากในการซื้อข้าวเพื่อส่งออก และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ประกอบกับข้าวเป็นสินค้าออกที่สำคัญของไทยในขณะนั้น ในระยะแรกการขายช่วงลดแก่ธนาคารแห่งประเทศไทยยังไม่แพร่หลาย เพราะผู้ส่งออกยังไม่คุ้นเคยกับวิธีการออกตั๋วสัญญาใช้เงิน นอกจากนั้น ผู้ส่งออกรายใหญ่มักได้เครดิตบางส่วนจากธนาคารพาณิชย์จากต่างประเทศแล้ว รวมทั้งทางด้านธนาคารพาณิชย์ก็เกรงว่ารายได้ของตนจะลดลงจากการที่นำตั๋วมาขายต่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทย

ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2501 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ขยายบริการออกไป โดยการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งออกทั่วไป นอกจากนี้ยังได้เพิ่มการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินจากการส่งออกข้าว ให้ครอบคลุมถึงกรณีหลังการส่งออก คือ ได้เพิ่มการรับช่วงซื้อลดภายหลังการส่งออกที่มีต่อการออกตั๋วสัญญามีกำหนดไปเรียกเก็บเงิน และธนาคารแห่งประเทศไทยยังได้เพิ่มวงเงินรับช่วงซื้อสำหรับสินค้าทุกชนิดเป็นร้อยละ 70 ของมูลค่า L/C อีกด้วย

ต่อมาธนาคารแห่งประเทศไทย เห็นว่าอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยที่กู้ยืมได้จากต่างประเทศ ทำให้ธนาคารพาณิชย์ใช้บริการไม่มากเท่าที่ควร ดังนั้นในวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2502 ธนาคารแห่งประเทศไทย จึงได้ประกาศระเบียบใหม่ ลดอัตรารับช่วงซื้อลดเป็นร้อยละ 5 ต่อปี โดยธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บจากลูกค้าได้ไม่เกินร้อยละ 7 ต่อปี ผลจากการลดอัตราดอกเบี้ย นับเป็นแรงจูงใจให้ผู้ส่งออกหันมาใช้บริการดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น

ในวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2503 เพื่อช่วยเหลือผู้ส่งออกข้าวในการจัดข้าวตำรอง และเป็น การส่งเสริมการค้าข้าวส่งออก ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงเปิดให้ธนาคารพาณิชย์กู้เงินโดยมี ประทวน สินค้าข้าวเฉพาะขององค์การคลังสินค้าเป็นประกัน ในอัตราร้อยละ 7 ต่อปี และธนาคาร พาณิชย์คิดจากลูกค้าได้ไม่เกินร้อยละ 9 ต่อปี และได้ยกเลิกการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินตาม L/C สำหรับ ค่าข้าว ต่อมาเมื่อวันที่ 6 มีนาคม พ.ศ. 2504 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ห้ามรับช่วงซื้อลด ตั๋วนี้อีก เฉพาะกับผู้ส่งออกซึ่งไม่เคยมีประทวนสินค้าข้าวมาประกันที่ธนาคารแห่งประเทศไทย

ในปี พ.ศ. 2516 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เพิ่มวงเงินที่รับช่วงซื้อลดตั๋วส่งออกเป็นร้อยละ 70-90 ของมูลค่าส่งออก และขยายระยะเวลาของการให้สินเชื่อกว่า 90 วันเป็น 180 วัน และในปี พ.ศ. 2523 ธนาคารได้ปรับปรุง และแก้ไขเงื่อนไขการให้เครดิตระยะยาวให้เหมาะสมขึ้นและสอดคล้องกับ นโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาประเทศมากขึ้น นอกจากนี้ยังได้กำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ให้รัดกุมเพิ่ม ขึ้น เช่น กิจการที่ผลิตเพื่อส่งออก ต้องส่งออกไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของการผลิต ซึ่งแต่เดิมไม่มีกำหนด กิจการที่ใช้วัตถุดิบทางเกษตร จะต้องมีส่วนวัตถุดิบ ค่าแรงงาน เงินเดือน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นใน ประเทศไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของต้นทุนรวม ซึ่งเดิมกำหนดไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 และอนุญาตให้กิจการ ที่มีโครงการประหยัดพลังงานมีโอกาสกู้เงินตามโครงการเครดิตระยะยาวด้วย อีกทั้งธนาคารแห่ง ประเทศไทยได้ปรับปรุงระเบียบว่าด้วยการรับช่วงซื้อลดที่เกิดจากการส่งออกให้เหมาะสมอีก คือเพิ่ม วงเงินการรับช่วงซื้อลดตั๋วที่เกิดจากการส่งออกให้สูงขึ้น จากเดิมร้อยละ 5 ของจำนวนเงินตาม เอกสารประกอบตั๋ว ลดอัตราการรับช่วงซื้อลดที่เกิดจากการส่งสินค้าออกตามใบรับฝากสินค้า จาก อัตราร้อยละ 80 ที่กำหนดไว้เดิมเหลือร้อยละ 40 ของมูลค่าสินค้า และได้เพิ่มข้อกำหนดให้ผู้ส่งออก ที่ขายลดตั๋วตาม L/C หรือสัญญาซื้อขายหรือคำสั่งซื้อสินค้าจะต้องแสดง STOCK สินค้า หรือ หลักฐานที่แสดงว่าได้จัดซื้อสินค้าภายใน 90 วัน นับตั้งแต่วันที่นำตั๋วมาขายช่วงลด

ต่อมาวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2527 ก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยการรับช่วงซื้อลด หลังจากที่ไม่ได้เปลี่ยนแปลงมากกว่า 20 ปี โดยธนาคารแห่งประเทศไทย ปรับอัตราดอกเบี้ยรับช่วงซื้อ ลดจากสินค้าบัญชีที่ 1 และสินค้าจากบัญชี 2 โดยคิดอัตราดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7 ต่อปี และ

ธนาคารพาณิชย์จะไปคิดกับลูกค้าได้ไม่เกินร้อยละ 9 ต่อปี สินค้าบัญชีที่ 3 ธนาคารแห่งประเทศไทย จะคิดจากธนาคารพาณิชย์ในอัตราร้อยละ 7 ต่อปี และธนาคารพาณิชย์จะไปคิดกับลูกค้าได้ไม่เกิน ร้อยละ 8 ต่อปี

ได้มีการปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยที่เกิดจากการรับซื้อช่วงลดตัวครั้งที่ 2 ในวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2527 โดยธนาคารพาณิชย์จะคิดดอกเบี้ยจากลูกค้าซึ่งออกตัวส่งออกในอัตราร้อยละ 9 ต่อปี เพราะในขณะนั้น อัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง อย่างไรก็ตาม ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2529 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงอัตราการรับซื้อช่วงลดตัวใหม่อีก โดยลดลงจากเดิมเพื่อช่วยการส่งออก ให้มากขึ้น คือสำหรับบัญชีที่ 1 และบัญชีที่ 2 ธนาคารแห่งประเทศไทยจะคิดจากธนาคารพาณิชย์เป็น อัตราร้อยละ 7 ต่อปี ส่วนสินค้าบัญชีที่ 3 ธนาคารแห่งประเทศไทยจะคิดจากธนาคารพาณิชย์ในอัตราร้อยละ 4 ต่อปี และธนาคารพาณิชย์คิดกับลูกค้าในอัตราไม่เกินร้อยละ 7 ต่อปี

ในวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2531 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ปรับปรุงระเบียบการรับซื้อตัว ส่งออกอีกครั้งหนึ่ง เหตุผลของการปรับปรุง คือ ความพยายามที่จะทำให้จำนวนสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำที่ เคยกระจุกตัวอยู่แต่เฉพาะผู้ส่งออก และผู้ประกอบการรายใหญ่บางราย กระจายตัวไปสู่ผู้ส่งออก และ ผู้ประกอบการขนาดกลาง และขนาดย่อมมากขึ้น สาระสำคัญของระเบียบดังกล่าว ได้แก่ การเพิ่ม วงเงินอนุเคราะห์จาก 38,500 ล้านบาท เป็น 40,000 ล้านบาทต่อปี เงื่อนไขสำคัญที่เปลี่ยนไปคือการที่ ธนาคารแห่งประเทศไทยยังคงคิดดอกเบี้ยจากธนาคารพาณิชย์ในอัตราเดิม (คือร้อยละ 5 สำหรับผู้ ประกอบการทั่วไป ร้อยละ 4 สำหรับผู้ส่งออกรายย่อย และร้อยละ 3 สำหรับอุตสาหกรรมขนาดย่อม) แต่ธนาคารพาณิชย์จะคิดดอกเบี้ยจากผู้ประกอบการสำหรับเงินทั้งจำนวนตามตัวสัญญาใช้เงินได้ ไม่เกินร้อยละ 10 ต่อปี โดยที่ครึ่งหนึ่งของสินเชื่อต้องเป็นเงินของธนาคารพาณิชย์

ในวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2533 ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ประกาศปรับปรุงอัตราเบี้ย ปรับในการรับช่วงซื้อลดตัวสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งออก และภาคเศรษฐกิจอื่น และต่อมาในปี พ.ศ. 2537 ได้มีการจัดตั้งธนาคารเพื่อส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย จึงได้มีการรับโอนการรับ ช่วงซื้อลดตัวสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งออกจากธนาคารแห่งประเทศไทย

เมื่อมีการจัดตั้งธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทยขึ้นในปี พ.ศ. 2537 จึง ได้รับโอนการรับช่วงซื้อลดตัวสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งออกมาดำเนินการต่อจากธนาคารแห่ง ประเทศไทย

ปริมาณสินเชื่อเพื่อการส่งออก

มูลค่าสินเชื่อเพื่อการส่งออกของธนาคารพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทย และธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย ในระหว่างปี พ.ศ. 2521-2541 จากข้อมูลรายปี (ตารางที่ 4) มีมูลค่าเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2521 มูลค่า 67,638 ล้านบาท เป็น มูลค่า 835,873 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2541 ซึ่งมูลค่าสินเชื่อเพื่อการส่งออกได้เพิ่มขึ้น 12 เท่า อัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 13.25 ต่อปี

เมื่อพิจารณาเป็นช่วง ๆ ละ 5 ปี มูลค่าสินเชื่อเพื่อการส่งออกในปี พ.ศ. 2521-2525 มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 18.2 ต่อปี ปี พ.ศ. 2521 อัตราการขยายตัวร้อยละ 38.7 แต่ในปี พ.ศ. 2525 อัตราการขยายตัวได้ลดลง เหลือร้อยละ 15.5 เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจในช่วงปี พ.ศ. 2522-2525 ได้ชะลอตัวลง ประกอบกับมีการนำเงินทุนจากต่างประเทศเข้ามาเป็นจำนวนมากโดยภาคเอกชน แทนการใช้สินเชื่อจากสถาบันการเงิน เพราะเป็นช่วงที่อัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศมีระดับต่ำกว่าในประเทศ

ในช่วงปี พ.ศ. 2526-2530 มูลค่าสินเชื่อเพื่อการส่งออกมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 15.0 ต่อปี ปี พ.ศ. 2526 อัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 28.8 และอัตราการขยายตัวได้ลดลงเหลือร้อยละ 5 และ 7.6 ในปี พ.ศ. 2528 และ 2529 เนื่องจากอัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจโลกชะลอตัวลง ทำให้ปริมาณการค้าโลกตกต่ำ และประเทศต่าง ๆ มีมาตรการกีดกันทางการค้ารุนแรงขึ้น ประเทศไทยจึงส่งออกได้น้อยลง อีกทั้งสถาบันการเงินเพิ่มความระมัดระวังในการปล่อยสินเชื่อมากขึ้น ทำให้อัตราการขยายตัวในช่วงนี้ต่ำ ในปี พ.ศ. 2530 อัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 18.6 เนื่องจากได้มีการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ

ในช่วงปี พ.ศ. 2531-2535 มูลค่าสินเชื่อเพื่อการส่งออกมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 15.5 ต่อปี ปี พ.ศ. 2531 มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 18.2 เป็นการขยายตัวอย่างต่อเนื่องของการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ และความพยายามของผู้ส่งออกและทางการร่วมกันในการแสวงหาตลาดใหม่ ๆ ตลอดจนผู้ส่งออกมีการปรับปรุงคุณภาพสินค้า รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงด้านอัตราแลกเปลี่ยน ประกอบกับอัตราดอกเบี้ยในประเทศลดต่ำลง ต่อมาอัตราการขยายตัวได้ติดลบ ในปี พ.ศ. 2532 ร้อยละ -2.5 เนื่องจากธนาคารแห่งประเทศไทย ได้มีประกาศรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินผ่านธนาคารพาณิชย์จากเดิม 100% เหลือ 50% ในปีนี้ ประกอบกับการส่งสินค้าออกของไทยได้ขยายตัวลดลง ปี พ.ศ. 2533 อัตราการขยายตัวได้เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 37.3 เนื่องจากธนาคารพาณิชย์ได้ปล่อยสินเชื่อเพิ่มขึ้น และการขยาย

ตัวของปี พ.ศ. 2532 มีการขยายตัวคิดลบ และอัตราการขยายตัวในลดลงร้อยละ 15.8 และ 8.9 ในปี พ.ศ. 2534 และ 2535 สาเหตุจากชะลอตัวของเศรษฐกิจ เนื่องจากวิกฤตการณ์ในอ่าวเปอร์เซีย ทำให้การส่งออกชะลอตัวลง

ในช่วงปี พ.ศ. 2536-3540 มูลค่าสินเชื่อเพื่อการส่งออกมีการขยายตัวร้อยละ 7.5 ต่อปี ปี พ.ศ. 2536 อัตราการขยายตัวลดลงอย่างต่อเนื่องจากวิกฤตการณ์ในอ่าวเปอร์เซีย มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 6.5 และได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.5 และ 11.4 ในปี พ.ศ. 2537 และ 2538 ในช่วงนี้ การส่งออกสินค้าได้ขยายตัวเพิ่มขึ้น และมูลค่าการส่งออกของไทยทำยอดสูงเกินระดับ 1 ล้านล้านบาท ในปี พ.ศ. 2537 เนื่องจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าที่สำคัญ และฐานะการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดต่างประเทศอยู่ในเกณฑ์ดี ส่วนในปี พ.ศ. 2539 อัตราการขยายตัวได้ลดลงเหลือร้อยละ 3.0 เนื่องจากการส่งออกของไทยมีอัตราการขยายตัวที่ต่ำ สาเหตุเนื่องจากปริมาณการค้าโลก และความต้องการนำเข้าสินค้าที่สำคัญของประเทศคู่ค้าขยายตัวลดลง เป็นผลให้ความต้องการสินค้าออกของไทยลดลง ในปี พ.ศ. 2540 อัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.0 เนื่องจากการส่งกระเดื่องขึ้นจากปีก่อน และค่าเงินบาทอ่อนตัวลงจากการเปลี่ยนระบบอัตราแลกเปลี่ยนเป็นแบบลอยตัว ในวันที่ 2 กรกฎาคม โดยสินค้าส่งออกได้เพิ่มขึ้นในช่วงครึ่งปีหลังของปี และในปี พ.ศ. 2541 มีการขยายตัวคิดลบอีกครั้งหนึ่ง คืออัตราการขยายตัว -2.7 สาเหตุจากประเทศประสบปัญหา วิกฤตการณ์สถาบันการเงิน หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นสูง สถาบันการเงินจึงปล่อยสินเชื่อ้อยลง

มูลค่าสินเชื่อเพื่อการส่งออกได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 38.7 ในปี พ.ศ. 2522 และได้ขยายลดลงร้อยละ -2.7 ซึ่งเป็นการขยายตัวลดลงอย่างมากในปี พ.ศ. 2541 ถึงแม้ว่ามูลค่าสินเชื่อเพื่อการส่งออกในปี พ.ศ. 2520 มีมูลค่า 67,638 ล้านบาท ได้เพิ่มขึ้นเป็น 835,873 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2541 ส่งผลให้ภาคการส่งออกไม่ขยายตัวเท่าที่ควร ดังนั้น ถ้ามูลค่าสินเชื่อเพื่อการส่งออกมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น ก็จะส่งผลให้ภาคการส่งออกของไทยดีขึ้นด้วย

ตารางที่ 4

มูลค่าเงินเชื่อเพื่อการส่งออก ปี พ.ศ. 2521-2541

ปี (พ.ศ.)	ธนาคารพาณิชย์		ธนาคารแห่งประเทศไทย		ธสน.		รวม	อัตราการ ขยายตัว%
	มูลค่า(ล้านบาท)	สัดส่วน(%)	มูลค่า(ล้านบาท)	สัดส่วน(%)	มูลค่า(ล้านบาท)	สัดส่วน(%)		
2521	43,046	63.6	24,592	36.4			67,638	
2522	54,680	58.3	39,164	41.7			93,844	38.7
2523	62,417	57.6	46,021	42.4			108,438	15.6
2524	73,813	56.3	57,361	43.7			131,174	21.0
2525	85,623	56.5	65,832	43.5			151,455	15.5
2526	117,818	60.4	77,234	39.6			195,052	28.8
2527	136,951	60.9	87,802	39.1			224,753	15.2
2528	144,363	61.2	91,676	38.8			236,039	5.0
2529	157,108	61.9	96,797	38.1			253,905	7.6
2530	210,243	69.8	90,838	30.2			301,081	18.6
2531	250,904	70.5	105,000	29.5			355,904	18.2
2532	264,999	76.4	81,872	23.6			346,871	-2.5
2533	395,641	83.1	80,607	16.9			476,248	37.3
2534	456,215	82.7	95,346	17.3			551,561	15.8
2535	507,514	84.5	93,217	15.5			600,731	8.9
2536	554,135	86.6	85,587	13.4			639,722	6.5
2537	588,847	83.3			117738	16.7	706,585	10.5
2538	604,810	76.9			182007	23.1	786,817	11.4
2539	632,056	78.0			178067	22.0	810,123	3.0
2540	678,899	79.0			180033	21.0	858,932	6.0
2541	655,997	78.5			179876	21.5	835,873	-2.7

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

หมายเหตุ : ปี พ.ศ. 2532 เป็นต้นมา ธนาคารแห่งประเทศไทย รับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงิน 50%

บทที่ 4

บทบาทสถาบันการเงินในการอำนวยความสะดวกเพื่อการส่งออก

สถาบันการเงินที่อำนวยความสะดวกเพื่อการส่งออกที่สำคัญ คือ ธนาคารพาณิชย์ และธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (ธสน.)

ธนาคารพาณิชย์

ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่สำคัญ โดยมีการให้สินเชื่อแก่ผู้ส่งออกเป็นสัดส่วนมากที่สุด โดยแบ่งเป็นสินเชื่อก่อนการส่งออก (PRE-SHIPMENT FINANCE) และสินเชื่อหลังการส่งออก (POST-SHIPMENT FINANCE) รูปแบบในการอำนวยความสะดวกเพื่อการส่งออกของธนาคารพาณิชย์ประกอบไปด้วย

1. เงินกู้แบบมีกำหนดระยะเวลา (LOANS)
2. เงินเบิกเกินบัญชี (OVERDRAFTS)
3. รับซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงิน (PACKING CREDIT)
 - 3.1 รับซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินตัวเอง (SELF-FINANCE)
 - 3.2 รับซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินแล้วนำไปขายลดต่อธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย
4. รับซื้อลดตั๋วสินค้าขาออก (EXPORT BILLS DISCOUNTED)

เงินกู้แบบมีระยะเวลา และเงินเบิกเกินบัญชี (LOANS AND OVERDRAFTS) ธนาคารพาณิชย์ให้สินเชื่อแก่ภาคการส่งออกในรูปเงินกู้เพื่อการส่งออก เงินกู้แบบมีระยะเวลาเป็นการกู้โดยมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน และมีระยะเวลาในการชำระคืนเงินกู้ เป็นสินเชื่อที่ผู้ส่งออกจะได้รับเงินทั้งจำนวนที่ได้ตกลงกันไว้ ส่วนเงินเบิกเกินบัญชี ธนาคารจะกำหนดวงเงินไว้ในบัญชีกระแสรายวัน และธนาคารอนุมัติให้ถูกค้ำเบิกเกินบัญชีได้ในวงเงินที่ธนาคารกำหนด การกู้ยืมนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้ส่งออกในการกู้ยืม ถ้าผู้ส่งออกต้องการเงินทั้งจำนวน และใช้เวลาในการชำระหนี้คืน ผู้

ส่งออกควรจะกู้ยืมแบบเงินกู้แบบมีระยะเวลา แต่ถ้าผู้ส่งออกต้องการใช้เงินเป็นครั้งคราว ผู้ส่งออกควรจะเลือกใช้วิธีแบบเงินเบิกเกินบัญชี

ส่วนการรับซื้อตั๋วสัญญาใช้เงิน (PACKING CREDIT) มี 2 ลักษณะ

1. สินเชื่อก่อนการส่งออก (PRE-SHIPMENT FINANCE) แบ่งวิธีการให้กู้เป็น 3 แบบ

1.1 การให้กู้แบบจํานาสินค้า (PACKING CREDIT UNDER STOCK)

1.2 การให้กู้แบบแพ็คเกจกึ่งเครดิตภายใต้สัญญาซื้อขาย (PACKING CREDIT UNDER CONTRACT OR PURCHASE ORDER)

1.3 การให้กู้แบบแพ็คเกจกึ่งเครดิตภายใต้ L/C (PACKING CREDIT UNDER LETTER OF CREDIT)

2. สินเชื่อหลังการส่งออก (POST-SHIPMENT FINANCE) ให้กู้ในลักษณะของการให้กู้ตามตั๋วแลกเงินที่มีกำหนดเวลา (PACKING CREDIT UNDER USANCE BILL) การให้กู้ลักษณะนี้จะเป็นกรณีที่ผู้ส่งออกได้ส่งสินค้าไปแล้ว

การให้สินเชื่อเพื่อการส่งออกของธนาคารพาณิชย์ ส่วนใหญ่เป็นสินเชื่อการรับซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงิน (PACKING CREDIT) มีระยะเวลาให้สินเชื่อไม่เกิน 180 วัน ซึ่งเป็นสินเชื่อระยะสั้นวัตถุประสงค์เพื่อ ให้ผู้ส่งออกใช้เป็นทุนหมุนเวียนระยะสั้นเพื่อดำเนินธุรกิจ และช่วยลดต้นทุนการดำเนินการธุรกิจการส่งออก พร้อมทั้งเป็นการสนับสนุนภาคการส่งออกของไทย

การรับซื้อลดบิลสินค้าขาออก (EXPORT BILLS DISCOUNTED) ของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งจะมีตั๋วส่งออกอยู่ 2 ชนิด คือ ตั๋วส่งออกมีระยะเวลา (TERM BILL) และ ตั๋วส่งออกที่จ่ายเมื่อเห็น (SIGHT BILL) ส่งผลให้ผู้ส่งออกได้รับเงินก่อนโดยไม่ต้องรอการชำระเงินจากต่างประเทศ โดยธนาคารจะรับซื้อเมื่อผู้ส่งออกนำหลักฐานในการส่งออก (SHIPPING DOCUMENTS) พร้อมทั้งตั๋วแลกเงิน (BILL OF EXCHANGE) มาขายให้ธนาคาร

นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์ยังได้อาศัยเงินจากต่างประเทศเข้ามาสนับสนุนภาคการส่งออก โดยใช้การค้าระหว่างประเทศเป็นสื่อ โดยเฉพาะช่วงที่อัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศมีอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยในประเทศ นอกจากนี้ ธนาคารพาณิชย์ยังเป็นตัวกลางในการเรียกเก็บเงินกับผู้ซื้อหรือผู้ชำระเงินในต่างประเทศให้กับผู้ส่งออกหรือลูกค้าของธนาคารอีกด้วย

บทบาทธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าของไทยและต่างประเทศ

บทบาทธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า (EXIM-IMPORT BANK : EXIMBANK)

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า (รสน.) (EXPORT-IMPORT BANK: EXIMBANK) เป็นสถาบันการเงินเฉพาะด้านประเภทหนึ่งที่มีรัฐจัดตั้งขึ้น เพื่อให้ความสนับสนุนทางการเงินแก่ธุรกิจส่งออก โดยมีหลักการดำเนินงานว่าไม่แข่งขันกับสถาบันการเงินอื่นที่มีอยู่แล้ว ด้วยเหตุนี้ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าในประเทศไทยจึงมุ่งให้สินเชื่อระยะปานกลาง และระยะยาวเป็นหลัก เพราะสินเชื่อส่งออกระยะสั้น คือสินเชื่อช่วงก่อนส่งออก (PRE-SHIPMENT หรือ PACKING CREDIT) และสินเชื่อช่วงหลังการส่งออกระยะสั้น (SHORT-TERM POST-SHIPMENT CREDIT) เป็นธุรกิจปกติที่ธนาคารพาณิชย์ และธนาคารเพื่อการปริวรรตเงินตรา (FOREIGN EXCHANGE BANKS) ทำอยู่แล้ว

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้ามีความจำเป็นในประเทศอุตสาหกรรมที่มีการส่งออกสินค้าทุน เพราะมีความต้องการสินเชื่อระยะปานกลางขึ้นไป เพื่อเสริมสภาพการแข่งขันการส่งออกสินค้าดังกล่าว ด้วยการให้สินเชื่อ โดยมีเงื่อนไขพิเศษ เช่น ดอกเบี้ยในอัตราที่คงที่และต่ำ ระยะเวลาปลอดหนี้ การชำระหนี้คืนแบบผ่อนส่งยาวเป็นพิเศษ นอกจากนี้สินเชื่อเพื่อส่งสินค้าออกแล้ว ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า ยังให้สินเชื่อกับธุรกิจ บริการส่งออก เช่น การรับเหมาก่อสร้าง และการจัดตั้งโรงงานในต่างประเทศ (OVERSEAS CONSTRUCTION & TURNKEY PLANT CREDITS) และรวมไปถึงการลงทุนในต่างประเทศ (OVERSEAS INVESTMENT CREDITS)

นอกจากการให้สินเชื่อแล้ว ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้ายังให้บริการค้ำประกันสินเชื่อ (FINANCIAL GUARANTEE) เพราะในบางครั้งธนาคารไม่ต้องการใช้เงินของตัวเอง หรือใช้เงินบางส่วน แต่ต้องการส่งเสริมการส่งออกสินค้า ซึ่งมีความเสี่ยงสูง และหากปล่อยไปตามกลไกตลาด สถาบันการเงินอื่นไม่กล้าเข้ามาเกี่ยวข้อง นอกจากนี้การค้ำประกันสินเชื่อแล้วยังมีธุรกิจค้ำประกันอื่นๆ อีก เช่น

-การค้ำประกันการจ่ายเงินล่วงหน้า (ADVANCED PAYMENT GUARANTEE) เป็นการให้บริการค้ำประกันต่อผู้ซื้อสินค้าในต่างประเทศ ในกรณีผู้ส่งออกผิดสัญญาไม่จัดส่งสินค้าถึงได้รับเงินจ่ายล่วงหน้าแล้ว

-การค้ำประกันการออกหนังสือรับรอง (EXPORT BOND GUARANTEE) เป็นการค้ำประกันให้กับสถาบันการเงินที่ออกหนังสือรับรอง ได้แก่ BID BONDS ให้แก่ผู้ส่งออก หรือผู้รับเหมาก่อสร้างงานในต่างประเทศ

-การค้ำประกันคุณภาพงาน (PERFORMANCE GUARANTEE) เป็นการให้บริการค้ำประกัน แก่ผู้รับเหมาโดยตรง หรืออาจเป็นบริษัทที่ให้บริการทางเทคนิคในต่างประเทศ

นอกจากธุรกิจด้านการให้สินเชื่อและค้ำประกันแล้ว ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา เกาหลี และไต้หวัน ยังให้บริการรับประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออก (EXPORT CREDIT INSURANCE) แต่ธุรกิจนี้ ในหลายประเทศแยกอยู่กับองค์กรต่างหาก เช่น ญี่ปุ่น เป็นหน่วยงานระดับกอง อยู่ภายในกระทรวงการคลังระหว่างประเทศและอุตสาหกรรม อินเดีย มีบริษัทประกันสินเชื่อส่งออก ซึ่งตั้งก่อน และแยกต่างหากจาก EXIM BANK สำหรับประเทศต่าง ๆ ในยุโรป มักจะแยกองค์กรสินเชื่อออกต่างหากจากองค์กรรับประกัน และไม่เรียกองค์กรเหล่านี้ว่า EXPORT-IMPORT BANK โดยมักเรียกองค์กรสินเชื่อว่า บริษัทหรือบริษัท หรือกองทุนสินเชื่อเพื่อการส่งออก เช่น

- AKA AUSFUHRGESELLSCHAFT MBH = AKA EXPORT COMPANY LTD. ของเยอรมัน

-AB SVENSK EXPORTKREDIT = SWEDISH EXPORT CREDIT CORPORATION) ของสวีเดน

สำหรับองค์กรรับประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออกในยุโรป มีชื่อเรียกตรง ๆ เช่นเดียวกับทวีปอื่น โดยเรียกเป็นองค์กรค้ำประกัน (GUARANTEE)

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า เป็นองค์กรสินเชื่อ และรับประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออก มีเพียงไม่กี่ประเทศเท่านั้นที่เรียกว่า EXPORT-IMPORT BANK โดยที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่ 7 ส่วนใหญ่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น เช่น

-EXPORT DEVELOPMENT CORPORATION (EDC) ของแคนาดา

-EXPORT FINANCE AND INSURANCE CORPORATION (EFIC) ของออสเตรเลีย

ไม่เช่นนั้นก็มีฝักหน้าที่ให้สินเชื่อเพื่อการส่งออกกระยะปานกลางและระยะยาวไว้กับองค์กรอื่น เช่น

-KREDITANSTALT FUER WIEDERAUFBAU (KfW) ของเยอรมัน เป็นธนาคารเพื่อการพัฒนา

บางแห่งมีองค์กรประกันสินเชื่อต่างหากหรือฝากหน้าที่ทั้งสองไว้กับองค์กรอื่น เช่น

-OESTERREICHISCHE KONTROLLBANK (OKB) ของออสเตรีย กรณีปล่อยสินเชื่อจะปล่อยเอง ถ้ากรณีธุรกิจรับประกัน จะทำในนามของรัฐบาล

EXIM BANK กับ OECD-CONSENSUS

เนื่องจากธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า รวมทั้งองค์กรสินเชื่อส่งออกที่มีชื่ออื่น เป็นองค์กรที่รัฐจัดตั้งขึ้น และรัฐให้ความสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเงินทุน เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ หรือแม้กระทั่งเงินอุดหนุน ตลอดจนกำหนดนโยบายให้ปฏิบัติ ดังนั้นสินเชื่อที่ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าปล่อยกู้ จึงถือเป็นสินเชื่อที่ทางการให้การสนับสนุน (OFFICIALLY SUPPORTED CREDITS) และเมื่อธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแข่งขันกันปล่อยสินเชื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำและมีเงื่อนไขอื่นๆ ที่ผ่อนปรนไปได้ถึงจุดหนึ่ง ประเทศต่าง ๆ จึงหันมาร่วมมือปรึกษาหารือตกลงกัน ทำให้ได้ข้อตกลงขึ้นมาฉบับหนึ่ง ระหว่างประเทศอุตสาหกรรมในกลุ่ม OECD (ARRANGEMENT ON GUIDELINES FOR OFFICIALLY SUPPORTED EXPORT CREDITS) หรือที่เรียกกันว่า “OECD-CONSENSUS” หรือ “CONSENSUS”

“CONSENSUS” จะแบ่งประเทศผู้ซื้อเป็น 3 กลุ่ม ถ้าเป็นสินเชื่อให้กับประเทศร่ำรวย (กลุ่ม 1) จะต้องคิดดอกเบี้ยไม่ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยตลาดที่กำหนดเป็นรายสกุลเงิน หรือที่เรียกว่า COMMERCIAL INTEREST REFERENCE RATE (CIRR) ถ้าเป็นประเทศกลุ่ม 2 และกลุ่ม 3 คือ พวกกลางๆ กับยากจน OECD จะกำหนดอัตราดอกเบี้ยขั้นต่ำให้ โดยจำแนกตามกลุ่มประเทศ และอายุของสินเชื่อ โดยจะเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยเหล่านี้ทุก 6 เดือน นอกจากอัตราดอกเบี้ยขั้นต่ำแล้ว CONSENSUS ยังกำหนดเงื่อนไขอื่น เช่น อัตราการวางเงินมัดจำล่วงหน้าขั้นต่ำ หรืออัตราการปล่อยสินเชื่อขั้นสูง และระยะเวลาการชำระหนี้สูงสุด ตลอดจนวิธีการปล่อยสินเชื่อแบบผสม (MIXED CREDIT) ซึ่งได้แก่ การผสมสินเชื่อปกติของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า เข้ากับสินเชื่อที่มีลักษณะเป็นการให้ความช่วยเหลือ (AID FINANCING) ที่มีเงื่อนไขผ่อนปรนมาก ๆ และอาจมีการให้เปล่าบ้าง

EXIM BANK กับ องค์กรให้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

แม้ว่าธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า จะเป็นองค์กรของรัฐที่ปล่อยสินเชื่อที่ทางการให้ความสนับสนุนก็ตาม แต่เงื่อนไขของสินเชื่อดังกล่าว ยังไม่ผ่อนปรนเท่าสินเชื่อประเภท AID FINANCING ดังนั้น ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า จึงต่างจากองค์กรที่ให้สินเชื่อประเภทนี้ ซึ่งมักเป็นองค์กรต่างหากที่รัฐตั้งขึ้น ให้มีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศกำลังพัฒนา และตั้งชื่อเรียกว่าเป็นองค์กรให้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับต่างประเทศ เช่น

ญี่ปุ่น	: OECF = OVERSEAS ECONOMIC COOPERATION FUND
เกาหลีใต้	: EDCF = ECONOMIC DEVELOPMENT COOPERATION FUND
ไต้หวัน	: IECF = INTERNATIONAL ECONOMIC COOPERATION FUND
แคนาดา	: CIDA = CANADIAN INTERNATIONAL DEVELOPMENT AGENCY
สหรัฐอเมริกา	: USAID = US AGENCY FOR INTERANTIONAL DEVELOPMENT
นอร์เวย์	: NORAD = NORWEGIAN AGENCY FOR INTERNATIONAL DEVELOPMENT

ความสัมพันธ์ระหว่าง ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า หรือองค์กรสินเชื่อส่งออก กับ องค์กรให้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อาจมีได้หลายลักษณะ ตั้งแต่รวมกันอยู่ในองค์กรเดียวกัน เช่น KREDITANSTALT FUER WIEDERAUFBAU (KFW) ของเยอรมัน หรือ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า ที่รับบริหารกองทุนความร่วมมือให้กับรัฐบาล เช่น ธนาคารเพื่อการส่งออกของเกาหลีใต้ และไต้หวัน หรือมีการให้สินเชื่อร่วมกันในรูปของสินเชื่อผสมเป็นครั้งคราว หรือไม่เกี่ยวข้องกันเลยก็ได้

ขอบเขตการดำเนินงาน

จากวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการส่งออกและนำเข้า ลักษณะหรือรูปแบบของการส่งเสริมพิจารณาได้ 3 ประเภท ดังนี้

1.การให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน (FINANCIAL SERVICE)

ความพยายามที่จะส่งเสริม และสนับสนุนการส่งออกด้วยการกระจายประเภทของสินค้า ออกให้มากขึ้น การขยายตลาดสินค้าทั้งในตลาดเดิม และตลาดใหม่ที่มีศักยภาพให้กว้างขึ้น ทำให้ผู้

ส่งออกมีความต้องการใช้เงินทุนเพิ่มขึ้น ดังนั้น ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า จะพิจารณาให้ความช่วยเหลือ ดังนี้

1. PRE-SHIPMENT FINANCE เป็นสินเชื่อที่ผู้ส่งออกต้องการใช้เพื่อไปซื้อวัตถุดิบเพื่อผลิตสินค้าหรือเพื่อรวบรวมสินค้า คลอดจนค่าใช้จ่ายในการส่งสินค้าออกภายหลังจากได้รับคำสั่งซื้อจากต่างประเทศ โดยการรับซื้อตัวสัญญาใช้เงิน (PACKING CREDIT) ซึ่งเป็นสินเชื่อระยะสั้น

2. POST-SHIPMENT FINANCE เป็นสินเชื่อที่ผู้ส่งออกได้ส่งสินค้าออกไปแล้วโดยให้เครดิตแก่ผู้ซื้อในต่างประเทศ เมื่อผู้ส่งออกต้องการเงินก่อนครบกำหนดก็นำตัวแลกเงิน ตัวสัญญาใช้เงิน และใบนำส่งสินค้าไปขอสินเชื่อ

3. SUPPLIER CREDIT เป็นสินเชื่อที่ผู้ขายให้เครดิตแก่ผู้ซื้อในต่างประเทศ คือหลังจากส่งสินค้าลงเรือแล้ว ผู้ส่งออกจะได้รับเงินจากธนาคารก่อน ระหว่างรอการชำระเงินจากผู้ซื้อในต่างประเทศ และถ้าไม่สามารถเรียกเก็บเงินจากผู้ซื้อได้ ธนาคารสามารถจะไถ่เบีย้อากับผู้ส่งออกได้

4. BUYER CREDIT เป็นการให้สินเชื่อแก่ผู้ซื้อในต่างประเทศ เพื่อชำระค่าสินค้าแก่ผู้ส่งออก ส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภททุน และเครื่องจักรที่มีมูลค่าสูง ซึ่งจะไม่มีเงินระหว่างประเทศ แต่จะเป็นการจ่ายเงินของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าให้แก่ผู้ส่งออกตามเอกสารส่งออก และผู้ส่งออกมีความรับผิดชอบในการส่งสินค้าให้ถูกต้องเท่านั้น

2. การให้ความช่วยเหลือประเภทอื่น (NON-FINANCIAL SERVICE)

เป็นการช่วยเหลือด้านอื่นนอกเหนือจากด้านการเงิน ซึ่งมีความสำคัญและเป็นประโยชน์แก่ผู้ส่งออก เป็นการให้คำแนะนำเกี่ยวกับเอกสาร การขนส่งสินค้า การให้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อจำกัดด้านการปริวรรตเงินตราในประเทศผู้ส่งออก ให้คำแนะนำเกี่ยวกับกฎหมาย และภาษีอากรในประเทศผู้ซื้อ ตลอดจนโอกาสในการส่งออกไปยังประเทศต่างๆ เป็นต้น

3. การค้ำประกันสินเชื่อ (FINANCIAL GUARANTEE)

นอกจากการให้ความช่วยเหลือด้านการเงินและอื่นๆ แล้ว ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้ายังให้ความช่วยเหลือทางอ้อมแก่ผู้ส่งออก ด้วยการค้ำประกันสินเชื่อ ซึ่งเป็นการค้ำประกันโดยตรงร่วมกับสถาบันการเงินอื่น (CO-FINANCIAL GUARANTEE) หรือเป็นตัวกลางให้สถาบันการเงินอื่นเป็นผู้ค้ำประกัน รูปแบบค้ำประกัน แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1.GUARANTEE เป็นบริการการรับประกันแบ่งออกได้เป็น

-FINANCIAL GUARANTEE เป็นการค้ำประกันสินเชื่อให้กับผู้ส่งออก ที่ต้องการสินเชื่อจากสถาบันการเงินแต่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันไม่พอ

-ADVANCED PAYMENT GUARANTEE เป็นการให้บริการค้ำประกันต่อผู้ซื้อสินค้าในต่างประเทศ ในกรณีที่ผู้ส่งออกผิดสัญญาในการจัดมอบสินค้าหลังจากได้รับเงินจ่ายล่วงหน้าแล้ว

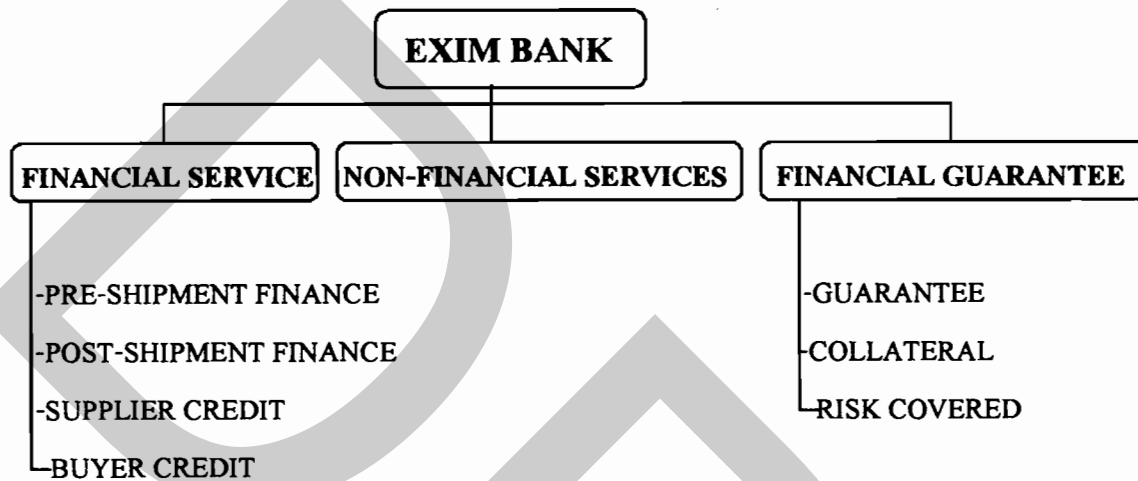
-EXPORT BOND GUARANTEE เป็นการค้ำประกันให้กับสถาบันการเงินที่ออกหนังสือรับรอง ได้แก่ BID BONDS, PERFORMANCE BONDS ให้แก่ผู้ส่งออก หรือผู้รับเหมาก่อสร้างงานในต่างประเทศ

2.COLLATERAL เป็นการให้หลักทรัพย์ค้ำประกัน เพื่อเป็นการช่วยให้ผู้ส่งออกได้รับเงินจากสถาบันการเงิน

3.RISK COVERED เป็นการคุ้มครองความเสี่ยง เพื่อเป็นการประกันแก่ผู้ส่งออกกรณีที่อาจไม่ได้รับเงินจากผู้ซื้อ หรือไม่ได้รับเงินทันเวลา ภายหลังจากสินค้าออกเป็นเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้ซื้อในต่างประเทศไร้ความสามารถ หรือเหตุผลอื่นในทางการค้า เหตุผลทางการเมือง ภาวะสงคราม การจราจล

ภาพที่ 4

ขอบเขตการดำเนินงานของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า (EXIM BANK)



ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า (EXPORT IMPORT BANK) ในต่างประเทศ

สหรัฐอเมริกา

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า (EXIM BANK) ของสหรัฐอเมริกา ได้ก่อตั้งขึ้นเป็นแห่งแรกในปี พ.ศ. 2477 (ค.ศ. 1934) โดยมีชื่อเดิมว่า EXPORT-IMPORT BANK OF WASHINGTON เป็นธนาคารตามกฎหมายของ DISTRICT OF COLUMBIA ต่อมาในปี พ.ศ. 2488 (ค.ศ. 1945) จึงออกกฎหมายพิเศษขึ้นชื่อ THE EXPORT-IMPORT BANK ACT OF 1945 และในที่สุดได้เปลี่ยนชื่อเป็น EXPORT-IMPORT BANK OF THE UNITED STATES ในปี พ.ศ. 2511 (ค.ศ. 1968) ซึ่งเป็นองค์กรที่มีการบริหารงานอิสระ แต่ยังคงอยู่ภายใต้การดูแลของรัฐบาลสหรัฐฯ แหล่งที่มาของเงินทุนเมื่อเริ่มจัดตั้งมาจากทุนเรือนหุ้นมูลค่า 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ มาจากรัฐบาล และเงินกู้จากกระทรวงการคลัง ธนาคารกลาง และภาคเอกชน ซึ่งเงินกู้เหล่านี้เป็นเงินที่ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า ต้องรับภาระดอกเบี้ยหลังจากเปิดดำเนินงานได้ระยะหนึ่ง จึงเริ่มมีรายได้ที่เกิดจากดอกเบี้ย

และค่าธรรมเนียมการให้กู้ เมื่อรวมกับเงินที่ผู้กู้นำมาจ่ายคืนจึงทำให้ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งนี้ สามารถเลี้ยงตัวเองอยู่ได้

จุดมุ่งหมายในการจัดตั้งเพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่บรรดาผู้ส่งออกของสหรัฐฯ และเพื่อเพิ่มยอดการส่งออกสินค้าของสหรัฐฯ โดยการให้สินเชื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำแก่ผู้นำเข้าในต่างประเทศที่ซื้อสินค้าจากสหรัฐฯ การให้ความช่วยเหลือทางการเงินของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้านี้ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. การให้การสนับสนุนผ่านธนาคารพาณิชย์ โดยการรับช่วงซื้อหนี้สินที่ผู้นำเข้าซื้อสินค้าจากสหรัฐฯ เข้ามาในประเทศ และขอสินเชื่อไว้กับธนาคารพาณิชย์ รวมทั้งการค้ำประกันการกู้เงินของผู้ส่งออกในการก่อหนี้กับธนาคารพาณิชย์

2. การให้กู้โดยตรงแก่ผู้ผลิตสินค้าเพื่อการส่งออก และผู้นำเข้าสินค้า ที่ผลิตในสหรัฐฯ แต่จะต้องมีธนาคารพาณิชย์ในประเทศนั้นๆ ค้ำประกัน เงินกู้ในลักษณะนี้จะมีทั้งระยะสั้น และระยะยาว

3. ให้สินเชื่อแก่ธนาคารพาณิชย์ในต่างประเทศ โดยจะให้เงินกู้แก่ธนาคารพาณิชย์ในประเทศผู้นำเข้า และผู้นำเข้าจะมาขอสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์ในประเทศของตนอีกต่อหนึ่ง ในกรณีนี้อำนาจในการตัดสินใจว่าจะให้สินเชื่อหรือไม่ขึ้นอยู่กับพิจารณาของธนาคารท้องถิ่นเอง

การคิดอัตราดอกเบี้ยขึ้นอยู่กับนโยบายของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าเองว่าจะต้องการให้การสนับสนุนต่อสินค้าหรือภาคเศรษฐกิจใด โดยจะให้อัตราดอกเบี้ยต่ำเป็นพิเศษ เพื่อลดต้นทุนในการซื้อขายสินค้านั้นๆ สำหรับระยะเวลาการกู้ยืมนั้นแบ่งออกได้เป็นสินเชื่อระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทของสินค้าและอุตสาหกรรมที่ซื้อขายกัน กล่าวคือ

-สินเชื่อระยะสั้น คือ สินเชื่อที่มีระยะเวลาไม่เกิน 180 วัน ได้แก่ สินค้าอุปโภคบริโภค เช่น ะไหล่ วัสดุคิบ หรือสินค้าอุตสาหกรรมเบาอื่นๆ

-สินเชื่อระยะปานกลาง คือ สินเชื่อที่มีระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 180 วัน แต่ไม่เกิน 5 ปี ได้แก่ สินค้าประเภททุน ประเภทเครื่องจักรที่ใช้ในการเกษตร การทำเหมืองแร่ การก่อสร้าง การสื่อสาร รวมถึงเครื่องบินที่ใช้ในราชการทหาร

-สินเชื่อระยะยาว คือ สินเชื่อที่มีระยะเวลาดั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป ได้แก่ การก่อตั้งโรงงาน อุตสาหกรรม เช่น โรงงานปูนซีเมนต์ โครงการเกี่ยวกับพลังงาน การซื้อสินค้าทุนขนาดใหญ่ เช่น เครื่องบินพาณิชย์ โดยจะคิดอัตราดอกเบี้ยคงที่ตลอดระยะเวลาการให้สินเชื่อ

ตลอดเวลาที่ผ่านมา ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าได้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของสหรัฐฯ เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในภาคเกษตรกรรม ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนมาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งจนทำให้สหรัฐฯ ยังคงครองความเป็นหนึ่งในการส่งออกสินค้าในตลาดโลกมานานจนถึงปัจจุบัน

ญี่ปุ่น

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าประเทศญี่ปุ่น ได้จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2493 (ค.ศ. 1950) เป็นสถาบันการเงินของรัฐบาล โดยมีวัตถุประสงค์เริ่มแรกเพื่อสนับสนุนการส่งออกเพียงอย่างเดียว และใช้ชื่อว่า “ธนาคารเพื่อการส่งออกแห่งประเทศญี่ปุ่น (EXPORT BANK OF JAPAN)” ต่อมาในปีงบประมาณปี พ.ศ. 2495 (ค.ศ. 1952) ธนาคารได้ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้นำเข้าด้วย จึงเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศญี่ปุ่น (EXPORT-IMPORT BANK OF JAPAN)” ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ขอบเขตธุรกิจของธนาคารได้ขยายเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ปัจจุบันธนาคารมีบทบาทสำคัญโดยเป็นแหล่งเงินทุนระยะปานกลาง และระยะยาวแก่การส่งออก โดยเฉพาะการส่งออกเครื่องมือและจักรกลที่ใช้ในการอุตสาหกรรม และการลงทุนในต่างประเทศ ขณะเดียวกันธนาคารได้เป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญเพื่อช่วยเหลือประเทศด้อยพัฒนาด้วย สำหรับบทบาท และวัตถุประสงค์ของธนาคารในการดำเนินงานมีดังนี้

- 1.สนับสนุนทางการเงินแก่ผู้ส่งออก และให้ความช่วยเหลือด้านเทคโนโลยี (FINANCE OF EXPORT AND TECHNOLOGICAL ASSISTANCE) โดยธุรกิจที่สำคัญที่สุดของธนาคาร คือ ให้เงินกู้ยืมแก่ผู้ผลิตเครื่องมือเครื่องจักรเพื่อการส่งออก (มากกว่าครึ่งของการยืมทั้งหมด) และให้ความช่วยเหลือด้านเทคโนโลยีแก่ต่างประเทศ
- 2.สนับสนุนด้านการเงินแก่การนำเข้า (FINNANCE OF IMPORTS) โดยให้เงินกู้ยืมแก่ผู้นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภทวัตถุดิบ โดยจะชำระเงินไปให้ก่อน
- 3.สนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศ (FINANCE OF OVERSEAS INVESTMENTS) ธนาคารให้เงินกู้ยืมแก่ผู้ไปลงทุนยังต่างประเทศ เช่น ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร สนับสนุนให้เงินทุนแก่บริษัทร่วมกับต่างประเทศ และบางครั้งให้เงินกู้ยืมแก่รัฐบาลต่างประเทศด้วย
- 4.สนับสนุนให้เงินกู้ยืมแก่บริษัทในเครือของธุรกิจในประเทศที่อยู่ต่างประเทศ (FINANCE OF OVERSEAS UNDERTAKINGS) โดยกิจการที่อยู่ในประเทศอาจจะขอกู้ยืมจากธนาคาร เพื่อลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ในบริษัทที่อยู่ต่างประเทศ

5.เพื่อเป็นการสนับสนุนการกู้ยืมของรัฐบาลต่างประเทศ (DEVELOPMENT LOANS TO FOREIGN GOVERNMENTS) โดยให้เงินช่วยเหลือแก่รัฐบาลต่างประเทศเพื่อซื้อวัตถุดิบ ผลผลิต และเครื่องมือเครื่องจักรจากญี่ปุ่น

6.ทำหน้าที่ REFINANCE เมื่อต่างประเทศประสบปัญหาด้านการเงินไม่สามารถที่จะชำระค่าเครื่องมือเครื่องจักรที่นำเข้าจากญี่ปุ่นได้ ธนาคารจะเป็นผู้ชำระเงินแทน

7.ทำหน้าที่ค้ำประกันหนี้สิน (GUARANTEE OF DEBTS) ให้กับกิจการหรือธนาคารที่มีอยู่ในประเทศตามที่ได้มีการกำหนดไว้ เช่น THE JAPAN DEVELOPMENT BANK เป็นต้น

นอกจากนี้ธนาคารยังได้สนับสนุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศต่างๆ โดยได้ปฏิบัติงานร่วมกับ INTERNATIONAL MONETARY FUNDS, THE WORLD BANK, THE ASIAN DEVELOPMENT BANK, THE INTER AMERICAN DEVELOPMENT BANK และ THE AFRICAN DEVELOPMENT BANK เพื่อเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจโลกตลอดจนให้ความช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาโดยครอบคลุมกว่า 120 ประเทศ ซึ่งการดำเนินงานนี้ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานตัวแทนที่อยู่ในต่างประเทศ 15 แห่ง

ไต้หวัน

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าประเทศไต้หวัน (EXPORT-IMPORT OF THE REPUBLIC OF CHINA) จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2522 ในลักษณะของธนาคารชำนายพิเศษ ภายใต้การดูแลของรัฐ เงินกองทุนมาจากงบประมาณแผ่นดิน วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ และการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าประเทศไต้หวันจะให้กู้เงินระยะปานกลาง และระยะยาวแก่ผู้ส่งออก การให้ความช่วยเหลือมีดังนี้

1.ให้การสนับสนุนทางการเงินแก่ผู้ส่งออกที่ส่งสินค้าทุนที่มีระยะเวลาการชำระหนี้มากกว่า 1 ปี โดยให้กู้วงเงินไม่เกิน 85 % ของราคา FOB และถ้าเป็นการให้กู้ร่วมจะให้ผู้ไม่เกิน 70 % โดยผู้ให้กู้ร่วมจะต้องให้ผู้ไม่น้อยกว่า 30 % ของวงเงิน

2.ค้ำประกันสินเชื่อระยะปานกลาง และระยะยาวในการชำระค่าสินค้าทุน หรือค่าธรรมเนียมในการบริการด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง

3. คำประกันแก่ผู้ส่งออกที่ไปลงทุนในต่างประเทศ เพื่อเป็นหลักประกันในการจัดหาวัตถุดิบ หรือขยายตลาดการส่งออกของประเทศ ตลอดจนให้การคำประกันสินเชื่อแก่ธุรกิจก่อสร้างในต่างประเทศ

4. คำประกันสินเชื่อระยะกลางแก่ผู้ส่งออกในการนำเข้าวัตถุดิบ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการส่งออก

5. รับสำรวจตลาด ตรวจสอบสินเชื่อ ให้คำแนะนำและบริการอื่น ๆ ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (ธสน.)

ประวัติธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

แนวคิดในการจัดตั้งธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าได้มีมา 20 กว่าปีแล้ว โดยในครั้งแรกในช่วงปี พ.ศ. 2515 - 2516 ได้มีการจัดตั้ง “คณะกรรมการเรื่องการจัดตั้งสถาบันการเงินเพื่อการส่งออกและนำเข้า” โดย “คณะกรรมการเศรษฐกิจและการเงิน” ของธนาคารแห่งประเทศไทย และในปี พ.ศ. 2518 มีการจัดตั้ง “คณะกรรมการพิจารณาเรื่องการจัดตั้งสถาบันการเงินเพื่อการส่งออกและนำเข้า” ขึ้นมาอีกครั้ง ในการพิจารณาทั้งสองครั้ง มีความเห็นในหลักการว่า ควรจัดตั้งสถาบันการเงินพิเศษขึ้นเพื่อช่วยเหลือผู้ส่งออก โดยจัดตั้งในรูปแบบของ “กองทุนเพื่อการส่งออกและนำเข้า” ในทำนองเดียวกับ ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ซึ่งจะตั้งตรากฎหมายพิเศษจัดตั้งขึ้น แต่ในที่สุด ได้มีการลงความเห็นว่ายังไม่มีความจำเป็นที่จะจัดตั้งสถาบันการเงินพิเศษในรูปแบบนี้ขึ้น ด้วยเหตุผลที่ว่า สินเชื่อเพื่อการส่งออกไม่ได้มีปัญหา หรืออุปสรรคสำคัญในการส่งออก เพราะสินค้าส่งออกของไทย สินค้าส่งออกส่วนใหญ่ในขณะนั้นยังเป็นสินค้าเกษตรอยู่ และธนาคารแห่งประเทศไทย ก็ได้ให้ความช่วยเหลือกับภาคส่งออกอยู่แล้ว ด้วยการรับช่วงซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินแก่กิจการส่งออกอยู่แล้ว

จากวิกฤตการณ์ในปี พ.ศ. 2516 ได้มีการโยกย้ายเงินทุนของโลกไปสู่ตะวันออกกลาง หลังจากประเทศแถบตะวันออกกลางซึ่งมีน้ำมันส่งออกเป็นหลักเริ่มมีการพัฒนาประเทศของตนด้วยโครงการก่อสร้างต่าง ๆ ซึ่งต้องมีความต้องการแรงงานและบริการของผู้รับเหมาก่อสร้าง ประเทศไทยเป็นแหล่งอุปทานที่สำคัญแห่งหนึ่ง กลุ่มธุรกิจผู้รับเหมาก่อสร้างไทยจึงได้เข้าไปมีบทบาท และได้ประสบปัญหามากมาย

ในปี พ.ศ. 2520 รัฐบาลได้จัดตั้ง “คณะกรรมการพัฒนาการส่งออก” โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นประธาน เพื่อพิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ส่งออก โดยเฉพาะกลุ่มผู้รับเหมาก่อสร้างไทยที่ประกอบธุรกิจในต่างประเทศ ซึ่งประสบปัญหาเกี่ยวกับการประมูลงานก่อสร้าง เนื่องจากไม่สามารถจัดหาสถาบันการเงินที่สามารถออกหนังสือค้ำประกันการดำเนินธุรกิจได้ ทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับกลุ่มธุรกิจรับเหมาก่อสร้างประเทศอื่น และในวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2520 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ในฐานะประธาน “คณะกรรมการพัฒนาการส่งออก” ได้แต่งตั้ง “คณะอนุกรรมการว่าด้วยการเงินเพื่อการส่งออก” มีหน้าที่ศึกษา และพิจารณาเสนอแนะมาตรการทางการเงินเพื่อการส่งออก ซึ่งคณะอนุกรรมการได้เสนอแนะมาตรการต่าง ๆ รวมถึงการจัดตั้งสถาบันประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออก แก่คณะกรรมการ

ในวันที่ 14 พฤศจิกายน 2521 ได้มีมติในการประชุมของคณะรัฐมนตรี ชุด พล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ให้ดำเนินการจัดตั้ง “สถาบันค้ำประกันการก่อสร้างในต่างประเทศ” ภายในกรอบของสถาบันประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออก

ในวันที่ 16 พฤศจิกายน 2522 ได้มีมติในการประชุมของคณะรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ ให้กระทรวงการคลังเป็นเจ้าเป็นเจ้าของเรื่องร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ และบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย จัดทำแผนปฏิบัติการตามนโยบาย และมาตรการเพื่อเร่งพัฒนาอุตสาหกรรมส่งออก ทั้งนี้ รวมถึงการเสนอแนะมาตรการด้านการให้สิ่งจูงใจด้านการเงินแก่ผู้ส่งออกให้มากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งพิจารณาวางแนวทางการจัดตั้ง บริษัทประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออก เพื่อรับประกัน และค้ำประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออก

ใน เดือนมกราคม พ.ศ. 2523 ได้หยิบปัญหาของกลุ่มธุรกิจรับเหมาก่อสร้างของไทยมาพิจารณาใหม่ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ ธนาคารแห่งประเทศไทย และสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ได้ดำเนินการตามที่คณะรัฐมนตรีให้ไว้เมื่อปลายปี พ.ศ. 2521 เกือบเสร็จเรียบร้อยแล้ว คือ ได้ทำการศึกษา ได้เสนอแนะรูปแบบองค์กร ได้ร่างกฎหมาย ตลอดจนร่างบันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับการจัดตั้ง “บริษัทส่งเสริมการส่งออก (EXPORT FINANCE AND INSURANCE CORPORATION)” ซึ่งต่อมาเปลี่ยนเป็น “บริษัทประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออก (EXPORT CREDIT GUARANTEE CORPORATION)” ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2523 นี้เอง ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองขึ้น รัฐบาลชุด พล.อ. เกรียงศักดิ์ ต้องลาออก และได้รัฐบาลชุดใหม่ คือ พล.อ. เปรม ในวันที่ 12 มีนาคม หลังจากนั้นไม่นาน ในวันที่ 31 มีนาคม ได้มีการประชุมเพื่อการพิจารณานโยบายหลักการ และเหตุผลประกอบร่าง

บัญญัติบริษัทประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออก ผลปรากฏว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในขณะนั้น ได้สั่งให้ทบทวนเรื่องนี้ใหม่ โดยให้พิจารณาหาทางให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนผ่านสถาบันการเงินที่มีอยู่แล้ว

ต่อมาในเดือน มกราคม พ.ศ. 2524 เกิดการเปลี่ยนแปลงพรรคร่วมรัฐบาลขึ้น ได้รัฐบาลชุด พล.อ.เปรม วัระที่ 2 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ได้มีการทบทวนเรื่องนี้ใหม่ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (ปี พ.ศ. 2525 - 2529) มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2525 ได้กำหนดไว้ในมาตรการเร่งรัดการส่งออก ให้มีการจัดตั้ง “บริษัทประกันภัยเพื่อการส่งออก” เพื่อลดความเสี่ยงของสถาบันการเงิน อันจะทำให้ผู้ส่งออกดำเนินงานได้คล่องตัวขึ้น โดยเฉพาะผู้ส่งออกรายย่อย

ในปี พ.ศ. 2525 จึงมีการจัดตั้ง “คณะกรรมการพิจารณาการจัดตั้งสถาบันประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออก” ประกอบด้วยผู้แทนกระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ (สำนักงานประกันภัย) และ ธนาคารแห่งประเทศไทย คณะทำงานได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติบริษัทประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออก ซึ่งกร่างเมื่อปี พ.ศ. 2522 และได้มอบหมายให้ ธนาคารแห่งประเทศไทย ศึกษาเกี่ยวกับธุรกิจการส่งออก ความต้องการของผู้ส่งออก และรูปแบบของการจัดตั้ง “บริษัทประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออก” ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยได้ทำการศึกษาและจัดทำรายงานผลการสำรวจ เรื่องการรับประกันสินเชื่อ และความเสี่ยงในการส่งออก เสนอต่อคณะทำงาน

-กระทรวงการคลัง โดยสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ได้รับมอบหมายให้ติดต่อ กรมวิเทศสหการ เพื่อขอความช่วยเหลือจากสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNITED NATIONS DEVELOPMENT PROGRAMME = UNDP) ให้ส่งผู้เชี่ยวชาญมาช่วยศึกษาโครงการนี้ ซึ่ง UNDP ได้ส่งเจ้าหน้าที่ของ องค์การการค้าและพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNITED NATIONS CONFERENCE ON TRADE AND DEVELOPMENT = UNCTAD) มาศึกษาโครงการอย่างกว้าง ๆ ระหว่างวันที่ 11-22 เมษายน พ.ศ. 2526 และ UNDP ได้เสนอรายงานของเจ้าหน้าที่ UNCTAD ต่ออธิบดีกรมวิเทศสหการ และต่อมาในวันที่ 22 กรกฎาคม ก็ได้เสนอเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจ้างที่ปรึกษาการศึกษาโครงการในรายละเอียดเพิ่มเติม ซึ่งในเดือนตุลาคม UNDP ได้ส่ง MR. G.A. HAVEY อดีตผู้บริหารในกรมประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออก (EXPORT CREDIT GUARANTEE DEPARTMENT = ECGD) ของอังกฤษ มาเป็นที่ปรึกษาในโครงการที่มีชื่อว่า “การศึกษาความเป็นไปได้ และการจัดตั้งระบบประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออก” โครงการนี้ มีอายุ 8 เดือน มีกำหนดแล้วเสร็จภายในเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2527 และมีคณะเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทย ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ และ ธนาคารแห่งประเทศไทย

ในระหว่างวันที่ 26 - 27 มกราคม พ.ศ. 2527 ได้มีการจัดสัมมนาเรื่อง “การประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออก” สำหรับเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยขึ้นที่บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องการประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออก การสัมมนานี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของโครงการที่ทำร่วมกับ UNDP หลังการสัมมนา สำนักงานเศรษฐกิจการคลังได้ดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติบริษัทประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออกแห่งประเทศไทย ขึ้นใหม่ โดยใช้เค้าร่างกฎหมายเดิมที่เคยยกร่างไว้เมื่อ ปี พ.ศ. 2522 และปรับปรุงให้เป็นไปตามแนวทางของรายงานการศึกษาของผู้เชี่ยวชาญเสรีเรียขร็อยพร้อมเสนอพิจารณาเพื่อตราเป็นกฎหมายโดยรัฐสภา แต่ไม่มีการนำเสนอ จนถึงกลางปี พ.ศ. 2527 ได้เกิดปัญหาสถาบันการเงิน และลดค่าเงินบาท ติดตามด้วยวิกฤตการณ์ทางการเมือง และวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ทำให้ไม่มีการนำเรื่องนี้มาพิจารณาจนถึงปี พ.ศ. 2528

จนมาถึง วันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2529 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบ และอนุมัติให้กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทย ดูแลเงินกำไรที่ได้จากธนาคารพาณิชย์ ส่วนที่เหลือจากการช่วยเหลือผู้ส่งออก เพื่อใช้ในกิจกรรมที่จะส่งเสริมหารายได้เงินตราต่างประเทศ ซึ่งรวมถึงการจัดตั้งสถาบันประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออก โดยการจัดตั้งได้รับการจัดสรรเงินทุนตามส่วนที่รัฐบาลจะต้องเข้าร่วมทุน จำนวน 160 ล้านบาท หรือ ร้อยละ 40 ของทุนจดทะเบียน ซึ่งกำหนดไว้เท่ากับ 400 ล้านบาท แต่ในที่สุดในช่วงกลางปี พ.ศ. 2529 สภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ และรัฐบาล พล.อ. เปรม วัระที่ 4 หมดวาระ

ภายหลังการเลือกตั้งในกลางปี พ.ศ. 2529 พล.อ.เปรม ได้เข้ามาเป็นรัฐบาลอีกครั้งในวาระที่ 5 ในการประชุม วันที่ 24 พฤศจิกายน 2529 คณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจได้มีมติเห็นด้วยในหลักการที่จะจัดตั้งองค์กร หรือสถาบันประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออกขึ้น และให้ตั้ง “คณะทำงานเพื่อพิจารณาการจัดตั้งองค์กรประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออก” และในวันที่ 25 พฤศจิกายน คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ดำเนินการได้

ในวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2530 ได้มีการประชุมคณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ คณะทำงานที่ดั่งขึ้น และกระทรวงการคลัง ได้เสนอให้ฝากโครงการนี้ไว้กับธนาคารพาณิชย์ของรัฐ คือ ธนาคารกรุงไทยก่อน แล้วค่อยเสนอกฎหมายให้เป็นนิติบุคคลในภายหลัง เพื่อให้โครงการนี้เกิดขึ้นโดยเร็ว ไม่ต้องผ่านขั้นตอนการออกกฎหมายซึ่งมีความยุ่งยาก และล่าช้า มติในที่ประชุมเห็นชอบด้วยตามคณะทำงาน และกระทรวงการคลังเสนอ และในการประชุมคณะรัฐมนตรี วันที่ 20 มกราคม ก็มีมติเห็นชอบด้วย จนมาถึงช่วงกลางปี คณะทำงานได้กำหนดเวลาที่จะเริ่มดำเนินการ “กองทุนประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออก” ที่ธนาคารกรุงไทย ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2531 โดยจัดให้มีการสัมมนาที่

ธนาคารกรุงไทย เพื่อให้ความรู้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ในวันที่ 21-25 กันยายน พ.ศ. 2530 ในระหว่างนี้ ก็ได้มีการติดต่อสถาบันการเงินในประเทศเข้ามาร่วมทุน รวมถึงองค์กรระหว่างประเทศ ให้เข้ามาร่วมทุน และให้ความช่วยเหลือทางเทคนิค

ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2531 ถึงกำหนดการเริ่มดำเนินการ “กองทุนประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออก” ของคณะทำงาน ได้กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เรียบร้อยแล้ว เป็นต้นว่า แหล่งที่มาของเงินทุน รูปแบบการดำเนินงาน ทางด้านธนาคารกรุงไทย ก็ได้จัดเตรียมสถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือ และบุคลากรสำหรับดำเนินการกองทุน ยังคงขาดอยู่เพียงอย่างเดียว คือ คำตอบรับของผู้ร่วมลงทุนภาคเอกชน ไม่ว่าจะมาจากกลุ่มประกันภัย และบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย รวมทั้งองค์กรระหว่างประเทศ คณะทำงานได้เร่งรัด และรอคำตอบอยู่ จนกระทั่งเกิดการยุบสภาผู้แทนราษฎร กลางปี พ.ศ. 2531 ภายหลังการเลือกตั้งได้รัฐบาลชุด พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ในวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2531 มีการประชุมคณะรัฐมนตรี มีมติให้ตั้งคณะทำงานชุดใหม่ขึ้นมาประสานงานต่อ มีการปรับปรุงองค์ประกอบของคณะทำงานบ้าง ลักษณะส่วนใหญ่ของคณะทำงานยังเหมือนเดิม

เวลาผ่านไปปีกว่า จึงได้มีการประชุมคณะทำงานชุดนี้ขึ้นเป็นครั้งแรก ในวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2533 เจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานได้โยกย้ายกันไป โดยเฉพาะทางด้านธนาคารกรุงไทย สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง และธนาคารแห่งประเทศไทยต้องใช้ความพยายามในการให้ความเข้าใจถึงประโยชน์ และความเป็นไปได้ของโครงการอีกครั้งหนึ่ง ในระหว่างนี้ ได้มีการร่าง “ข้อตกลงว่าด้วยการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออก” ที่จะต้องเห็นพ้องกันทุกฝ่าย และมีการลงนามร่วมกัน พร้อมกับการจ่ายเงิน แต่ในที่สุดงานดังกล่าวได้แค่รอการพิจารณาร่างข้อตกลง เนื่องจากในช่วงปลายปี พ.ศ. 2533 จนถึงต้นปี พ.ศ. 2534 มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารระดับสูงบ่อยครั้ง ทั้งกระทรวงการคลัง และธนาคารแห่งประเทศไทย จนเกิดเหตุการณ์ รสช.

ในวันที่ 6 มีนาคม พ.ศ. 2534 รัฐบาลชุดนายอานันท์ ปันยารชุน ได้เข้าบริหารประเทศ และในวันที่ 10 เมษายน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ได้มีคำสั่งกระทรวงการคลัง ที่ 46/2534 เรื่องแต่งตั้ง “คณะกรรมการพิจารณาการจัดตั้งธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า” คณะกรรมการได้ประชุม 3 ครั้ง ก็ได้ยกร่างกฎหมายเสร็จเรียบร้อยแล้ว คือ “ร่างพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า พ.ศ.....” เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังพิจารณา แต่ต้องสะดุดหยุดลง เมื่อเกิดความไม่สงบทางการเมือง

ในต้นปี พ.ศ. 2535 รัฐบาลชุดนายชวน หลีกภัยได้เข้าบริหารประเทศ จึงได้มีการพิจารณาเรื่องนี้ต่อจนในที่สุดร่างพระราชบัญญัติ ได้รับการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี ในวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2536 และผ่านสภาผู้แทนราษฎรวาระแรกเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2536 และได้ผ่านสภาผู้แทนราษฎรในวาระสุดท้ายเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2536 และได้เปิดดำเนินการ “ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย” ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2537

บทบาทธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (ธสน.)

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (EXPORT-IMPORT BANK OF THAILAND) เป็นธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งที่ 7 ของโลก ธนาคารแห่งแรกคือ THE EXPORT-IMPORT OF THE UNITED STATES นอกจากนี้ยังมีองค์กรอื่นๆ ที่ใช้ชื่อแตกต่างกันแต่ทำหน้าที่คล้ายคลึงกันอีกหลายแห่งทั่วโลก

การอำนวยสินเชื่อเพื่อการส่งออกของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย การส่งเสริมและสนับสนุนการส่งออกของธนาคาร ได้แก่

1. การให้สินเชื่อแก่ธนาคารของผู้ส่งออกเพื่อใช้สนับสนุนให้สินเชื่อแก่ผู้ส่งออกของธนาคารพาณิชย์
2. การให้สินเชื่อแก่ผู้ส่งออกระยะสั้นและระยะยาวโดยตรง เพื่อสนับสนุนการส่งออก
3. การให้สินเชื่อระยะกลางเพื่อขยายการผลิต
4. การให้สินเชื่อแก่ธนาคารในต่างประเทศระยะสั้นและระยะกลาง เพื่อการตั้งซื้อสินค้าจากประเทศไทย
5. การให้สินเชื่อแก่นักลงทุนไทยในการลงทุน และเข้าร่วมการลงทุนในต่างประเทศ ที่ก่อประโยชน์แก่ประเทศไทย
6. การให้สินเชื่อแก่โครงการในต่างประเทศ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่ประเทศไทย

นอกจากนี้ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทยยังให้บริการด้านอื่น ๆ นอกจากการให้สินเชื่อ (FINANCING) ได้แก่

-การค้ำประกัน (GUARANTEE) เป็นให้บริการออกหนังสือค้ำประกันประเภทต่าง ๆ ในการสนับสนุนธุรกิจก่อสร้างในต่างประเทศ หรือ EXPORT BOND GUARANTEE

-การรับประกัน (INSURANCE) เป็นการให้บริการด้านการรับประกันแก่ผู้ส่งออกต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น ในกรณีที่ผู้ซื้อไม่สามารถชำระเงินค่าสินค้าให้แก่ผู้ส่งออกในประเทศได้

รูปแบบการอำนวยความสะดวกเพื่อการส่งออก และบริการของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (ธสน.) ได้แก่

-สินเชื่อเพื่อเตรียมการส่งออก แบ่งได้เป็น

-สินเชื่อในรูปสกุลเงินบาท เป็นเงินทุนหมุนเวียน เพื่อให้ผู้ส่งออกนำเงินไปใช้ในการจัดเตรียมสินค้าก่อนส่งออก โดยครอบคลุมถึงการส่งออกสินค้าทุกชนิด สินเชื่อนี้ ธสน. ให้อัตโนมัติแก่ผู้ส่งออกเป็นสกุลเงินบาท มีระยะเวลาการชำระหนี้ไม่เกิน 120 วัน

-สินเชื่อในรูปสกุลเงินตราต่างประเทศ (เงินสกุลดอลลาร์สหรัฐฯ และเงินเยน) เป็นเงินทุนหมุนเวียน เพื่อให้ผู้ส่งออกนำเงินไปใช้ในการจัดเตรียมสินค้าก่อนส่งออก สินเชื่อนี้ ธสน. ให้อัตโนมัติแก่ผู้ส่งออกเป็นสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐฯ หรือ เงินเยน โดยครอบคลุมถึงการส่งออกสินค้าทุกชนิด การให้กู้เป็นเงินเยนทำเฉพาะในกรณีที่ผู้ส่งออกได้รับ L/C หรือคำสั่งซื้อเป็นสกุลเงินเยน เท่านั้น มีระยะเวลาการชำระหนี้ไม่เกิน 120 วัน

-บริการแพ็คเกจเครดิตแบบกู้ตรง เป็นสินเชื่อสกุลเงินบาท สำหรับผู้ส่งออกสินค้าทุกชนิดทั้งสินค้าเกษตรและสินค้าอุตสาหกรรม หรือผู้ผลิตสินค้าอุตสาหกรรมเพื่อส่งออก เพื่อนำไปใช้หมุนเวียนก่อนการส่งออก หรือหลังการส่งออก สินเชื่อประเภทนี้คิดดอกเบี้ยต่ำกว่าสินเชื่อเพื่อเตรียมการส่งออกที่เป็นเงินบาท โดยผู้ส่งออกต้องรายงานการนำเงินกู้ไปใช้เช่นเดียวกับแพ็คเกจเครดิตของธนาคารพาณิชย์ มีระยะเวลาชำระหนี้ไม่เกิน 180 วัน

-สินเชื่อเพื่อขยายกำลังผลิต เป็นเงินกู้เพื่อให้ผู้ส่งออกนำเงินไปใช้ในการขยายกำลังผลิตของกิจการ เช่น การลงทุนขยายโรงงาน การซื้อเครื่องจักรเพิ่มเติม และการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรอื่นๆ รวมทั้งการสร้างโรงงานใหม่ภายในประเทศ ทั้งนี้ต้องเป็นกิจการผลิตสินค้าเพื่อส่งออกเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นกิจการที่ดำเนินการอยู่แล้ว หรือเป็นกิจการที่จัดตั้งขึ้นใหม่ ระยะเวลาในการให้กู้ 2-5 ปี โดยมีกำหนดชำระคืนตามความสามารถในการหารายได้ของกิจการ

-สินเชื่อเพื่อปรับเปลี่ยนเครื่องจักรสำหรับอุตสาหกรรมส่งออก เป็นเงินกู้ระยะยาวเพื่อให้ผู้ส่งออกนำเงินไปปรับเปลี่ยน หรือซื้อเครื่องจักรใหม่แทนเครื่องจักรเก่า มีทั้งสกุลเงินบาท และดอลลาร์สหรัฐฯ คือ สกุลเงินบาทสัดส่วน 25% ของวงเงิน โดยใช้เงินกองทุนจากธนาคารแห่งประเทศไทย

ส่วนที่เหลืออีก 75% สามารถเลือกกู้เป็นสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐฯ หรือกู้เป็นสกุลเงินบาท ระยะเวลาในการให้กู้ไม่เกิน 7 ปี โดยมีกำหนดชำระคืนขึ้นอยู่กับความสามารถในการผ่อนชำระของผู้ประกอบการ แต่ไม่เกิน 7 ปี

-สินเชื่อกพาณิชย์นาวี เป็นสินเชื่อระยะยาว เพื่อให้ผู้ประกอบการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศนำเงินไปซื้อเรือทั้งเรือใหม่และเรือเก่า เพื่อสนับสนุนให้มีการใช้เรือไทยแทนการใช้บริการเรือจากต่างประเทศ เพื่อลดการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด จำนวนเงินที่ให้กู้ไม่เกิน 75% ของมูลค่าเรือที่ซื้อ ระยะเวลาการให้กู้ไม่เกิน 7 ปี การชำระเงินกู้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการผ่อนชำระคืนของผู้ประกอบการ แต่ไม่เกิน 7 ปี

-สินเชื่อเพื่อสนับสนุนการขายเครื่องจักร เป็นสินเชื่อระยะยาว เพื่อให้ผู้ส่งออกสามารถขายเครื่องจักรแข่งขันกับคู่แข่งจากประเทศอื่นๆ ทั้งเครื่องจักรใหม่ และเครื่องจักรที่ใช้งานแล้ว จำนวนเงินที่ให้กู้ไม่เกิน 85% ของมูลค่าสินค้า ระยะเวลาในการให้กู้ 3-7 ปี การชำระคืนขึ้นอยู่กับอายุการใช้งานที่เหลือของเครื่องจักร

-บริการสนับสนุนธุรกิจก่อสร้างในต่างประเทศ แบ่งเป็น 3 ประเภท

1.เงินกู้ระยะยาว เพื่อให้ผู้ว่าจ้างในต่างประเทศ สำหรับใช้ว่าจ้างผู้รับเหมาไทย ในการก่อสร้าง กู้ได้ไม่เกิน 85% ของมูลค่าก่อสร้าง

2.สินเชื่อระยะสั้น ถึงปานกลาง เพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการก่อสร้างในต่างประเทศ

3.การออกหนังสือค้ำประกันประเภทต่างๆ ตั้งแต่เริ่มประมูลจนถึงทำงานเสร็จ

-บริการรับซื้อตั๋วสินค้าออก เป็นบริการที่ผู้ส่งออกสามารถนำเอกสารส่งออก มาขายได้ทันที หลังจากที่ส่งสินค้าลงเรือถูกต้องตามเงื่อนไขแล้ว เพื่อให้ผู้ส่งออกนำเงินไปใช้หมุนเวียนในธุรกิจได้เร็วขึ้น ทั้งนี้จะครอบคลุมถึงการส่งออกไปยังตลาดการค้าใหม่ๆ ด้วย ประเภทของตั๋วสินค้าออกทั้งที่มี L/C และไม่มี L/C ทั้งที่มีกำหนดชำระเงินทันที (SIGHT BILL) และที่มีกำหนดเวลาชำระเงิน (USANCE BILL) ระยะเวลาไม่เกิน 180 วัน

-บริการประกันการส่งออก เป็นบริการที่ ธสน. รับประกันแก่ผู้ส่งออกว่า ในกรณีที่ส่งสินค้าไปยังผู้ซื้อแล้ว หากไม่ได้รับเงินค่าสินค้าจากผู้ซื้อ ไม่ว่าจะเกิดจากความเสียหายทางการค้า หรือ ความเสียหายทางการเมือง ธสน. จะชดเชยค่าสินค้าให้ โดยจะครอบคลุมถึงการส่งออกสินค้าทุกชนิดไป

ยังตลาดการค้าทั่วโลก เพื่อให้ผู้ส่งออกเกิดความมั่นใจในการขยายการส่งออกทั้งในตลาดเดิม และ ตลาดใหม่ รวมทั้งช่วยผู้ส่งออกสามารถแข่งขันโดยเสนอเงื่อนไขการชำระเงินที่ผ่อนปรนยิ่งขึ้น

-บริการสนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศ บริการทางการเงินที่ใช้สนับสนุนมีอยู่หลาย บริการ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม และความต้องการตามลักษณะของโครงการ

-กรณีที่เกิดกิจการในต่างประเทศซื้อเครื่องจักรจากประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นเครื่องจักร ใหม่ หรือเครื่องจักรใช้แล้ว สามารถใช้บริการสินเชื่อระยะยาวเพื่อสนับสนุนการขายเครื่องจักรของ ธสน. ได้

-กรณีที่เกิดกิจการในต่างประเทศว่าจ้างผู้รับเหมาก่อสร้างไทย หรือสั่งซื้อวัสดุก่อสร้าง จากไทย เพื่อทำการก่อสร้างโรงงาน อาคาร หรือสิ่งก่อสร้างอื่นๆ ของกิจการ สามารถใช้บริการสินเชื่อระยะยาวเพื่อสนับสนุนธุรกิจก่อสร้างไทยของ ธสน. ได้

-บริการร่วมลงทุน โดย ธสน. พร้อมจะร่วมถือหุ้นในกิจการตามความต้องการของ นักลงทุนไทย

-บริการจัดหาเงินทุนเพิ่มเติม ในกรณีที่ผู้ประกอบการมีความต้องการเงินทุนมากกว่าที่ ธสน. จัดหาให้ โดยจัดหาเงินทุนเพิ่มเติมจากสถาบันการเงินอื่นๆ ให้ในลักษณะเงินร่วมให้กู้ (SYNDICATED LOAN)

-บริการแพ็คเกจเครดิตแบบกู้ตรง เป็นสินเชื่อสกุลเงินบาทสำหรับผู้ส่งออกสินค้าทุกชนิดทั้ง สินค้าเกษตร และสินค้าอุตสาหกรรม หรือ ผู้ผลิตสินค้าอุตสาหกรรมเพื่อส่งออก เพื่อนำไปใช้ หมุนเวียนก่อนส่งออก หรือหลังการส่งออก สินเชื่อประเภทนี้คิดดอกเบี้ยต่ำกว่าสินเชื่อเพื่อเตรียมการ ส่งออกที่เป็นเงินบาท โดยผู้ส่งออกหรือผู้ผลิตสินค้าอุตสาหกรรมเพื่อส่งออกต้องรายงานการนำเงินกู้ ไปใช้เช่นเดียวกับแพ็คเกจเครดิตของธนาคารพาณิชย์ มีระยะเวลาให้กู้ไม่เกิน 180 วัน

-บริการอื่น ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมการส่งออกเป็นไปได้อย่างยั่งยืน เช่น

-สินเชื่อเพื่อสนับสนุนการส่งออกสินค้าเกษตร เป็นสินเชื่อระยะปานกลาง ไม่เกิน 2 ปี เพื่อสนับสนุนการส่งออกสินค้าเกษตรที่หน่วยงานของรัฐขายไปยังประเทศผู้ซื้อที่ซื้อแบบมีกำหนด ระยะเวลาชำระเงิน

-บริการสนับสนุนการนำเข้าสินค้าเพื่อส่งออก บริการมีจุดมุ่งหมายที่จะรองรับการ นำเข้าสินค้าจากผู้ขายในประเทศหนึ่งเพื่อส่งออกต่อไปยังผู้ซื้ออีกประเทศหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อเสริมโอกาส ให้ประเทศไทยพัฒนาขึ้นเป็นศูนย์กลางการค้าในภูมิภาค ภายใต้บริการนี้ ธสน. จะเปิด L/C เพื่อสั่งซื้อ

สินค้าจากประเทศผู้ขายสำหรับส่งออกต่อไปยังประเทศผู้ซื้อ ทรส. จะให้สินเชื่อบริการระยะสั้นมีกำหนดเวลาชำระคืนสอดคล้องกับกำหนดเวลาที่ได้รับชำระเงินจากการส่งออก

นอกจากนี้ ทรส. ยังมีบริการแพ็คเกจเครดิตผ่านธนาคารพาณิชย์ เป็นสินเชื่อที่ ทรส. ให้เงินกู้ก่อนปรนแก่ผู้ส่งออก ผ่านธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้ผู้ส่งออกนำเงินไปใช้หมุนเวียนก่อนการส่งออกหรือหลังการส่งออก

บทที่ 5

ผลการศึกษา

การวิเคราะห์บทบาทธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย หรือ ธสน. เป็นสถาบันการเงินเฉพาะด้านที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้นเพื่อให้การส่งเสริมและสนับสนุนด้านเงินทุนแก่ธุรกิจเพื่อการส่งออก วิเคราะห์บทบาทได้ ดังนี้

1. การให้สินเชื่อของ ธสน. จะเป็นการดำเนินงานที่ไม่แข่งขันกับสถาบันการเงินที่มีอยู่แล้ว ด้วยเหตุนี้ ธสน. จึงมุ่งให้สินเชื่อระยะปานกลาง และระยะยาวเป็นหลัก เพราะสินเชื่อเพื่อการส่งออก ระยะสั้น คือ สินเชื่อแพ็คเกจเครดิต เป็นธุรกิจที่ธนาคารพาณิชย์ดำเนินการอยู่แล้ว จากโครงสร้างสินค้านำเข้าได้เปลี่ยนไปจากสินค้านำเข้าเกษตรกรรมเป็นสินค้านำเข้าอุตสาหกรรม ความต้องการสินเชื่อระยะปานกลางและระยะยาวมีความจำเป็นต่อผู้ส่งออก เพื่อเป็นการเสริมสภาพการแข่งขันของการส่งออกสินค้านำเข้า โดยการให้สินเชื่อเพื่อเอื้ออำนวยแก่ผู้ส่งออก เช่น ดอกเบี้ยในอัตราต่ำ ดอกเบี้ยในอัตราคงที่ ระยะเวลาปลอดหนี้ และชำระหนี้คืนแบบผ่อนส่งยาวเป็นพิเศษ

2. นอกจากสินเชื่อเพื่อการส่งออกแล้ว ธสน. ยังให้บริการสินเชื่อกับธุรกิจบริการส่งออก เช่น การรับเหมาก่อสร้างในต่างประเทศ (OVERSEAS & TRUNKEY PLANT CREDITS) การจัดตั้งโรงงานในต่างประเทศ และการลงทุนในต่างประเทศ (OVERSEAS INVESTMENT CREDITS) ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าในต่างประเทศ มีการให้บริการค้ำประกันสินเชื่อ (FINANCE GUARANTEE) เนื่องจากอาจไม่ต้องการใช้เงินตนเองทั้งหมด หรือ ไม่มีเงินเพียงพอ หรือสาเหตุอื่น แต่ต้องการส่งเสริมการส่งออกสินค้าซึ่งมีความเสี่ยงสูง และหากปล่อยไปตามกลไกตลาด สถาบันการเงินอื่นไม่กล้าปล่อยสินเชื่อ ดังนั้นการค้ำประกันสินเชื่อที่สถาบันการเงินอื่นปล่อยสินเชื่อ หรือ ปล่อยคู่ร่วม (CO-FINANCING) ซึ่งในขณะนี้ ธสน. ยังไม่เปิดให้บริการ แต่มีการออกหนังสือค้ำประกันประเภทต่าง ๆ ตั้งแต่เริ่มการประมูลจนถึงทำงานเสร็จ ในบริการสนับสนุนธุรกิจก่อสร้างในต่างประเทศ

3. บทบาทของ ธสน. ก่อให้เกิดผลกระทบต่อหลาย ๆ ฝ่ายที่มีความเกี่ยวข้อง และสัมพันธ์กัน อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งมีผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบ ผลกระทบพิจารณาได้เป็น

3.1 ธนาคารพาณิชย์

การดำเนินงานของ ธสน. มีลักษณะเฉพาะในการให้บริการ มีการดำเนินงานที่มีความแตกต่างและความเหมือนกันในหลายประการ ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบได้ 2 ด้าน ดังนี้

3.1.1. ด้านการแข่งขัน

เกิดการแข่งขันกันในการอำนวยความสะดวกเพื่อการส่งออก โดยเฉพาะการอำนวยความสะดวกแก่กึ่งเครดิตแบบกู้ตรง ซึ่งได้เริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2541 ส่งผลกระทบต่อธนาคารพาณิชย์โดยตรง ทำให้ธนาคารพาณิชย์สูญเสียลูกค้าไปจำนวนหนึ่ง โดยเฉพาะลูกค้ารายใหญ่ เพราะอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าธนาคารพาณิชย์ ระเบียบขั้นตอนในการขอสินเชื่อไม่ยุ่งยากเท่าธนาคารพาณิชย์ นอกจากนี้ ธสน. ยังมีบริการประกันการส่งออก เป็นการลดความเสี่ยงในการส่งออกของผู้ส่งออก ซึ่งธนาคารพาณิชย์ไม่มี ผู้ส่งออกรายใหม่ และผู้ส่งออกตลาดใหม่ สามารถทำได้ง่าย และคล่องตัว เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดการขยายตลาดสินค้าออกมากขึ้น ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หนึ่งของ ธสน.

3.1.2. ด้านการส่งเสริมการส่งออก

การดำเนินงานของ ธสน. มีผลให้การบริการด้านการส่งออกของธนาคารพาณิชย์ ขยายตัวมากขึ้น และลดความเสี่ยงลงได้ ดังนี้

-ธสน. ให้สินเชื่อระยะยาว และให้กู้ยืมในลักษณะสินเชื่อช่วงก่อนการส่งออก (PRE-EXPORT FINANCING) ซึ่งจะทำให้ผู้ส่งออกมีเงินทุนหมุนเวียนมากพอที่จะดำเนินการได้โดยไม่ก่อให้เกิดปัญหาด้านการผลิต ซึ่งผลทำให้ความเสี่ยงที่ธนาคารพาณิชย์ ให้สินเชื่อแก่ผู้ส่งออกลดลง

-ธสน. ให้บริการรับประกันความเสี่ยงแก่ผู้ส่งออก ทำให้ธนาคารพาณิชย์สามารถปล่อยสินเชื่อแก่ผู้ส่งออกได้มากขึ้น เพราะความเสี่ยงน้อย

-ธนาคารพาณิชย์สามารถขยายการลงทุนร่วมกับผู้ส่งออกได้อย่างมั่นใจ เพราะมี ธสน. เข้ามารับประกันความเสี่ยง รวมทั้งความร่วมมือกับ ธสน. ในการให้สินเชื่อ และร่วมลงทุนกับผู้ส่งออก

-สาขาของธนาคารพาณิชย์ในต่างประเทศสามารถติดต่อหาลูกค้าที่ต้องการซื้อสินค้าไทย โดยการให้บริการของ ธสน. ซึ่งเป็นโอกาสให้ธนาคารพาณิชย์เสนอบริการอื่น ๆ ของธนาคารให้กับลูกค้า

3.2 ธนาคารแห่งประเทศไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งแต่เดิมทำหน้าที่สนับสนุนการส่งออกในรูปปรับช่วงซื้อลดตัวสัญญาใช้เงินจากการส่งออก (PACKING CREDIT) และได้โอนงานนี้ให้กับ ธสน. เพื่อรับช่วงการดำเนินงานแทน จึงเท่ากับเป็นการลดภาระจากการสนับสนุนการส่งออก ซึ่งไม่ใช่หน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทย ส่งผลให้ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถใช้ทรัพยากรในการดำเนินกิจกรรมหลักที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ และการเงินของไทย ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.3 ผู้ส่งออก

การดำเนินการด้านการเงินเพื่อการส่งออกของ ธสน. ส่งผลต่อผู้ส่งออก ดังนี้

3.3.1. ผู้ส่งออกได้รับความช่วยเหลือทางการเงินมากขึ้น และครอบคลุมประเภทของธุรกิจได้มากขึ้น รวมทั้งได้รับข้อมูลข่าวสารและบริการด้านอื่น ๆ จาก ธสน.

3.3.2. ผู้ส่งออกมีความมั่นใจในการส่งออกมากขึ้น จากการที่ ธสน. มีบริการค้ำประกัน และรับประกันความเสี่ยง

3.3.3. ผู้ส่งออกสามารถขยายตลาดส่งออกใหม่ ๆ ได้มากขึ้น จากการสนับสนุนการให้สินเชื่อแก่ผู้ส่งออกไปยังตลาดใหม่ ของ ธสน.

3.4 ระบบเศรษฐกิจ

การดำเนินงานของ ธสน. ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ดังนี้

3.4.1. เศรษฐกิจของประเทศโดยรวมจะขยายตัวมากขึ้น เนื่องจากผู้ส่งออกสามารถใช้บริการได้มากขึ้น ระบบการขยายงานของธุรกิจการเปิดกว้างขึ้น ส่งผลให้นักลงทุนต่างประเทศมั่นใจการลงทุนในประเทศมากขึ้น

3.4.2. ช่วยการสนับสนุนการค้าระหว่างประเทศให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ปริมาณสินเชื่อเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ภาคการส่งออกมีการพัฒนามากขึ้น เป็นการอำนวยความสะดวกต่อระบบเศรษฐกิจ

3.4.3. ทำให้การบริการด้านการเงินของภาคส่งออก ครบวงจรขึ้น ส่งผลต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ

3.4.4. ช่วยขจัดปัญหาการตอบโต้ทางการค้า เนื่องจาก ธสน. อำนวยสินเชื่อทางการเงินแก่ผู้ส่งออก เป็นไปตามระบบและกติกาสากล

ก่อนการจัดตั้ง ธสน. มีเพียงบริการด้านการเงินเพื่อการส่งออกในระยะสั้น โดยการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงิน (PACKING CREDIT) ของธนาคารแห่งประเทศไทย และการรับซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินโดยตรง การรับซื้อลดตั๋วส่งออกของธนาคารพาณิชย์ หลังการจัดตั้ง ธสน. มีการดำเนินการบริการในการสนับสนุนและส่งเสริมการส่งออกหลากหลายมากขึ้น บริการที่เพิ่มขึ้นจากที่ให้สินเชื่อแก่ผู้ส่งออกแล้ว ยังมีบริการสินเชื่อพาณิชย์นาวี เป็นสินเชื่อให้แก่ผู้ประกอบการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ เพื่อนำเงินไปซื้อเรือทั้งเรือเก่าและเรือใหม่ เพื่อสนับสนุนให้มีการใช้เรือไทยแทนการใช้บริการเรือจากต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีบริการประกันการส่งออก เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ส่งออกในการขยายการส่งออกทั้งในตลาดเดิม และตลาดใหม่ รวมทั้งช่วยให้ผู้ส่งออกสามารถแข่งขันโดยเสนอเงื่อนไขการชำระเงินที่ผ่อนปรนยิ่งขึ้น นอกจากนี้บริการด้านการเงินภายในประเทศแล้ว ยังมีการดำเนินการบริการสินเชื่อในต่างประเทศเพิ่มขึ้นด้วย โดยมีบริการสนับสนุนธุรกิจก่อสร้างในต่างประเทศ และบริการสนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศ

จะเห็นได้ว่าไทยมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเงินเพื่อการส่งออกหลังการดำเนินงานของ ธสน. โดยมีการพัฒนาสถาบันการเงิน รวมถึงมีการพัฒนาบริการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการส่งออก ซึ่งจะส่งผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทางการเงินกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ ไปในรูปแบบ “SUPPLY-LEADING” คือ มีการพัฒนาทางการเงินทำให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรเงินลงทุนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนำไปสู่การเติบโตทางเศรษฐกิจ

บริการ ธสน. ที่ธนาคารพาณิชย์ยังไม่ให้บริการ

สินเชื่อเพื่อการส่งออกที่ ธสน. ดำเนินการ แต่ธนาคารพาณิชย์ยังไม่ได้ดำเนินงาน ประกอบไปด้วย

- สินเชื่อโครงการระหว่างประเทศ
 - บริการสนับสนุนธุรกิจก่อสร้างในต่างประเทศ
 - บริการสนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศ
- สินเชื่อเพื่อขยายกำลังการผลิต
 - สินเชื่อเพื่อปรับเปลี่ยนเครื่องจักร
- สินเชื่อพาณิชย์นาวี
- บริการประกันการส่งออก

จะเห็นได้ว่าการให้บริการด้านการเงินเพื่อการส่งออกของ ธสน. ที่ธนาคารพาณิชย์ไม่ได้ดำเนินการ เป็นสินเชื่อระยะปานกลางถึงระยะยาว เนื่องจากมีความเสี่ยงสูงและไม่คุ้มกับการลงทุน อีกทั้งเงื่อนไขการกู้ยืมของ ธสน. มีความยืดหยุ่นมากกว่าธนาคารพาณิชย์ เพราะ ธสน. สามารถให้สินเชื่อระยะเวลาที่ยาวกว่า ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้ส่งออก และเศรษฐกิจของประเทศ

บทบาทและหน้าที่ของ ธสน.

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าที่สมบูรณ์ จะทำหน้าที่ 3 ส่วน คือ

1. ให้การสนับสนุนด้านสินเชื่อ (FINANCING) ทั้งสินเชื่อระยะปานกลาง และระยะยาว (MEDIUM TERM FINANCING AND LONG-TERM FINANCING) เพื่อสนับสนุนการส่งออกสินค้าและบริการของประเทศ โดยให้สินเชื่อโดยตรงแก่ผู้ส่งออก หรือผ่านธนาคารพาณิชย์
2. การค้ำประกัน (GUARANTEE) เป็นการให้ความช่วยเหลือผู้ส่งออกโดยเป็นผู้ค้ำประกันสินเชื่อ ทั้งโดยตรงและร่วมกับสถาบันการเงินอื่น ในกรณีที่หลักทรัพย์ไม่เพียงพอจะค้ำประกันการขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินอื่น
3. การรับประกันการส่งออก (EXPORT INSURANCE) เป็นการรับประกันความเสี่ยงแก่ผู้ส่งออก เมื่อส่งสินค้าไปให้ผู้นำเข้าสินค้าแล้ว แต่ยังไม่ได้รับเงินค่าสินค้า อันเกิดจากความเสียหายทางการค้า เช่น ผู้ซื้อล้มละลาย หรือความเสียหายทางการเมือง

บริการของ ธสน. มีบริการที่ยังขาดไป คือการค้ำประกัน ประเภท FINANCIAL GUARANTEE และ ADVANCED PAYMENT GUARANTEE ซึ่งการดำเนินงานที่มีความเสี่ยงสูง เนื่องจากต้องเผชิญความเสี่ยงทางการค้า การบริการของ ธสน. มีเพียง EXPORT BOND GUARANTEE ส่งผลให้การดำเนินงานของ ธสน. ยังไม่ครบวงจรในการช่วยเหลือผู้ส่งออกที่ยังขาดเงินทุนในการดำเนินกิจการ

การดำเนินงานของ ธสน. ที่ขัดแย้งกับนโยบาย

การดำเนินงานของ ธสน. มีการดำเนินการที่ขัดแย้งกับนโยบายที่ได้วางไว้ พอสรุปได้ ดังนี้

1. นโยบายของ ธสน. จะไม่ดำเนินการแข่งกับสถาบันการเงินที่ดำเนินการอยู่แล้ว
 - บริการแพ็คเกจเครดิตแบบผู้ตรง
 - บริการรับซื้อตัวสินค้าออก

เป็นการแข่งขันกับธนาคารพาณิชย์โดยตรง เพราะเป็นสิ่งที่ธนาคารพาณิชย์ได้กระทำอยู่ก่อนแล้ว

2.นโยบายของ ธสน. ที่จะเสริมบริการในจุดที่ยังไม่เพียงพอ คือ สินเชื่อระยะปานกลางถึงระยะยาว แต่ในความเป็นจริง บริการแพ็คเกจเครดิตแบบผู้ตรงเป็นสินเชื่อระยะสั้น มีระยะเวลาไม่เกิน 180 วัน

การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย หรือ (ธสน.) จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2536 และได้เปิดดำเนินการในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2537 ผลการดำเนินงานของ ธสน. ด้านการเงินเพื่อการส่งออก (ตารางที่ 5-6) มีดังนี้

ปี พ.ศ. 2537 ในช่วงครึ่งแรกของปี พ.ศ. 2537 เน้นหนักไปในด้านการรับโอนงานให้บริการแพ็คเกจเครดิต (PACKING CREDIT) จากธนาคารแห่งประเทศไทย ช่วงเวลาการรับโอนงานใช้เวลา 6 เดือน และตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2537 เป็นต้นไป ธสน. สามารถให้บริการแพ็คเกจเครดิตแก่ธนาคารพาณิชย์ได้ทั้งหมด ยอดการใช้วงเงินแพ็คเกจเครดิตได้ทยอยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเดือนละ 7,574 ล้านบาท

ในปีนี้ ธสน. ได้เริ่มพัฒนา บริการสินเชื่อระยะสั้นเพื่อใช้หมุนเวียนในการส่งออก สำหรับผู้ส่งออกรายย่อย หรือผู้ส่งออกทั่วไปที่ได้รับวงเงินจากธนาคารพาณิชย์อยู่แล้วแต่ไม่เพียงพอกับความต้องการ บริการดังกล่าว คือ สินเชื่อเพื่อเตรียมการส่งออก (PRE-SHIPMENT FACILITY) และหลังจากที่มีการส่งออกแล้ว ธสน. ก็มีบริการรับซื้อลดตั๋วสินค้าออก มีผู้ส่งออกมาใช้บริการเพิ่มขึ้น มูลค่าการรับซื้อลดตั๋วส่งออกเพิ่มขึ้นจาก 31.6 ล้านบาท ในช่วงครึ่งแรกของปี เป็น 183.2 ล้านบาทในช่วงครึ่งปีหลัง ในขณะที่วงเงินสินเชื่อเพื่อใช้หมุนเวียนในการส่งออกได้เพิ่มขึ้นจาก 66.2 ล้านบาท ในช่วงครึ่งปีแรก เป็น 392.3 ล้านบาท ในช่วงครึ่งปีหลัง ณ ต้นปี ธสน. ได้ให้สินเชื่อระยะสั้นเพื่อใช้หมุนเวียนในการส่งออกเป็นวงเงิน 458.5 ล้านบาท ให้แก่ผู้ส่งออก 67 ราย ต่อจากบริการสินเชื่อระยะสั้นเพื่อใช้หมุนเวียนในการส่งออก ธสน. ได้ให้บริการสินเชื่อระยะปานกลางเพื่อขยายกำลังการผลิต ให้แก่ผู้ส่งออก เพื่อเพิ่มความสามารถในการส่งออก สินเชื่อนี้ให้บริการในช่วงครึ่งปีหลัง เป็นวงเงินรวม 85.7 ล้านบาท แก่ผู้ส่งออกรวม 5 ราย

นอกจากบริการแก่ผู้ส่งออกในประเทศแล้ว ธสน. ยังได้ขยายบริการครอบคลุมไปถึงผู้ส่งออกที่ออกไปทำธุรกิจในต่างประเทศ โดยให้บริการสินเชื่อระยะยาวเพื่อสนับสนุนการส่งออกสินค้าและบริการประเภททุน เป็นการให้กู้เพื่อส่งเสริมการขายเครื่องจักร เครื่องมือกลจากประเทศไทย รวมทั้งแก่ผู้ว่าจ้างในต่างประเทศ เพื่อว่าจ้างธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ธุรกิจรับจ้างติดตั้งเครื่องจักร ฯ จากประเทศไทย ได้ให้สินเชื่อเป็นวงเงิน 142 ล้านบาท แก่ผู้ส่งออกรวม 3 ราย ธสน.ยังมีบริการจัดหาเงินกู้ให้แก่โครงการลงทุนในต่างประเทศ ซึ่งแม้จะไม่มีนักลงทุนไทยเข้าไปร่วมทุน แต่เป็นโครงการที่จะมีผลสนับสนุนการส่งออกของไทยโดยทางอ้อม โดยในปีนี้มีการจัดหาเงินกู้จำนวน 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ให้กับธนาคารกลางแห่งประเทศเวียดนาม ซึ่ง ธสน. ร่วมกับธนาคารพาณิชย์ทั้งของไทยและต่างประเทศ ที่ดำเนินกิจการวิเทศธนกิจในประเทศไทยจัดเงินกู้ระยะยาวในลักษณะ SYNDICATED LOAN ให้

ปี พ.ศ. 2538 เป็นปีที่ 2 ของการดำเนินงาน ธสน. ได้เร่งดำเนินการด้านการตลาดเพื่อให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น สินเชื่อเพื่อเตรียมการส่งออก ซึ่งให้กู้ระยะสั้นเป็นเงินบาท ได้เพิ่มขึ้นจาก 459 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2537 เป็น 1,277 ล้านบาทในปีนี้ ในช่วงกลางปี ได้มีบริการสินเชื่อเพื่อเตรียมการส่งออกเป็นเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นวงเงิน 5,460 ล้านบาท มูลค่าสินเชื่อแพ็คเกจเครดิตผ่านธนาคารพาณิชย์ เพิ่มจาก 117,715 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2537 เป็น 182,006 ล้านบาท มูลค่าตัวสินค้าออกที่นำมาขายมีมูลค่าเพิ่มจาก 231.14 ล้านบาท เป็น 5,789.4 ล้านบาท

ปี พ.ศ. 2539 ในปีนี้ประเภทธุรกิจที่ไม่ขยายตัวมีเพียงแพ็คเกจเครดิตเท่านั้น สินเชื่อเพื่อเตรียมการส่งออกเพิ่มขึ้น จากวงเงิน 6,250 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2538 เป็น 13,040 ล้านบาท ในปีนี้ได้มีการให้บริการสนับสนุนทางการเงินแก่กิจการพาณิชย์นาวี เป็นสินเชื่อระยะยาว เพื่อซื้อเรือใหม่และเก่า เป็นจำนวน 10 ลำ เป็นวงเงิน 980 ล้านบาท สินเชื่อเพื่อสนับสนุนโครงการระหว่างประเทศ ได้จัดเงินกู้ระยะยาวแก่รัฐบาลพม่าจำนวน 150 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อใช้ในโครงการก่อสร้างสนามบินนานาชาติฉะเชิงเทรา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้บริษัทก่อสร้างของคนไทยได้รับงานในต่างประเทศ นอกจากที่พม่าแล้ว ยังมีการจัดเงินกู้ระยะยาวจำนวน 207 ล้านบาท โดยร่วมกับธนาคารพาณิชย์ไทยและต่างประเทศ ให้แก่โครงการนำหินหินปูน เพื่อใช้ในการก่อสร้างและติดตั้งสายส่งไฟฟ้าจากสถานีไฟฟ้าหินหินปูนมายังบริเวณชายฝั่งลาว

ปี พ.ศ. 2540 ไทยประสบปัญหาเศรษฐกิจ และมีการปรับเปลี่ยนระบบอัตราแลกเปลี่ยน ธสน.ได้เน้นบทบาทในการให้บริการแก่ผู้ส่งออกในประเทศ สินเชื่อพาณิชย์นาวี ธสน. ได้ให้สินเชื่อแก่ผู้ประกอบการเพื่อซื้อและซ่อมแซมเรือจำนวน 19 ลำ เป็นวงเงิน 2,419.4 ล้านบาท ในปีนี้มีการให้

บริการสินเชื่อปรับเปลี่ยนเครื่องจักร แก่ผู้ประกอบการ รวม 13 ราย เป็นวงเงิน 331.6 ล้านบาท วงเงินสินเชื่อเพื่อเตรียมการส่งออกเพิ่มขึ้นจาก 13,040.2 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2539 เป็น 21,232.9 ล้านบาทในปี เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 62.8

ปี พ.ศ. 2541 ไทยยังประสบปัญหาเศรษฐกิจต่อเนื่องมาจากปี พ.ศ. 2540 ในปีนี้ ธสน. ได้จัดหาเงินให้ธนาคารพาณิชย์ให้แก่ผู้ส่งออกภายใต้บริการสินเชื่อ 3 ประเภท คือ 1.บริการสินเชื่อแพ็คเกจเครดิต เป็นสินเชื่อแบบเดิม 2.บริการสินเชื่อแพ็คเกจเครดิตพิเศษ เป็นโครงการระยะสั้น 1 ปี ที่ ธสน. จัดหาเงินกู้จากต่างประเทศ และ 3.บริการสินเชื่อเสริมสภาพคล่องเพื่อการส่งออก ในรูปสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อสนับสนุนการนำเข้าวัตถุดิบเพื่อใช้ในการผลิตเพื่อส่งออก ในปีนี้ เริ่มให้บริการแพ็คเกจเครดิตแบบผู้ตรงในเดือนเมษายน มีวงเงินรวม 5,759 ล้านบาท วงเงินสินเชื่อโครงการระหว่างประเทศ เพิ่มขึ้นร้อยละ 62.6 จากวงเงิน 6,935.9 ล้านบาท ใน ปี พ.ศ. 2540 เป็น 11,281 ล้านบาท ส่วนสินเชื่อพาณิชย์นาวี เพิ่มขึ้นร้อยละ 60.8 จากจำนวนเรือ 28 ลำ คิดเป็นวงเงิน 3,889.8 ล้านบาท สินเชื่อเพื่อปรับเปลี่ยนเครื่องจักร เพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัว เป็นวงเงิน 674.7 ล้านบาท ปริมาณการรับซื้อลคั่วส่งออก ก็เพิ่มขึ้นถึงหนึ่งเท่าตัว

การขยายตัวสินเชื่อระยะสั้นเพื่อเตรียมการส่งออก มีแนวโน้มอัตราการขยายตัวที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง จากอัตราการขยายตัวในปี พ.ศ. 2538 ร้อยละ 1,263.2 ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 46.5 ในปี พ.ศ. 2541 การขยายตัวการดำเนินงานการเงินเพื่อการส่งออกของ ธสน. จะขยายตัวอย่างมากในปี พ.ศ. 2538 และขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานเงินให้สินเชื่อในต่างประเทศของ ธสน.

การให้สินเชื่อในต่างประเทศของ ธสน. แบ่งได้เป็นสินเชื่อระยะสั้น และสินเชื่อระยะยาว เป็นการให้กู้แก่ธนาคารในต่างประเทศ องค์กรของรัฐบาลต่างประเทศ ผู้ทำธุรกิจในต่างประเทศ ผลการดำเนินงานการให้สินเชื่อในต่างประเทศของ ธสน. (ตารางที่ 7) มีดังนี้

ปี พ.ศ. 2537 มีการให้สินเชื่อในต่างประเทศเป็นสินเชื่อระยะยาวเพียงอย่างเดียว คือ เงินให้กู้ยืมระยะยาวธนาคารในต่างประเทศ เป็นเงิน 250.1 ล้านบาท

ปี พ.ศ. 2538 มีการให้สินเชื่อบริหารหนี้เพิ่มขึ้น คือ เงินให้กู้ยืมระยะสั้นแก่ธนาคารในต่างประเทศ เป็นเงิน 123.3 ล้านบาท และสินเชื่อบริหารหนี้ระยะยาว คือ เงินให้กู้ยืมแก่ธนาคารในต่างประเทศ เป็นเงิน 251.9 ล้านบาท มีอัตราการเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 0.67 สินเชื่อบริหารหนี้เพิ่มขึ้นจาก 250.2 ล้านบาท เป็น 375.2 ล้านบาท อัตราเพิ่มร้อยละ 49.96

ปี พ.ศ. 2539 มีการให้สินเชื่อบริหารหนี้ระยะยาวแก่องค์กรของรัฐบาลต่างประเทศ เป็นเงิน 484.0 ล้านบาท และสินเชื่อบริหารหนี้ระยะยาวแก่ผู้ทำธุรกิจในต่างประเทศ เป็นเงิน 252.0 ล้านบาท เป็นปีแรก สินเชื่อบริหารหนี้ระยะยาวของธนาคารพาณิชย์ในต่างประเทศ เป็นเงิน 256.1 ล้านบาท ส่วนสินเชื่อบริหารหนี้ระยะสั้นที่ให้แก่ธนาคารในต่างประเทศ เป็นเงิน 102.4 ล้านบาท มีอัตราการลดลงร้อยละ -17.0 แต่สินเชื่อบริหารหนี้ระยะยาวขยายตัวเพิ่มขึ้นจาก 375.2 ล้านบาท เป็น 1,094.5 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 191.71 เนื่องจากมีการให้บริการให้กู้ยืมเงินกู้ระยะยาวแก่องค์กรรัฐบาล คือ รัฐบาลพม่า เพื่อใช้ในโครงการก่อสร้างสนามบิน และผู้ทำธุรกิจในต่างประเทศเพิ่มขึ้น ส่วนการขยายตัวของเงินกู้ระยะยาวของธนาคารในต่างประเทศ ขยายตัวเพียงอัตราร้อยละ 1.67 สินเชื่อบริหารหนี้รวม 1,094.5 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 191.71

ปี พ.ศ. 2540 มีการให้เงินกู้ยืมระยะสั้นแก่ธนาคารในต่างประเทศ เป็นเงิน 428.0 ล้านบาท มีอัตราเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 317.96 ส่วนเงินให้กู้ยืมระยะยาว แก่องค์กรของรัฐบาลในต่างประเทศ เป็นเงิน 1,958.3 อัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 304.60 ธนาคารในต่างประเทศเป็นเงิน 321.7 ล้านบาท อัตราเพิ่มขึ้น 25.61 และผู้ทำธุรกิจในต่างประเทศ เป็นเงิน 982.0 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 289.68 สินเชื่อบริหารหนี้รวม 3,690.0 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 237.14 ในปีนี้ได้วิกฤตการณ์ทางด้านเศรษฐกิจในเอเชีย ทำให้ความต้องการสินเชื่อบริหารหนี้เพิ่มขึ้น และการให้สินเชื่อบริหารหนี้ส่วนใหญ่อยู่ในประเทศเพื่อนบ้านในแถบอินโดจีน

ปี พ.ศ. 2541 สินเชื่อบริหารหนี้ระยะสั้นแก่ธนาคารในต่างประเทศ คิดเป็นเงิน 155.9 ล้านบาท มีอัตราการลดลงร้อยละ 63.57 ส่วนสินเชื่อบริหารหนี้ระยะยาว แก่องค์กรรัฐบาล เป็นเงิน 3,940.3 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 101.21 ธนาคารในต่างประเทศเป็นเงิน 124.7 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 161.24 และผู้ทำธุรกิจในต่างประเทศ เป็นเงิน 1,506.3 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 53.39 สินเชื่อบริหารหนี้รวม 5,727.2 ล้านบาท อัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 55.20

สินเชื่อบริหารหนี้ต่างประเทศของ ธสน. สินเชื่อบริหารหนี้ระยะสั้นที่ให้แก่ธนาคารในต่างประเทศมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นและลดลง ส่วนสินเชื่อบริหารหนี้ระยะยาว มีอัตราการเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด ทั้งองค์กรรัฐบาล

ต่างประเทศ ธนาคารในต่างประเทศ และผู้ทำธุรกิจในต่างประเทศ สินเชื่อรวมเพิ่มขึ้นจาก 250.2 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2537 เป็น 5,727.2 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2541 เพิ่มขึ้น 22.9 เท่า คิดเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 4.6 เท่า ต่อปี คิดอัตราเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ร้อยละ 357.8 ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว

เป้าหมายการให้สินเชื่อของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (ธสน.)

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทยได้เริ่มมีการกำหนดเป้าหมายในการให้บริการแก่ผู้ส่งออกโดยตรง ในปี พ.ศ. 2538 จากตารางที่ 8 ในปี พ.ศ. 2538 กำหนดเป้าหมายการให้สินเชื่อไว้ที่ 5,800 ล้านบาท แต่สามารถปล่อยสินเชื่อได้ถึง 7,641.0 ล้านบาท เกินเป้าหมาย 1,841.0 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 31.7 ในปี พ.ศ. 2539 กำหนดเป้าหมายการให้สินเชื่อไว้ที่ 24,440 ล้านบาท แต่ปล่อยกู้ได้เพียง 23,512.0 ล้านบาท ต่ำกว่าเป้า 928.0 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ -3.8 เนื่องจากบริการสินเชื่อแพ็คเกจไม่มีการขยายตัว ในปี พ.ศ. 2540 กำหนดเป้าหมายการให้สินเชื่อไว้ที่ 35,000 ล้านบาท ปล่อยกู้ได้ 35,576.0 ล้านบาท เกินเป้าหมาย 576.0 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 1.6 ส่วนในปี พ.ศ. 2541 กำหนดเป้าหมายการให้สินเชื่อไว้ที่ 71,500 ล้านบาท ปล่อยกู้ได้ 71,628.0 ล้านบาท เกินเป้าหมาย 128.0 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 1.8

เป้าหมายการให้สินเชื่อมีการเกินเป้าหมายอย่างมากเพียงปีเดียว คือ ปี พ.ศ. 2538 เกินเป้า คิดเป็นร้อยละ 31.7 ในปี พ.ศ. 2539 ติดลบร้อยละ -3.8 ส่วนในปี พ.ศ. 2540 และ 2541 มีการเกินเป้าเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ตารางที่ 5

ผลการดำเนินงานการเงินเพื่อการส่งออกของธนาคารเพื่อการค้าส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

หน่วย: ล้านบาท

รายการ	2537	2538	2539	2540	2541
1.สินเชื่อยุติสิ้นเพื่อเตรียมการส่งออก	458.5	6,250.2	13,040.2	21,232.9	31,232.6
1.1 บาท	458.5	1,205.1	1,771.1	1,193.0	1,916.2
1.2 ดอลลาร์	--	5,045.1	11,269.1	20,039.9	29,054.8
1.3 เยน	--	--	--	--	261.6
2.สินเชื่อแพ็คเกจเครดิตแบบกู้ตรง	--	--	--	--	5,759.0
3.สินเชื่อโครงการระหว่างประเทศ	392.0	942.8	5,088.6	6,935.9	11,281.0
4.สินเชื่อเพื่อขยายกำลังการผลิต	85.7	631.5	1,165.4	2,204.1	3,542.5
-สินเชื่อเพื่อปรับเปลี่ยนเครื่องจักร	--	--	--	331.6	674.7
5.สินเชื่อพาณิชย์นาวี	--	13.5	979.8	2,419.4	3,889.8
6.บริการประกันการส่งออก	106.0	2,445.7	4,944.4	4,731.6	6,273.7
7.หนีปรับโครงสร้าง	--	--	--	--	485.4
รวม	1,042.2	10,283.7	25,218.4	37,523.9	62,464.0

ที่มา: ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 6

อัตราการขยายตัวการดำเนินงานการเงินเพื่อการส่งออกของธสน.

รายการ	2537	2538	2539	2540	หน่วย: ร้อยละ	
					2541	
1. สินเชื่อระยะสั้นเพื่อเตรียมการส่งออก	-	1,263.2	108.6	62.8	46.5	
1.1 บาท	-	162.8	47.0	-32.6	60.6	
1.2 ดอลลาร์	-	-	129.3	77.8	44.9	
1.3 เยน	-	-	-	-	-	
2. สินเชื่อเพื่อแพคเกจเครดิตแบบกู้ตรง	-	-	-	-	-	
3. สินเชื่อโครงการระหว่างประเทศ	-	140.5	439.7	36.3	62.7	
4. สินเชื่อเพื่อขยายกำลังการผลิต	-	736.9	184.5	189.1	160.7	
- สินเชื่อเพื่อปรับเปลี่ยนเครื่องจักร	-	-	-	-	103.4	
5. สินเชื่อพาณิชย์นาวี	-	-	7,157.8	146.9	6.8	
6. บริการประกันการส่งออก	-	2,107.0	102.2	-4.3	32.6	
7. หนี้อุปโภคบริโภค	-	-	-	-	-	
รวม	-	886.7	145.2	48.8	66.5	

ที่มา: ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 7

การให้สินเชื่อในต่างประเทศของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

หน่วย : ล้านบาท

สินเชื่อในต่างประเทศ	2537	2538	2539	2540	2541
เงินให้กู้ยืมระยะสั้นแก่ ธนาคารในต่างประเทศ	--	123.3	102.4	428.0	155.9
เงินให้กู้ยืมระยะยาวแก่ -องค์กรของรัฐบาลต่าง ประเทศ	--	--	484.0	1,958.3	3,940.3
-ธนาคารในต่างประเทศ	250.2	251.9	256.1	321.7	124.7
-ผู้ทำธุรกิจในต่างประเทศ	--	--	252.0	982.0	1,506.3
รวม	250.2	375.2	1,094.5	3,690.0	5,727.2

ที่มา : ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 8

เป้าหมายการให้สินเชื่อและการอนุมัติของ ธสน. ปี พ.ศ. 2538-2541

หน่วย: ล้านบาท

รายการ	2538	2539	2540	2541
เป้าหมายการให้ สินเชื่อ	5,800.0	24,440.0	35,000.0	71,500.0
การอนุมัติสินเชื่อ	7,641.0	23,512.0	35,576.0	71,628.0
ส่วนต่าง	1,841.0	-928.0	576.0	128.0

หมายเหตุ : เฉพาะสินเชื่อที่ ธสน. ให้บริการแก่ผู้ส่งออกโดยตรง
ที่มา: ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

การวิเคราะห์บทบาทและโครงสร้างการเงินเพื่อการส่งออก

การวิเคราะห์โครงสร้างการเงินเพื่อการส่งออก

การเงินเพื่อการส่งออกเริ่มครั้งแรกในปี พ.ศ. 2499 โดยธนาคารแห่งประเทศไทย โดยการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งออก หรือ แพ้คกิ้งเครดิต ผ่านธนาคารพาณิชย์ ต่อมาสถาบันการเงินอื่นได้ดำเนินการด้านการเงินเพื่อการส่งออก ได้แก่

- ธนาคารพาณิชย์ มีการดำเนินการด้านการเงินเพื่อการส่งออก คือ เงินกู้ เงินเบิกเกินบัญชี รับซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงิน และรับซื้อลดตั๋วสินค้าออก
- บริษัทเงินทุนและบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ มีการดำเนินการด้านการเงินเพื่อการส่งออก คือ รับซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงิน
- บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย มีการดำเนินการด้านการเงินเพื่อการส่งออก คือ สินเชื่อโครงการอุตสาหกรรมเพื่อส่งออก

การดำเนินงานของ ธสน. ส่งผลต่อโครงสร้างการเงินเพื่อการส่งออกของไทย จากการศึกษาพบว่า

1. สินเชื่อเพื่อการส่งออกมีระยะเวลาที่เพิ่มขึ้น จากการดำเนินการด้านการเงินเพื่อการส่งออกของ ธนาคารพาณิชย์ และบริษัทเงินทุนและบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ เป็นไปรูปแบบสินเชื่อระยะสั้น ส่วนบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย บริการในแบบสินเชื่อระยะปานกลาง จนมาถึง ปี พ.ศ. 2537 ได้มีการจัดตั้งธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย หรือ ธสน. ขึ้น ธนาคารแห่งประเทศไทย จึงได้โอนการ รับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินผ่านธนาคารพาณิชย์มาให้ ธสน. ดำเนินการแทน ซึ่ง ธสน. ไม่เพียงแต่รับโอนการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินเท่านั้น ยังมีบริการอื่นที่หลากหลายยิ่งขึ้น ธสน. มีนโยบายการใช้สินเชื่อในระยะปานกลางถึงระยะยาว และบริการอื่นนอกจากสินเชื่ออีก ซึ่งเป็นการปฏิรูปการเงินเพื่อการส่งออกของไทย

2. โครงสร้างเปลี่ยนเป็น ธสน. โครงสร้างการเงินเพื่อการส่งออกของไทย ที่ประกอบด้วย ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้เปลี่ยนไปเป็น ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย และสินเชื่อส่วนใหญ่เป็นสินเชื่อระยะสั้น ธสน. ได้เพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้ส่งออก โดยเพิ่มระยะเวลาของสินเชื่อ และมีบริการอื่น ๆ ที่สถาบันการเงินไม่เคยดำเนินการมาก่อน

3.รูปแบบสินเชื่อเป็นแบบทั้งทางตรงและทางอ้อม ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ปล่อยกู้ผ่านธนาคารพาณิชย์ ซึ่งเป็นการปล่อยกู้ทางอ้อม หลังการดำเนินงานของ ธสน. ได้มีการรับโอนงานจากธนาคารแห่งประเทศไทย และได้มีการปล่อยสินเชื่อแบบกู้ตรงอีก รูปแบบสินเชื่อของหน่วยงานราชการเปลี่ยนจากปล่อยกู้ทางอ้อม เป็นทั้งปล่อยกู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

การวิเคราะห์บทบาทการเงินเพื่อการส่งออก

หลังจากการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ส่งออกครั้งแรก โดยธนาคารแห่งประเทศไทย และสถาบันการเงินอื่นได้ให้ความช่วยเหลือในรูปของสินเชื่อ เป็นไปในรูปของการตอบสนองความต้องการของผู้ส่งออก (SUPPLY-FOLLOWING) แม้ว่าธนาคารพาณิชย์จะมีแนวคิดในการเสนอด้านการเงินเพื่อการส่งออกใหม่ ๆ แต่ก็เป็นเพียงการปรับปรุงบริการที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น ซึ่งเป็นการให้สินเชื่อระยะสั้น ส่วนใหญ่มีระยะเวลาไม่เกิน 180 วัน เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสินค้าออกของไทย จากสินค้าเกษตรกรรมมาเป็นสินค้าอุตสาหกรรม ผู้ส่งออกมีความต้องการสินเชื่อระยะปานกลางและระยะยาวเริ่มมีมากขึ้น

ในปี พ.ศ. 2537 ได้มีการจัดตั้ง ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย และได้รับโอนการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินจากธนาคารแห่งประเทศไทยมาดำเนินการแทน และดำเนินงานให้สินเชื่อระยะปานกลางและระยะยาวขึ้น เพื่อเป็นการตอบสนองผู้ส่งออก ซึ่งเป็นไปในรูปแบบ SUPPLY-FOLLOWING อยู่ นอกจากนี้ ธสน. ยังมีให้บริการอื่นอีก ที่ธนาคารพาณิชย์ยังไม่เคยดำเนินการ เพื่อเป็นการกระตุ้นผู้ประกอบการภาคการส่งออกใช้บริการทางการเงิน ที่ ธสน. ริเริ่มขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนภาคการส่งออกให้ครบวงจรยิ่งขึ้น เป็นปรากฏการณ์ SUPPLY-LEADING

บริการที่กระตุ้นผู้ประกอบการภาคส่งออกของ ธสน. ได้แก่

1.สินเชื่อเพื่อสนับสนุนการขายเครื่องจักร

เป็นสินเชื่อระยะยาว ระยะเวลา 3-7 ปี เพื่อให้ผู้ส่งออกสามารถขายเครื่องจักรแข่งขันกับคู่แข่งจากประเทศอื่น ๆ ทั้งเครื่องจักรใหม่และเครื่องจักรที่ใช้งานแล้ว วิธีการกู้ แบ่งได้เป็น

1.1 ให้กู้แก่ธนาคารผู้ซื้อในต่างประเทศ และธนาคารผู้ซื้อให้กู้ต่อแก่ผู้ซื้อ (RELENDING) โดยให้กู้เป็นสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐฯ

1.2 ให้กู้โดยตรงแก่ผู้ซื้อในต่างประเทศ (BUYER'S CREDIT) โดยให้กู้เป็นเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐฯ

1.3 ให้กู้โดยตรงแก่ผู้ส่งออกในประเทศไทย (SUPPLIER'S CREDIT) เพื่อใช้ดำเนินการในการจัดตั้งเครื่องจักร โดยให้กู้ทั้งสกุลเงินบาท และสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐฯ

2. สินเชื่อพาณิชย์นาวี

เป็นสินเชื่อระยะยาว มีระยะเวลาไม่เกิน 7 ปี เพื่อให้ผู้ประกอบการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศนำเงินไปซื้อเรือ ทั้งเรือใหม่และเรือเก่า เพื่อใช้ซื้อเรือที่จดทะเบียนเป็นเรือไทย เพราะเรือที่จดทะเบียนประเทศใดจะเป็นรายได้ของประเทศนั้น เป็นการสนับสนุนให้มีการใช้เรือไทยแทนการใช้บริการเรือจากต่างประเทศ เพื่อลดปัญหาการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด วิธีการกู้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ครั้งแรกเป็นเงินกู้สกุลเงินบาท อัตราดอกเบี้ยต่ำ และอีกครั้งหนึ่งเป็นเงินกู้สกุลเงินดอลลาร์สหรัฐฯ คิดอัตราดอกเบี้ยปกติตามสภาวะตลาดเงิน

3. บริการสนับสนุนส่งเสริมธุรกิจ在不同ประเทศ แบ่งได้เป็น

3.1 บริการสนับสนุนธุรกิจก่อสร้าง在不同ประเทศ แบ่งได้เป็น

3.1.1. ให้กู้แก่ผู้ว่าจ้าง在不同ประเทศ เป็นเงินกู้ระยะยาว วิธีนี้มี 2 วิธี คือ ให้กู้แก่ธนาคารผู้ว่าจ้างและปล่อยให้ผู้ว่าจ้างอีกทีหนึ่ง (RELENDING) และอีกวิธีหนึ่งให้กู้แก่ผู้ว่าจ้างโดยตรง (BUYER'S CREDIT)

3.1.2. ให้แก่ผู้รับเหมาก่อสร้าง เป็นสินเชื่อระยะสั้นถึงระยะปานกลาง

3.1.3. ออกหนังสือค้ำประกันประเภทต่าง ๆ มี 2 ลักษณะ คือ

1. ออกหนังสือค้ำประกันผู้รับเหมาก่อสร้างไทยต่อผู้ว่าจ้างโดยตรง

2. ให้ธนาคารผู้ว่าจ้างออกหนังสือค้ำประกันผู้รับเหมาไทยต่อผู้ว่าจ้าง โดย ธสน. ค้ำประกันธนาคารผู้ว่าจ้างอีกต่อหนึ่ง

3.2 บริการสนับสนุนการลงทุน在不同ประเทศ บริการทางการเงินที่สนับสนุนมีหลายบริการ

3.2.1. บริการร่วมลงทุน โดย ธสน. ร่วมถือหุ้นในกิจการตามความต้องการของนักลงทุนไทย

3.2.2. บริการจัดหาเงินกู้เพิ่มเติมจากสถาบันการเงินอื่น ในลักษณะเงินร่วมให้กู้ (SYNDICATED LOAN)

4.สินเชื่อเพื่อขยายกำลังผลิต

เป็นสินเชื่อให้ผู้ส่งออกในไปใช้ในการขยายกำลังผลิตของกิจการ เช่น ลงทุนขยายโรงงาน การซื้อเครื่องจักรเพิ่มเติม และการลงทุนในสินทรัพย์ถาวร รวมทั้งการสร้างโรงงานใหม่ภายในประเทศ มีระยะเวลา 2-5 ปี

5.สินเชื่อเพื่อปรับเปลี่ยนเครื่องจักรสำหรับอุตสาหกรรมส่งออก

เป็นสินเชื่อระยะยาว ไม่เกิน 7 ปี เพื่อนำไปปรับเปลี่ยนหรือซื้อเครื่องจักรใหม่ เพื่อกระตุ้นให้ผู้ส่งออกเปลี่ยนมาใช้เครื่องที่มีเทคโนโลยีสูงขึ้น เพื่อสามารถผลิตสินค้ามีคุณภาพ และผลผลิตเพิ่มขึ้น

บริการของ ธสน. ที่กล่าวมากระตุ้นผู้ประกอบการส่งออกในการใช้บริการทางการเงิน ไม่เพียงแต่ผู้ขายเท่านั้น ยังกระตุ้นผู้ซื้อในต่างประเทศ ในการดำเนินกิจการ เป็นการพัฒนาการทางการเงิน ขกระดับการลงทุนให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ SUPPLY-LEADING

การพัฒนาทางการเงินเพื่อการส่งออกของ ธสน. ถือว่าเป็นบทบาทใหม่ของการเงินเพื่อการส่งออก ซึ่งมีทั้งการตอบสนองผู้ประกอบการภาคการส่งออก เป็นปรากฏการณ์ SUPPLY-FOLLOWING และกระตุ้นผู้ประกอบการภาคการส่งออกในการใช้บริการทางการเงินใหม่นี้ เป็นปรากฏการณ์ SUPPLY-LEADING บทบาทการเงินเพื่อการส่งออกได้เปลี่ยนไปหลังการจัดตั้ง ธสน. ซึ่งมีการพัฒนาทางการเงินเพื่อการส่งออก จาก ปรากฏการณ์ SUPPLY-FOLLOWING เพียงอย่างเดียว ได้เปลี่ยนไปเป็น ทั้ง SUPPLY-FOLLOWING และ SUPPLY-LEADING ควบคู่กันไป

ตารางที่ 9

บริการที่กระตุ้นผู้ประกอบการภาคการส่งออกของ ธสน.

บริการของ ธสน. ที่กระตุ้นผู้ประกอบการส่งออก	ผู้ให้บริการ	วัตถุประสงค์
สินเชื่อเพื่อสนับสนุนการขายเครื่องจักร	1. ธนาคารผู้ซื้อต่างประเทศ (RELENDING) 2. ผู้ซื้อในประเทศ (BUYER'S CREDIT) 3. ผู้ส่งออก (SUPPLIER'S CREDIT)	เพื่อส่งเสริมผู้ส่งออกสามารถขายเครื่องจักรแข่งขันกับประเทศอื่นได้
สินเชื่อพาณิชย์นาวี	ผู้ประกอบการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ	เพื่อสนับสนุนการใช้เรือไทยแทนเรือต่างประเทศ
สินเชื่อเพื่อขยายกำลังการผลิต	ผู้ประกอบการผลิตสินค้าเพื่อส่งออก	เพื่อขยายกำลังการผลิต
สินเชื่อเพื่อปรับเปลี่ยนเครื่องจักร	ผู้ประกอบการผลิตสินค้าเพื่อส่งออก	เพื่อกระตุ้นให้ใช้เทคโนโลยีที่สูงขึ้น
บริการสนับสนุนส่งเสริมธุรกิจในด้านประเทศ -บริการสนับสนุนธุรกิจก่อสร้างในต่างประเทศ	1. ธนาคารในต่างประเทศ (RELENDING) 2. ผู้ว่าจ้าง (BUYER'S CREDIT) เจ้าของกิจการ	เพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการก่อสร้างในต่างประเทศ
-บริการสนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศ		เพื่อส่งเสริมการค้าเงินธุรกิจต่างประเทศ

การวิเคราะห์บทบาทผู้ส่งออกกับการเงินเพื่อการส่งออกโดยใช้แบบสอบถาม

ในการจัดทำแบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ส่วน (ภาคผนวก)

- 1.สภาพทั่วไปของผู้ส่งออก (ข้อ 1-3)
- 2.การใช้บริการทางการเงินเพื่อการส่งออกของผู้ส่งออก (ข้อ 4-6)
- 3.การใช้บริการของผู้ส่งออกกับธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (ข้อ 7-8)
- 4.ความคิดเห็นของผู้ส่งออกเกี่ยวกับการเงินเพื่อการส่งออก (ข้อ 9-11)

จากการส่งแบบสอบถามแก่ผู้ส่งออก จำนวน 54 ราย ได้รับการตอบกลับ 40 ราย สามารถนำมาวิเคราะห์บทบาทของผู้ส่งออกกับการเงินเพื่อการส่งออกได้ดังนี้

สภาพทั่วไปของผู้ส่งออก

สภาพทั่วไปของผู้ส่งออกโดยจำแนกตามประเภท สถานภาพ และแหล่งเงินทุนของผู้ส่งออก แบ่งได้เป็น

- ประเภท สินค้าเกษตร สินค้าอุตสาหกรรม และสินค้าอื่น ๆ
- ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ
 - ไม่เกิน 3 ปี = ผู้ส่งออกรายใหม่
 - เกิน 3 ปี = ผู้ส่งออกรายเก่า
- มูลค่าสินค้าส่งออกต่อปี
 - ไม่เกิน 50 ล้านบาท = ผู้ส่งออกรายเล็ก
 - 50 ล้านบาท ถึง 200 ล้านบาท = ผู้ส่งออกรายกลาง
 - เกิน 200 ล้านบาท = ผู้ส่งออกรายใหญ่
- แหล่งเงินทุนของผู้ส่งออก

จากตาราง 10 แสดงสภาพทั่วไปของผู้ส่งออก 40 ราย แบ่งเป็น ผู้ส่งออกสินค้าเกษตร จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.0 สินค้าอุตสาหกรรม จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.0 สินค้าอื่น ๆ จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.0 และเป็นผู้ส่งออกรายใหม่ จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.5 ผู้ส่งออกรายเก่า จำนวน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 72.5

แสดงให้เห็นว่าสินค้าที่ส่งออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุตสาหกรรม เป็นผู้ส่งออกรายเก่า และเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่

แหล่งเงินทุนของผู้ส่งออกมาจากในประเทศทั้งหมด แบ่งได้เป็น

- ธนาคารพาณิชย์ จำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.0
- ธสน. จำนวน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 72.5
- สถาบันการเงินอื่น ๆ จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.0

ผู้ส่งออกส่วนใหญ่สินค้าที่ส่งเป็นสินค้าอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นผู้ส่งออกรายเก่า และผู้ส่งออกส่วนใหญ่เป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ ผู้ส่งออกทุกรายได้ใช้บริการทางการเงินเพื่อการส่งออกในประเทศทั้งหมด และผู้ส่งออกแต่ละรายใช้บริการทางการเงินจากหลายแหล่ง แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นของการเงินเพื่อการส่งออก

ตารางที่ 10

สภาพทั่วไปของผู้ส่งออก

ขนาด / ประเภท	สินค้าเกษตร		สินค้าอุตสาหกรรม		สินค้าอื่นๆ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เล็ก – รายใหม่	--	--	5	12.5	1	2.5	6	15.0
กลาง – รายใหม่	2	5.0	1	2.5	--	--	3	7.5
ใหญ่ – รายใหม่	1	2.5	1	2.5	--	--	2	5.0
เล็ก – รายเก่า	--	--	6	15.0	2	5.0	8	20.0
กลาง – รายเก่า	1	2.5	5	12.5	3	7.5	9	22.5
ใหญ่ – รายเก่า	2	5.0	8	20.0	2	5.0	12	30.0
รวม	6	15.0	26	65.0	8	20.0	40	100.0

การใช้บริการทางการเงินเพื่อการส่งออกของผู้ส่งออก

การใช้บริการทางการเงินเพื่อการส่งออกของผู้ส่งออกแบ่งได้เป็น

- ระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี = สินเชื่อระยะสั้น
- ระยะเวลา 2-5 ปี = สินเชื่อระยะปานกลาง
- ระยะเวลา 5 ปีขึ้นไป = สินเชื่อระยะยาว

จากตารางที่ 11 ผู้ส่งออกจำนวน 40 ราย ทุกรายใช้บริการทางการเงินเพื่อการส่งออกมีระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี ซึ่งเป็นสินเชื่อระยะสั้น คิดเป็นร้อยละ 100.0 สินเชื่อระยะเวลา 2-5 ปี ผู้ส่งออกใช้สินเชื่อทั้งสิ้น 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.5 โดยที่ผู้ส่งออกรายใหญ่ใช้สินเชื่อนี้จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.0 โดยใช้สินเชื่อในช่วงก่อนสินค้าลงเรือทั้ง 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.0 และช่วงสินค้าหลังลงเรือจำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.5 เพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการจัดซื้อวัตถุดิบ และค่าใช้จ่ายในการจัดส่งสินค้าออก สินเชื่อที่ผู้ส่งออกส่วนใหญ่ใช้เป็น สินเชื่อแพ็คเกจเครดิต มีระยะเวลาไม่เกิน 180 วัน และขายลดตั๋วสินค้าออก จำนวน 26 รายเท่ากัน หรือคิดเป็นร้อยละ 65.0 โดยที่ผู้ส่งออกรายเล็กใช้สินเชื่อแพ็คเกจเครดิต และขายลดตั๋วสินค้าออก จำนวน 8 รายเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 57.1 ผู้ส่งออกรายกลางใช้สินเชื่อแพ็คเกจเครดิต จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.7 และใช้บริการขายลดตั๋วสินค้าออกจำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.3 กู้แบบมีระยะเวลารวมทั้งสิ้นจำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.5 สินเชื่อแบบเบิกเงินบัญชีรวมทั้งสิ้นจำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.5

จากแบบสอบถามจะเห็นได้ว่าผู้ส่งออกใช้สินเชื่อระยะสั้นทั้งสิ้น ส่วนสินเชื่อระยะกลางใช้บริการร้อยละ 57.5 และสินเชื่อระยะยาวใช้บริการร้อยละ 30.0 ช่วงระยะเวลาที่ผู้ส่งออกใช้มากที่สุดคือช่วงก่อนสินค้าลงเรือ คิดเป็นร้อยละ 100.0 ส่วนช่วงหลังสินค้าลงเรือ คิดเป็นร้อยละ 52.5 บริการสินเชื่อที่ใช้มากที่สุดคือ สินเชื่อแพ็คเกจเครดิตและขายลดตั๋วสินค้าออก คิดเป็นร้อยละ 65.0

ตารางที่ 11

การใช้บริการทางการเงินเพื่อการส่งออกของผู้ส่งออก

สินเชื่อ/ผู้ส่งออก	รายเล็ก	รายกลาง	รายใหญ่	รวม	
				จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาสินเชื่อ					
- ไม่เกิน 1 ปี	14	12	14	40	100.0
- 2-5 ปี	2	7	14	23	57.5
- 5 ปี ขึ้นไป	--	5	7	12	30.0
ช่วงที่ขอสินเชื่อ					
- ก่อนสินค้าลงเรือ	14	12	14	40	100.0
- หลังสินค้าลงเรือ	5	8	8	21	52.5
ประเภทสินเชื่อ					
- PACKING CREDIT	8	8	10	26	65.0
- ขายลดตัวสินค้าออก	8	10	8	26	65.0
- ตู้แบบมีระยะเวลา	4	5	8	17	42.5
- เงินเบิกเกินบัญชี	2	5	8	15	37.5

การใช้บริการการเงินเพื่อการส่งออกกับธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

จากแบบสอบถาม ผู้ส่งออกไม่เคยใช้บริการของ ธสน. จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.0 สาเหตุส่วนใหญ่มาจากความไม่เข้าใจในบริการของ ธสน. เช่น คิดว่าการใช้ของ ธสน. จะมีระเบียบวิธียุ่งยาก เพราะเป็นองค์กรของรัฐ ผู้ส่งออกเป็นลูกค้ารายเล็ก ใช้บริการแค่ธนาคารพาณิชย์ก็พอแล้ว และที่เคยใช้บริการของ ธสน. จำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 80.0 ปัจจุบัน ผู้ส่งออกที่ใช้บริการการเงินเพื่อการส่งออกกับ ธสน. มีจำนวน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 72.5 สาเหตุที่ผู้ส่งออก 3 ราย ปัจจุบันไม่ได้ใช้ เพราะ การโอนเงินให้ล่าช้า เพราะ ธสน. ต้องนำเงินไปเข้าบัญชีของผู้ส่งออกที่ธนาคารพาณิชย์อีกต่อหนึ่ง ไม่เหมือนธนาคารพาณิชย์ สามารถนำเงินเข้าบัญชีได้ทันที ผู้ส่งออกส่วนใหญ่ใช้บริการสินเชื่อแพ็คเกจเครดิตแบบกู้ตรง จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 69.0 รองลงมาได้แก่สินเชื่อเพื่อเตรียมการส่งออกจำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.3

ความคิดเห็นของผู้ส่งออกกับการเงินเพื่อการส่งออก

ผู้ส่งออกมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเงินเพื่อการส่งออก ดังนี้

1. ส่งผลให้ปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้น ส่งผลให้กำไรเพิ่มขึ้น
2. ช่วยส่งเสริมการส่งออกของประเทศ
3. ช่วยขจัดปัญหาการขาดสภาพคล่องในการดำเนินธุรกิจการส่งออก

ปัญหาและอุปสรรคด้านการเงินเพื่อการส่งออก แบ่งได้เป็น

1. สินเชื่อที่ได้รับยังไม่เพียงพอ
2. ดอกเบี้ยยังสูงอยู่
3. ธนาคารพาณิชย์เลือกปฏิบัติกับลูกค้ารายใหญ่มากกว่ารายเล็ก
4. การแนะนำการช่วยเหลือด้านการเงินเพื่อการส่งออก ไม่เพียงพอและไม่ทันการ

ข้อเสนอแนะด้านการเงินเพื่อการส่งออกของผู้ส่งออก มีดังนี้

1. ควรเพิ่มความช่วยเหลือด้านสินเชื่อเพื่อการส่งออกเพิ่มขึ้นอีก
2. ดอกเบี้ยควรลดลงอีก และควรมีความเสมอภาค
3. ธนาคารพาณิชย์ควรปฏิบัติกับลูกค้ารายเล็กเท่าเทียมกับลูกค้ารายใหญ่
4. ควรเพิ่มระยะเวลาการให้สินเชื่อเพิ่มขึ้น

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การค้าระหว่างประเทศมีบทบาทและความสำคัญต่อเศรษฐกิจของไทย โดยเฉพาะภาคการส่งออก การเงินเพื่อการส่งออกมีความสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมภาคการส่งออก เพื่อให้ผู้ส่งออกใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตสินค้าส่งออก รัฐบาลได้เห็นความสำคัญของการเงินเพื่อการส่งออก โดยมีมาตรการด้านสินเชื่อราคาถูกเพื่อการส่งออก (SUBSIDIZED EXPORT CREDIT INSTRUMENT) ซึ่งดำเนินการครั้งแรกในปี พ.ศ. 2499 โดยธนาคารแห่งประเทศไทย ด้วยการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงิน หรือ PACKING CREDIT อันเกิดจากการค้าข้าว ผ่านธนาคารพาณิชย์ เป็นสินเชื่อก่อนการส่งออก (PRE-SHIPMENT FINANCE) มีระยะเวลาไม่เกิน 180 วัน ต่อมาในปี พ.ศ. 2501 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ขยายบริการครอบคลุมสินค้าออกทั่วไป และมีการให้สินเชื่อหลังการส่งออก (POST-SHIPMENT FINANCE) เพิ่มขึ้นด้วย สถาบันการเงินในประเทศที่มีบทบาทการเงินเพื่อการส่งออก ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุนและบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ (บง.และ บงล.) และบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสินค้าออกจากภาคเกษตรกรรมเป็นหลัก เปลี่ยนไปเป็นสินค้าภาคอุตสาหกรรม ความต้องการสินเชื่อระยะกลางและระยะยาวมีมากขึ้น การสนับสนุนการเงินในรูปแบบของการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินของธนาคารแห่งประเทศไทยถูกตอบได้จากประเทศคู่ค้า จึงได้มีการจัดตั้งธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย หรือ ธสน.ขึ้น ในปี พ.ศ. 2537 และได้รับโอนการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินผ่านธนาคารพาณิชย์จากธนาคารแห่งประเทศไทยมาดำเนินการแทน และได้ดำเนินการรับซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินแก่ผู้ส่งออกโดยตรงอีกด้วย

ธสน. มีการดำเนินงานบริการทางการเงินเพื่อการส่งออกหลากหลายมากขึ้น นอกจากบริการที่ให้สินเชื่อแก่ผู้ส่งออกแล้ว ยังมีบริการสินเชื่อพาณิชย์นาวี เป็นสินเชื่อให้แก่ผู้ประกอบการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ เพื่อนำเงินไปซื้อเรือ ทั้งเรือเก่าและเรือใหม่ เพื่อสนับสนุนให้มีการใช้เรือไทยแทนการใช้บริการเรือจากต่างประเทศ บริการประกันการส่งออก เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจให้

แก่ผู้ส่งออกในการขยายการส่งออกทั้งในตลาดเดิม และตลาดใหม่ นอกจากบริการด้านการเงินภายในประเทศแล้ว ยังมีบริการให้สินเชื่อในต่างประเทศเพิ่มขึ้นด้วย โดยมีบริการสนับสนุนการก่อสร้างในต่างประเทศ และบริการให้สินเชื่อสนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศ

การดำเนินงานของ ธสน. ก่อให้เกิดผลกระทบต่อหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน ซึ่งมีผลกระทบต่อทั้งด้านบวกและด้านลบ แต่เมื่อพิจารณาแล้วเป็นผลกระทบในด้านบวกมากกว่า ส่งผลให้บริการด้านการเงินเพื่อการส่งออกครบวงจรขึ้น เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนภาคการส่งออกของไทยมีการพัฒนาด้านการเงินเพื่อการส่งออกของไทย และพัฒนาระบบเศรษฐกิจ ส่งผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ

การดำเนินงานของ ธสน. ส่งผลต่อโครงสร้างการเงินเพื่อการส่งออก สรุปได้ ดังนี้

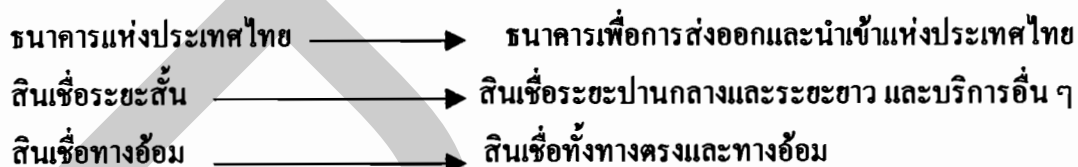
1. โครงสร้างเปลี่ยนเป็น ธสน. โครงสร้างการเงินเพื่อการส่งออกของไทย ที่ประกอบด้วย ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้เปลี่ยนไปเป็น ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

2. สินเชื่อมีระยะเวลาที่เพิ่มขึ้น สินเชื่อเพื่อการส่งออกของสถาบันการเงิน ส่วนใหญ่เป็นสินเชื่อระยะสั้น ธสน. ได้เพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้ส่งออก โดยการเพิ่มระยะเวลาของสินเชื่อ คือ บริการสินเชื่อระยะปานกลาง และระยะยาว และมีบริการอื่น ๆ ที่สถาบันการเงินไม่เคยดำเนินการมาก่อน

3. รูปแบบสินเชื่อเป็นแบบทั้งทางตรงและทางอ้อม โครงสร้างการเงินเพื่อการส่งออกได้เปลี่ยนแปลงไป จากการปล่อยกู้ทางอ้อมผ่านธนาคารพาณิชย์ของธนาคารแห่งประเทศไทย เปลี่ยนมาเป็นปล่อยกู้ทั้งทางตรงและทางอ้อมของ ธสน.

ภาพที่ 5

โครงสร้างการเงินเพื่อการส่งออกที่เปลี่ยนไป



ก่อนการจัดตั้ง ธสน. การให้สินเชื่อเพื่อการส่งออก เป็นในรูปแบบการสนองตอบผู้ส่งออก ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ SUPPLY-FOLLOWING บริการของ ธสน. ที่หลากหลายขึ้น ไม่เพียงแต่ตอบสนองผู้ส่งออกเท่านั้น ยังมีบริการที่กระตุ้นผู้ประกอบการภาคส่งออกในการใช้บริการทางการเงิน ไม่เพียงแต่ผู้ขายเท่านั้น ยังกระตุ้นผู้ซื้อในต่างประเทศ ในการดำเนินกิจการ เป็นการพัฒนาการทางการเงิน ขกระดับการลงทุนให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ SUPPLY-LEADING

การพัฒนาทางการเงินเพื่อการส่งออกของ ธสน. ถือว่าเป็นบทบาทใหม่ของการเงินเพื่อการส่งออก ซึ่งมีทั้งการตอบสนองผู้ประกอบการภาคการส่งออก เป็นปรากฏการณ์ SUPPLY-FOLLOWING และกระตุ้นผู้ประกอบการภาคการส่งออกในการใช้บริการทางการเงินใหม่นี้ เป็นปรากฏการณ์ SUPPLY-LEADING บทบาทการเงินเพื่อการส่งออกได้เปลี่ยนไปหลังการจัดตั้ง ธสน. ซึ่งมีการพัฒนาทางการเงินเพื่อการส่งออก จาก ปรากฏการณ์ SUPPLY-FOLLOWING เพียงอย่างเดียว ได้เปลี่ยนไปเป็น ทั้ง SUPPLY-FOLLOWING และ SUPPLY-LEADING ควบคู่กันไป

2. การดำเนินของ ทรสน. ในรูปแบบสินเชื่อ PACKING CREDIT แบบกู้ตรงเป็นการแข่งขันกับธนาคารพาณิชย์ ทรสน. ควรนำเงินส่วนนี้ไปเพิ่มประสิทธิภาพด้านอื่น เช่น การตรวจสอบสินเชื่อที่ผู้ส่งออกนำไปใช้ถูกวัตถุประสงค์หรือไม่
3. การดำเนินการนโยบายการให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำแก่ภาคการส่งออก ก่อให้เกิดต้นทุนค่าเสียโอกาส (OPPORTUNITY COST) ถ้าสินค้าออกที่ได้รับความช่วยเหลือ เป็นสินค้าที่มีมูลค่าการส่งออกต่ำ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ดังนั้นสินค้าที่ส่งออกที่ควรได้รับความช่วยเหลือ คือสินค้าที่ก่อให้เกิดมูลค่าการส่งออกที่สูง และเป็นสินค้าที่มีคู่แข่งทางการส่งออกที่ค่อนานาค
4. การดำเนินการช่วยเหลือด้านการเงินเพื่อการส่งออก ควรพิจารณาถึงเจ้าของกิจการว่าเป็นกิจการของคนไทย หรือชาวต่างประเทศ เพราะถ้าเป็นของชาวต่างประเทศจะมีการโอนผลกำไรกลับสู่ชาวต่างประเทศ และเป็นการแย่งเงินช่วยเหลือของผู้ส่งออกของคนไทยอีกด้วย ดังนั้นการปล่อยสินเชื่อเพื่อการส่งออกของสถาบันการเงินควรพิจารณาถึงเจ้าของกิจการ เพื่อไม่ให้ผลประโยชน์ตกไปอยู่กับผู้ประกอบการชาวต่างประเทศโดยไม่จำเป็น
5. ปัจจุบันธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่มีบทบาทและสำคัญที่สุดในการสนับสนุนด้านการเงินเพื่อการส่งออก แต่ธนาคารพาณิชย์ให้ความสนใจสนับสนุนสินเชื่อแก่ภาคเศรษฐกิจอื่นมากกว่าภาคการส่งออก เพื่อเป็นการส่งเสริมภาคการส่งออกและสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล ธนาคารพาณิชย์ควรให้ความสนใจสนับสนุนสินเชื่อแก่ภาคการส่งออกมากขึ้น
6. ธนาคารแห่งประเทศไทยควรกำหนดสัดส่วนการให้สินเชื่อ และอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสมแก่ภาคเศรษฐกิจต่างๆ เพราะการที่สถาบันการเงินให้การสนับสนุนแก่ภาคเศรษฐกิจใดมากเกินไปในที่สุดจะเกิด OVER SUPPLY เช่น ภาคการก่อสร้าง ที่เป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้นควรส่งเสริมภาคการส่งออกให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มแรงจูงใจให้สถาบันการเงินสนับสนุนสินเชื่อแก่ภาคส่งออกมากขึ้น

7. ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย เป็นสถาบันการเงินเพื่อสนับสนุน และส่งเสริมภาคการส่งออก แต่ปัจจุบันการให้ความช่วยเหลือของ ธสน. ยังให้ความช่วยเหลือได้ไม่เต็มที่นัก เนื่องจากกองทุนมีจำกัด ดังนั้น ธสน. ควรมีแนวทางในการเพิ่มขนาดของกองทุน
8. การให้ความช่วยเหลือของสถาบันการเงินมักจะบริการแก่ผู้ส่งออกรายใหญ่มากกว่า โดยการให้อัตราดอกเบี้ยพิเศษ บริการเป็นพิเศษ ส่งผลให้ผู้ประกอบการรายเล็กไม่สามารถแข่งขันกับผู้ประกอบการรายใหญ่ได้ สถาบันการเงินควรให้ความสำคัญของผู้ประกอบการส่งออกรายเล็ก และรายใหม่ด้วย
9. ควรมีการรวมกลุ่ม ธสน. กับประเทศเพื่อนบ้านให้เป็นสหภาพที่ใหญ่ขึ้น เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองทางเศรษฐกิจกับประเทศที่กีดกันทางการค้าได้มากยิ่งขึ้น
10. เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับ ธสน. ประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้ว เพื่อให้ได้รับความช่วยเหลือทางด้านข่าวสารข้อมูล เทคโนโลยี การจัดการ และอื่นๆ เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาภาคการส่งออกของไทย
11. รัฐบาลควรมีการศึกษาแนวโน้มเกี่ยวกับภาคการส่งออกของไทยในอนาคต เพื่อมีการปรับปรุง และเปลี่ยนแปลง ได้ทันกับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น และเป็นแนวทางแก่ผู้ประกอบการส่งออกในการกำหนดนโยบายและวางแผนในการส่งออกต่อไปในอนาคต เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันกับประเทศอื่นได้

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

วารสารและเอกสารอื่น ๆ

กระทรวงพาณิชย์ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ สถิติการค้าระหว่างและเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจของ
ไทย, ปี 2521-2542

ธนาคารแห่งประเทศไทย ฝ่ายวิชาการ รายงานเศรษฐกิจรายเดือน , ปี 2521-2542

ธนาคารแห่งประเทศไทย หน่วยการอุตสาหกรรม ฝ่ายวิชาการ สรุปภาวะธุรกิจ – อุตสาหกรรม
ประจำปี, ปี 2535-2540

กาญจพงศ์ นิธิประภา. “ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับการจัดตั้งธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า”
วารสารสมาคมเศรษฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์, มกราคม – มีนาคม 2536

มนัญชยา เพ็ญพุงจร. “EX-IM BANK : เพื่อประโยชน์ต่อการส่งออกไทย” สรุปข่าวธุรกิจ ฝ่าย
วิชาการ ธนาคารกสิกรไทย, 1-15 กรกฎาคม 2536

ศิริชัย สาคกรรัตนกุล. “ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า” การเงินการธนาคาร, ฉบับเดือนตุลาคม
2534

ศิริชัย สาคกรรัตนกุล. “ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าในต่างประเทศ.” การเงินการธนาคาร, ฉบับ
เดือนพฤศจิกายน 2534

วีรพงศ์ วัชราทิพย์. “ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า: ฝันที่เพิ่งจะเป็นจริง” วารสารเศรษฐกิจ
ธนาคารกรุงเทพ, สิงหาคม 2536

ศุภจน์ จุนอนันตธรรม. “บทวิเคราะห์ในบางส่วนของ การอุดหนุนทางการเงินสำหรับการส่งออก”
เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า, ตุลาคม 2536



ภาคผนวก



แบบสอบถามผู้ส่งออก

1.ประเภทสินค้าที่ส่งออก

- สินค้าเกษตร สินค้าอุตสาหกรรม สินค้าอื่น ๆ

2.สถานภาพผู้ส่งออก

2.1 ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ

- ไม่เกิน 3 ปี เกิน 3 ปีขึ้นไป

2.2 มูลค่าสินค้าส่งออกต่อปี

- ไม่เกิน 50 ล้านบาท 50 ล้านบาท ถึง 200 ล้านบาท เกิน 200 ล้านบาท

3.แหล่งเงินทุนของผู้ส่งออก

3.1 แหล่งเงินทุนในประเทศ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ธนาคารพาณิชย์ EXIM BANK สถาบันการเงินอื่น แหล่งอื่น ๆ (โปรด

ระบุ) _____

3.2 แหล่งเงินทุนต่างประเทศ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงินอื่น ไม่มี

แหล่งอื่น ๆ (โปรดระบุ) _____

4.ระยะเวลาสินเชื่อเพื่อการส่งออกที่ใช้ในปัจจุบัน (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ไม่เกิน 1 ปี 2-5 ปี 5 ปีขึ้นไป

5.สินเชื่อที่ได้รับเป็นช่วงใด

- ช่วงก่อนสินค้าลงเรือ ช่วงหลังสินค้าลงเรือ

6.ประเภทสินเชื่อที่ผู้ส่งออกได้รับ

- PACKING CREDIT ขายลดตัวสินค้าออก กู้แบบมีระยะเวลา

เงินเบิกเกินบัญชี อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____

7.ผู้ส่งออกเคยใช้บริการของธนาคารเพื่อส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทยหรือไม่

ไม่เคย (โปรดระบุเหตุผล) _____ (ข้ามไปข้อ 8)

เคย(โปรดระบุบริการที่ใช้) _____

7.1 ปัจจุบันผู้ส่งออกยังใช้บริการอยู่หรือไม่

ใช้อยู่ ไม่ได้ใช้ (โปรดระบุเหตุผล) _____

(ข้ามไปข้อ8.3)

8.2 โปรดระบุการใช้บริการกับ EXIM BANK ในปัจจุบัน

8.3 ผู้ส่งออกคิดว่าบริการของ EXIM BANK เหมาะสมหรือไม่ (โปรดระบุ)

8.4 รูปแบบการให้บริการของธนาคารพาณิชย์ กับ EXIM BANK มีความแตกต่างกันน้อย เพียงใด (โปรดระบุ)

8.5 ข้อเสนอแนะสำหรับ EXIM BANK (ถ้ามี)

9.ปัญหา และอุปสรรคในการขอสินเชื่อเพื่อการส่งออกของผู้ส่งออก (โปรดระบุ)

10.ผู้ส่งออกมีความคิดเห็นอย่างไรกับบริการทางการเงินเพื่อการส่งออก

11.ข้อเสนอแนะด้านการเงินเพื่อการส่งออก (ถ้ามี โปรดระบุ)

ประวัติผู้เขียน

นายอนุวัต วิชชกมลกุล เกิดวันที่ 11 เมษายน พ.ศ. 2508 ที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญารัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เมื่อปีการศึกษา 2534

ประวัติการทำงาน ในปี พ.ศ. 2530 เข้าทำงานที่ บริษัท มหพันธ์กระเบื้องโยหิน จำกัด ตำแหน่งพนักงานประจำฝ่ายจัดส่งสินค้า ปี พ.ศ. 2532 ได้ทำงานที่ บริษัท นครหลวงบริ๊าสแวย์ จำกัด ในตำแหน่งพนักงานบัญชี ปี พ.ศ. 2533 ทำงานที่ บริษัท ศูนย์ประมวลผล จำกัด และในปี พ.ศ. 2534 เข้าทำงานที่ บมจ. ธนาคารกสิกรไทย จนถึงปัจจุบัน ในตำแหน่ง วิศวกรวิเทศพาณิชย์ 3 ฝ่ายวิเทศพาณิชย์